

Cronfa Loteri Fawr

Adroddiad a
Chyfrifon Blynyddol
2016/17

**CRONFA
LOTERI
FAWR**
BIG
LOTTERY
FUND

**ARIENNIR GAN Y
LOTERI GENEDLAETHOL
NATIONAL
LOTTERY FUNDED**

Cronfa Loteri Fawr

Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol

Ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017

Wedi'i gyflwyno i Senedd y Deyrnas Unedig yn unol ag Adran 23(3) a pharagraff 21 Atodlen 4A Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 a Deddf y Loteri Genedlaethol 2006).

Wedi'i roi gerbron Senedd yr Alban gan Weinidogion Yr Alban ar 18 Gorffennaf 2017.

Wedi'i roi gerbron Cynulliad Gogledd Iwerddon.

I'w argraffu ar 18 Gorffennaf 2017 trwy orchymyn Tŷ'r Cyffredin.

© Hawlfraint Cronfa Loteri Fawr 2017

Gellir atgynhyrchu testun y ddogfen hon (mae hyn yn eithrio, pan fyddant yn bresennol, yr Arfau Brenhinol a'r holl logos adrannol neu asiantaethol) am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac nid mewn cyd-destun camarweiniol.

Mae'n rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Gronfa Loteri Fawr a nodi teitl y ddogfen. Pan fydd deunydd trydydd parti wedi'i adnabod, mae'n rhaid ceisio caniatâd y deiliad hawlfraint priodol.

Dylid anfon unrhyw ymholiadau mewn perthynas â'r cyhoeddiad hwn atom yn Cronfa Loteri Fawr, 1 Plough Place, Llundain EC4A 1DE.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/government/publications

ISBN Argraffu 9781474145213

ISBN Gwe 9781474145220

ID 17051704 07/17

Argraffir ar bapur sy'n cynnwys isafswm o 75% cynnwys ffibr wedi'i ailgylchu.

Argraffir yn y Deyrnas Unedig gan Williams Lea Group ar ran Rheolydd Llyfrfa Ei Mawrhydi.

Cynnwys

Rhan 1: Edrych yn ôl dros y flwyddyn

1. Cyflwyniad
Neges gan y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr	8 – 9
2. Ein blwyddyn mewn rhifau
Ystadegau allweddol	10 – 11
3. Galluogi Pobl i Arwain
Ein taith a'r hyn y mae ein hegwyddorion tywys	12 – 13
4. Trosolwg o'n rhaglenni a phortffolios
Trosolwg o'n gwaith a rhannu storïau	14 – 33

Rhan 2: Adolygiad o berfformiad

5. Ein hadroddiad perfformiad
Ein hamcanion corfforaethol; Ein dangosyddion perfformiad allweddol; Dadansoddiad ariannol; Dadansoddiad cydraddoldebau a chyflogeion; Adroddiad cynladwyedd	36 – 49
6. Ein llywodraethu
Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu; Y datganiad llywodraethu; Aelodaeth y Bwrdd a phwyllgorau; Cofrestr buddiannau; Yr Uwch Dîm Rheoli; Yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth	50 – 70
7. Ein cyfrifon
Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol; Datganiadau Ariannol; Cyfrifon Memorandwm – arian cyfrifon segur	71 – 103
8. Ein cefndir statudol	104 – 118

Rhan 1:

Edrych yn ôl dros y flwyddyn

Cyflwyniad

Ein blwyddyn mewn rhifau

Galluogi Pobl i Arwain

Trosolwg o'n rhaglenni a phortffolios

Fferm Ddinas Rhydychen, Lloegr

Neges gan y Cadeirydd

Ein diben yw sicrhau bod yr arian a godir diolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol yn cael ei ddychwelyd i gymunedau ar draws y Deyrnas Unedig a'i fod yn gwneud gwir wahaniaeth i ansawdd bywydau miliynau o bobl.

Sefydlwyd y Loteri Genedlaethol nid yn unig er mwyn i bobl gael cyfle i ennill gwobrau a all newid bywydau drostynt eu hunain a'u teuluoedd, ond hefyd i gefnogi prosiectau (boed ym maes chwaraeon, y celfyddydau, treftadaeth neu elusennau) na fyddai modd fel arall, efallai, iddynt sicrhau arian gan y Llywodraeth. Nid oes unrhyw ran o'r teulu dosbarthwyr Loteri Genedlaethol yn gweithio er elw o gwbl heblaw er mwyn gweld effaith gadarnhaol ein gwaith ar draws y Deyrnas Unedig. Mae'r Loteri Genedlaethol yn ased cenedlaethol.

Yma yn y Gronfa Loteri Fawr, rydym yn canolbwyntio'n bennaf ar gefnogi elusennau a phobl sydd â syniadau gwych, lleol a chenedlaethol, rhai bach a rhai mawr, a fydd naill ai'n gwella problemau sydd eisoes yn bodoli neu'n creu cyfleoedd. Mae amrywiaeth yr hyn a wnawn yn syfrdanol. Dros y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi helpu un o brif glybiau pêl-droed Yr Alban, The Spartans, i barhau i newid bywydau yng Nghaeredin gyda rhaglenni arloesol mewn gwaith ieuenctid ac addysg, yn ogystal â mentrau newydd a chyffrous i wella sgiliau digidol ar draws cymdeithas.

Mae bob amser yn bleser i ymweld â'r prosiectau rydym wedi eu hariannu. mae cynifer ohonynt yn fudiadau bach ac mae'n ysbrydoliaeth i weld yr hyn a gyflawnir. Ystyriwch Landworks yn Nyfnaint, er enghraifft - elusen sy'n cynnig cyfle i garcharorion presennol a newydd adael y carchar i gymryd rhan mewn garddwriaeth a chelf a chrefft creadigol. Mae'n newid bywydau pobl sydd wedi mynd ar gyfeiliorn am ba reswm bynnag, ac yn dychwelyd ymdeimlad o ddiben a chymryd rhan yn eu cymuned leol iddynt. mae gan y prosiect hanes gwych o ostwng

cyfraddau aildroseddu a rhoi pobl ar y trywydd iawn tuag at gyflogaeth sy'n werth chweil. Y prosiectau llawr gwlad fel hwn yw'r rhai sy'n fy ngwneud yn falch o fod yn rhan o'r Gronfa Loteri Fawr.

Ond rydym yn gwybod hefyd bod angen buddsoddiad hir dymor mewn rhaglenni a allai ddod â datrysiadau cadarnhaol i broblemau y mae eu gwreiddiau'n ddwfn mewn cymdeithas dros amser. Dyna pam rydym, er enghraifft, yn buddsoddi mewn dysgu'r blynyddoedd cynnar ac mewn prosiectau sy'n ymdrin â gofynion cynyddol poblogaeth sy'n heneiddio.

Ni fydd modd byth i ni ariannu yn lle cyllid gan y Llywodraeth ond rydym yn falch iawn o gydweithio â'r Llywodraeth a'r sectorau Elusennol, Gwirfoddol a Phreifat, ac arianwyr eraill, i benderfynu ar y ffordd fwyaf effeithiol o ddefnyddio ein hariannu. Gallwn wneud gwahaniaeth; yn enwedig os byddwn yn gwrando, dysgu ac yn cydweithio ag eraill.

Rydym wedi cyflawni llawer eleni, gan ddatblygu ein nodau ariannu strategol ymhellach a gwneud dyfarniadau bach yn fwy hawdd i'w cyrchu.

Rhaid dweud diolch i'n Prif Weithredwr, Dawn Austwick, y Bwrdd a'r Uwch Dîm Rheoli am eu gwaith caled parhaus. Mae'r Gronfa'n parhau i ffynnu, ac mae arweinyddiaeth wych yn rhan fawr o hyn. Mae'n wych gweld pawb yn cyfrannu cymaint at ein diben cymdeithasol pwysig.

Peter Ainsworth

Neges gan y Prif Weithredwr

Mae pŵer pobl wrth wraidd y Gronfa Loteri Fawr, ac yn sail i'n fframwaith strategol, Galluogi Pobl i Arwain. Credwn fod cymunedau bywiog yn cael eu hadeiladu a'u hadfywio gan y bobl sy'n byw ynddynt. Dyma'r sbardun i'n gwaith ac mae'n helpu siapio dyfodol ein hariannu.

Fel ariannwr cymunedol mwyaf y Deyrnas Unedig, mae'r Gronfa Loteri Fawr yn chwarae rôl hollbwysig mewn bywyd cymunedol. Eleni rydym wedi gwneud mwy na 13,000 o grantiau'r Loteri Genedlaethol, gwerth cyfanswm o fwy na £712 miliwn, ac yn cyrraedd pob awdurdod lleol ar draws y Deyrnas Unedig.

Yn yr hydref cyfarfu'r Bwrdd a'r Uwch Dîm Rheoli yng Ngogledd Cymru, gan ymweld ag ystod o brosiectau anhygoel fel Menter Gymunedol Glyn Wylfa a Chanolfan Dreftadaeth Y Waun. Bûm yn ddigon ffodus i gyflwyno syrpreis ar ffurf grant Dewch i ddatlu i RainbowBiz yn Wrecsam, gyda chyfeiliant gan Gôr Gofal Canser Tenovus ac wedi'i ffilmio gan fyfyrwr o Brifysgol Glyndŵr Wrecsam: enghraifft wych o bedwar prosiect y Loteri Genedlaethol yn dod ynghyd i gefnogi ei gilydd. Un rheswm pam rydym yn cynyddu ein cyfranogiad yn lleol yw creu mwy o gyfleoedd i grwpiau ddod ynghyd, a chreu cysylltiadau agosach o fewn ac ar draws cymunedau.

Rydym hefyd yn gweithio mewn partneriaeth yn gynyddol gydag arianwyr a mudiadau eraill - gan gynnwys wrth ddatblygu cynlluniau gyda Sefydliad Banc Lloyds, adeiladu ar ein partneriaeth bresennol gyda Comic Relief a lansio rhaglenni ar y cyd sy'n canolbwyntio ar bobl ifainc gyda'r Swyddfa Cymdeithas Sifil. Mae'r gronfa #iwill, a ddatblygwyd i gyflawni amcanion yr ymgyrch #iwill, yn cydweithio ag ystod o arianwyr cyfatebol.

Ac mae Waliau Anweladwy yn brosiect a redir gan Garchar EM y Parc sydd wedi gweld ein grant yn darparu cefnogaeth wedi'i theilwra i droseddwr a'u teuluoedd i ymdrin ag achosion

aildroseddu. Mae'r prosiect, sydd wedi profi'n llwyddiant ysgubol, wedi denu buddsoddiad pellach, gan adeiladu dyfodol cynaliadwy ar gyfer y rhaglen. Rydym yn ystyried bod partneriaethau'n llwybr tuag at greu gwerth ychwanegol, lleihau'r baich ar ymgeiswyr a chynyddu'r effaith.

Rydym hefyd wedi treulio amser yn ymchwilio i 'Ddyfodol Gwneud Lles' a datblygu'r syniad o Arweinyddiaeth Hael, yn rhannol i ysgogo sgwrs ar draws gwasanaeth sifil (rydym wrth ein boddau y bydd yr Ymchwilio a Ddyfodol Cymdeithas Sifil yn mynd â llawer o'r materion hyn ymlaen) ond hefyd i'n helpu adnabod y ffordd orau i ni gefnogi'r grwpiau ac elusennau cymunedol a ariannwn - boed trwy wella sgiliau, gwydnwch neu gynghreiriau.

Er hynny, nid ydym wedi'n hynysu rhag newidiadau yn yr amgylchedd allanol ac rydym wedi gweld gostyngiad yn ein hincwm dros y deuddeg mis diwethaf. Mae'r Loteri Genedlaethol yn rhodd anhygoel i'r genedl ac i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol y mae'n rhaid i ni ddweud diolch am fedru cefnogi amrywiaeth mor eang o achosion da a chymunedau ar draws y Deyrnas Unedig. Hoffwn gloi trwy ddiolch i'r cydweithwyr gwych sydd gennyf yn y Gronfa am barhau i weithio mor ddiwyd ac am ofalu mor angerddol am ein gwaith.

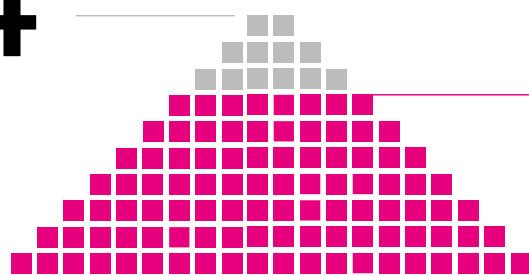
Dawn Austwick

Ein blwyddyn mewn rhifau

6.2 miliwn o bobl
wedi'u cyrraedd gyda
grantiau gwerth £712.7m*

13,814

Cyfanswm
grantiau

Grantiau
o dan 10k

12,352

(89.4%)

Nifer yr elusennau a ariannwyd yn
y Deyrnas Unedig
(mudiadau sector gwirfoddol a chymunedol)

10,657

Dyma rai enghreifftiau o'r buddiolwyr a gefnogir gan ein grantiau

0-24
oed

£164.3m

Wedi'i ddyfarnu i blant
a phobl ifainc

£75.3m

Wedi'i ddyfarnu
i bobl hŷn

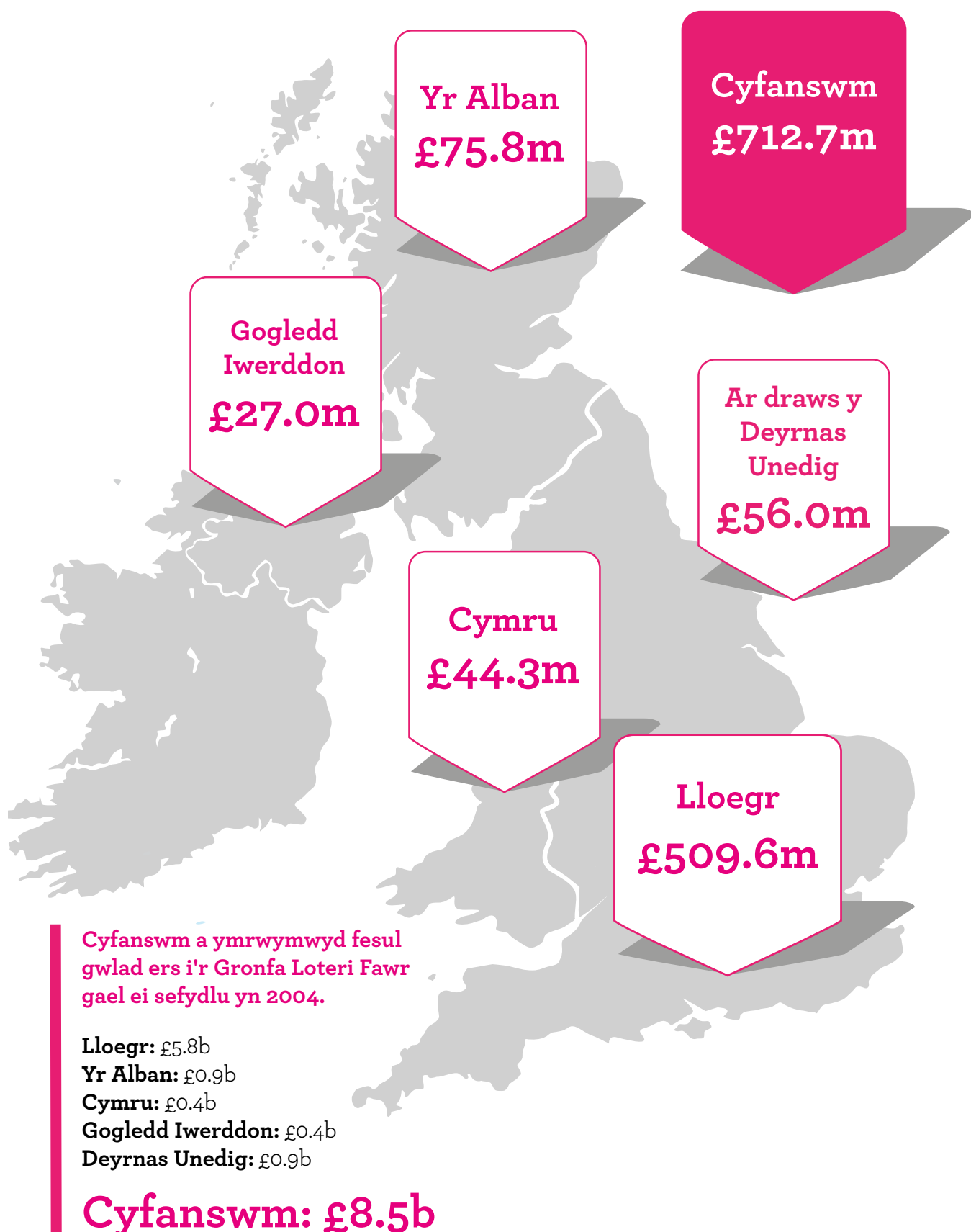
£81.2m

Wedi'i ddyfarnu
i bobl sydd ag
anableddau

*Dyma cyfanswm gwerth y dyfarniadau a wnaed yn ystod y flwyddyn, wedi'i ddatgan cyn unrhyw addasiadau o ran amodau perfformiad. Gan hynny, mae'n wahanol i'r gwerth a adnabyddir yn y datganiadau ariannol.

Ein blwyddyn mewn rhifau

Arian a ddyfarnwyd yn 2016/17

Galluogi Pobl i Arwain

Mae ein Fframwaith Strategol yn parhau hyd at 2021 ac yn disgrifio chwe egwyddor ar gyfer y ffordd y byddwn yn cydweithio â phartneriaid ac yn gwneud penderfyniadau ariannu. Eleni, rydym wedi bod yn gweithio'n galed i roi egwyddorion Galluogi Pobl i Arwain ar waith:

- Yn Lloegr, rydym yn gweithio mewn partneriaeth â'r Swyddfa Cymdeithas Sifil ar y Gronfa Fuddsoddi Ieuencid a'r Gronfa #Iwill. Dyma ddwy raglen newydd sydd wedi ymrwymo £40 miliwn yr un i gefnogi pobl ifainc.
- Trwy People and Communities a rhaglenni ariannu eraill yng Ngogledd Iwerddon, cydweithiom yn agos â phobl leol, cynghorau a budd-ddeiliaid eraill i ddatblygu ein gwybodaeth leol a dod i nabod ein cymunedau'n well. Rydym yn dod â deiliaid grant ynghyd trwy ddigwyddiadau bwrdd crwn, digwyddiadau dathlu a chlinigau ariannu, gan alluogi nhw i rwydweithio a rhannu dysgu.
- Cronfa Asedau Cymunedol newydd yn Yr Alban, a ddylunnir i greu cymunedau cryf a gwydn trwy gaffael, rheoli neu ddatblygu adeiladau. Nid oes angen ffurflen gais i ymgeisio iddi, gan ddibynnu'n hytrach ar ddatblygu cysylltiadau cryfion rhwng swyddogion ac ymgeiswyr.
- Rhaglen Creu Eich Lle newydd yng Nghymru, gan roi cyfle i gymunedau ddod ynghyd a defnyddio eu cryfderau er cadwraeth neu drawsnewid eu hamgylchedd lleol.
- Canolbwyntiodd y rhaglen Deyrnas Unedig, Sbarduno Syniadau, ar heneiddio, gan ddatblygu syniadau trawsnewidiol a anelir at gynnwys pobl hŷn a chreu buddion ar eu cyfer, a dylanwadu ar arfer ledled y Deyrnas Unedig.

- Gwelodd y fenter Prosiectau'r Bobl, a gyflwynir mewn partneriaeth â Camelot ac ITV, gynnydd 32 y cant mewn pleidleisiau eleni. Golygodd hyn fod hyd yn oed yn fwy o gyhoedd y Deyrnas Unedig wedi cymryd rhan a phleidleisio dros ddeiliaid grantiau bach yn eu hardal leol er mwyn iddynt dderbyn arian ychwanegol ar gyfer eu gwaith, gan arddangos amrywiaeth o brosiectau cymunedol o'r radd flaenaf fel rhan o'r broses.

Dros y flwyddyn i ddod rydym yn bwriadu adeiladu ar y cyflawniadau hyn a symud tuag at grantiau sydd hyd yn oed yn haws eu cyrchu, rhywbeth a symbylir gan gymunedau ledled y Deyrnas Unedig.

Ein chwe egwyddor allweddol

Dyfyniadau gan ddeiliaid grant a phartneriaid sy'n dangos ein themâu allweddol

1. Hyder, nid rheolaeth

“Hyder yw e, 100 y cant. Cefnogi pobl i fynnu rheolaeth ar eu bywydau yn hytrach na chael eu rheoli, ac i gael eu grymuso a theimlo'n hyderus.”

Liz Wright, rheolwr prosiect,
Pobl yn Gyntaf Thameside

2. Prosesau syml, barn dda

“Trwy ddefnyddio ein hadroddiadau prosiect ein hunain yn hytrach na thempledi'r Gronfa Loteri Fawr, teimlon i ni gael ein grymuso a bod ymddiriedaeth ynom ac arbedodd chwe wythnos o amser rheoli bob blwyddyn!”

Circle Housing, deiliad grant 'Gwella Hyder Ariannol'

3. Cryfderau pobl

“Rydym wedi gweld y gall theatr ddod â phobl ynghyd a gwneud iddynt deimlo eu bod yn rhan o'r un gymuned. Nid ydym yn newid y byd, ond i'r bobl hyn mae'n bwysig iawn.”

Matthew Blacklock, cyd-gyfarwyddwr,
The Ragroof Players

4. Catalydd dros newid

“Roedd y grant yn gatalydd go iawn. Rydym yn gwybod yn awr y gallwn roi ein sioe deithiol ar waith: gallwn roi'r sgiliau i'r bobl leol ac wedyn byddwn yn mynd â'r sioe deithiol i'r gymuned nesaf a dechrau tyfu'r elusen.”

Ged Flynn, prif weithredwr, Papyrus

5. Cyfeiriad a rennir, ymagweddu amrywiol

“Mae'r prosiect yn seiliedig ar gefnogaeth gan gymheiriaid, gan leihau unigedd a grymuso ffoaduriaid i adennill rheolaeth dros eu dyheadau bywyd a sefyll i fyny yn erbyn y gwahaniaethu, diffyg cydraddoldeb, unigedd ac eithrio y mae ffoaduriaid LHDTRh yn eu hwynebu'n aml.”

Sebastian Rocca, sefydlydd a phrif weithredwr, Micro Rainbow

6. Defnyddio adnoddau'n dda

“Mae Early Action Neighbourhood Fund, a arweinir gan y Gronfa Loteri Fawr, Comic Relief a Sefydliad Esmee Fairbairn, wedi galluogi gwaith cymunedol sy'n newid bywydau pobl. Mae'r Gronfa'n ymroddedig i ddysgu trwy werthuso annibynnol ac adeiladu cysylltiadau pwrpasol gyda'i phartneriaid.”

Clare Kiely, arweinydd strategol Deyrnas Unedig: iechyd, lles a chymunedau, Comic Relief

Lloegr

Galluogi Pobl i Arwain fu ein ffocws eleni. Rydym wedi gwrandao ar syniadau gwych y bobl a ariannwn ynglŷn â sut i ddod â'u cymunedau ynghyd a'u cefnogi i wireddu eu gweledigaeth.

8,704

Cyfanswm grantiau yn Lloegr

Dulliau gweithio newydd

Rydym yn achub ar y cyfle i gydweithio'n agosach â'r cymunedau a ariannwn trwy beilota dulliau gweithio newydd. Mae ein swyddfeydd yn Swydd Efrog a Glannau Humber, Llundain a De-ddwyrain Lloegr yn helpu ni i fynd yn nes at y mudiadau a ariannwn, gan gryfhau ein perthnasoedd gyda chymunedau a gwella'n dealltwriaeth o'r materion sydd pwysicaf iddynt.

Grantiau ymatebol

Fel ariannwr gweithgareddau cymunedol mwyaf Lloegr, rydym wedi dyfarnu mwy na £509 miliwn i brosiectau cymunedol dros y flwyddyn ddiwethaf. Dosbarthom £67.6 miliwn i fwy na 7,000 o brosiectau trwy Arian Bawb, gan ddarparu grantiau ar gyfer mentrau syfrdanol wedi'u harwain gan bobl leol.

Mae Coping with Anxiety, mudiad cymunedol wedi'i arwain gan ddefnyddwyr yn Nottingham, yn defnyddio grant Arian i Bawb i barhau â gweithgareddau ar gyfer pobl sy'n byw gydag ystod o gyflyrau iechyd meddwl. Ac mae Swindon Children's Scrapstore yn ehangu ei wasanaethau i ddysgu paffio i bobl sydd ag anableddau, gan ddefnyddio ei lwyfan i adeiladu parch ac ymddiriedaeth ar y cyd mewn perthnasoedd newydd.

Trwy ein rhaglen Reaching Communities, darparwyd £212 miliwn i fwy na 600 o brosiectau a fydd yn galluogi pobl ledled Lloegr i wneud newidiadau parhaus a chynaliadwy i'w cymunedau. Rydym wedi cefnogi ystod o brosiectau, o drawsnewid mannau hyll yn Llundain i gerddi llysiau, i gefnogi rygbi, y celfyddydau a chomedï yng ngogledd Lloegr. Rydym wedi cael ein hysbrydoli gan brosiect yn Selby a alwodd ar botensial pobl ag anableddau dysgu sydd wedi troi deunyddiau sgrwtsh yn gyfle busnes.

Rhaglenni strategol

Mae ein rhaglenni strategol yn taclo rhai o'r problemau cymdeithasol mwyaf cymhleth yn Lloegr ac wedi buddsoddi £635 miliwn mewn 58 o bartneriaethau yn Lloegr dros 10 mlynedd. Gyda'r rhaglen gyntaf a ariannwyd yn 2014, maent yn parhau i ddysgu gwersi gwerthfawr i ni a'n partneriaid y gallwn eu rannu a'u cymhwyso i'n hariannu yn y dyfodol.

Mae HeadStart yn canolbwyntio ar blant rhwng 10 a 16 oed a gwella'u lles. Mae HeadStart Newham yn lleihau'r risg o ddatblygu problemau iechyd meddwl yn ystod yr arddegau. Mae rhieni ac athrawon yn cael eu cefnogi i helpu plant i ddelio â'r heriau a ddaw yn anochel fel rhan o fywyd.

Gweithio mewn partneriaeth

Trwy ein rhaglen arian cyfatebol gyda Chronfa Gymdeithasol Ewrop, Building Better Opportunities, rydym yn cydweithio â 38 o bartneriaethau lleol i helpu'r bobl sydd bellaf o'r farchnad lafur i ddod o hyd i gyflogaeth. At ei gilydd, mae £224 miliwn wedi'i ddyfarnu i 90 o brosiectau i gefnogi ystod eang o weithgareddau ac ymdrin â blaenoriaethau lleol. Yng Nghernyw, er enghraifft, bydd Real Ideas Organisation yn cydweithio â phobl ifainc 15 i 24 oed i'w cefnogi i gyrchu dysgu a gwaith hir dymor.

Rydym yn cydweithio'n agosach ag arianwyr a phartneriaid eraill fel y llywodraeth er mwyn i ni fod yn fwy effeithiol ar y materion sy'n gyffredin rhyngom. Bydd gweithio gyda Comic Relief gan ddefnyddio technoleg i daclo cam-drin domestig, a gyda'r Swyddfa Cymdeithas Sifil ar y Gronfa Fuddsoddi Ieuencid, yn agor cyfleoedd i bobl ifainc gymryd rhan yn eu cymunedau a'u helpu i lwyddo.

Galluogi Pobl i Arwain

Gan edrych tua'r dyfodol byddwn yn parhau i sicrhau bod arian y Loteri Genedlaethol yn darparu cyfleoedd i newid bywydau ar gyfer cymunedau ledled Lloegr.

£509.6m
wedi'i ddyfarnu trwy
8,704
o grantiau yn Lloegr

Lloegr

Ageing Better Middlesbrough

Daeth rhan o raglen strategol Ageing Better y Gronfa Loteri Fawr, Ageing Better Middlesbrough (ABM) ynghyd â myfyrwyr o Goleg Celf a Dylunio Cleveland i godi ymwybyddiaeth o'r fenter a newid agweddau at heneiddio.

Roedd aelodau ABM eisiau pwysleisio nad yw oedran yn rhwystr i sgiliau newydd a dyluniwyd ymgyrch farchnata i adlewyrchu hwn. Gyda'i gilydd, gwnaethant bosteri A3 i'w harddangos mewn llyfrgelloedd a mannau cyhoeddus.

Mae Swyddog Gwybodaeth a Marchnata ABM, Rebecca Hughes, yn esbonio: "Mae gwaith rhwng y cenedlaethau'n hanfodol i daclo'r stigma o gwmpas pobl hŷn yn Middlesbrough ac ysbrydolwyd y myfyrwyr gan y pedwar o bobl y tynnwyd lluniau ohonynt."

Ageing Better Middlesbrough

"Mae'r lluniau'n wych ac roedd yn hyfryd i weithio gyda'r myfyrwyr. Byddai'n wych petawn yn cael yr un cyfle i fynd i'r coleg!"

Janet Pyle (yn y llun uchod ar y dde), aelod, Ageing Better Middlesbrough

b-side

Derbyniodd b-side gefnogaeth gan y Gronfa Loteri Fawr i helpu rhannu profiadau'r gymuned LHDTQ trwy gelf, gan gynnwys gŵyl sy'n cynnwys y Shame Chorus. Maent hefyd wedi creu ffilm gyda'r gymuned LHDTQ. Meddai Molly Scarborough, aelod o'r tîm b-side: **"Rydym eisiau agor trafodaethau fel bod pobl ifainc ac oedolion yn ymwybodol o'r holl wahaniaethau o'n cwmpas ym mhobman, fel nad ydynt yn cael eu dieithrio bellach."**

Shame Chorus

Ignition Autos

Mewn garej cymunedol nodedig ger Doncaster, mae Ignition Autos yn dysgu cynnal a chadw cerbydau modur.

Mae'r prosiect, a ariennir gan y Gronfa Loteri Fawr, yn darparu profiad gwaith a chymwysterau i'w gyfranogwyr. Meddai Dave Blakey, sy'n rhedeg y prosiect: **"Cymerodd rhai o'r bechgyn beiriant allan o un [car] a'i roi mewn un arall, fe daniodd yn syth. Roedd ganddynt ymdeimlad gwych o gyflawniad."**

Ignition Autos

Pobl yn Gyntaf Tameside

Pobl yn Gyntaf Tameside

Mae Fflat newydd Pobl yn Gyntaf Tameside, a ariennir gan y Gronfa Loteri Fawr, wedi'i dylunio i ddysgu sgiliau byw'n annibynnol i oedolion sydd ag anableddau dysgu. O goginio a garddio i olchi dillad a newid llieiniau, mae'r holl weithgareddau wedi'u harwain gan ddefnyddwyr, i lawr i ddewis celfi cartref y Fflat.

“Yr hyn a wnawn ym Mhobl yn Gyntaf yw rhoi llais i bobl, a rhoi'r hyder er mwyn iddynt wneud yr hyn a fynnent, a gadael iddynt wybod y gallant gyflawni eu potensial llawn.”

Elisha English, aelod staff,
Pobl yn Gyntaf Tameside

Bluebell

Wedi'i lansio ym mis Ionawr 2017 gan yr elusen Bluebell ym Mryste a'i ariannu trwy raglen Reaching Communities y Gronfa Loteri Fawr, mae Dads in Mind yn cefnogi tadau sy'n profi problemau iechyd meddwl sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol â beichiogrwydd a bod yn rhiant. Dioddefodd Louis Dunn bryder difrifol ar ôl i'w fab gael ei eni. “Roedd fy mhryder yn llesteiriol a pharodd i'r meddyliau ymwithiol a gefais i mi feddwl fy mod yn berygl i fy mab. Pan ddes i o hyd i Bluebell, cynigiant le anafnol i mi siarad.” Wedi iddo ailsefydlu ac elwa o ofal Bluebell, helpodd Louis i lansio Dads in Mind.

“Yn Bluebell rydym yn cynnig ystod eang o gymorth i rieni sy'n ei chael yn anodd ymdopi â bywyd gyda baban newydd. Roeddem eisiau cael y medrau i gefnogi dynion ac rydym wrth ein boddau â lansio Dads in Mind, gyda chymorth gan y Gronfa Loteri Fawr.”

Ruth Jackson, sefydlydd a phrif weithredwr, Bluebell

“Roeddwn eisiau helpu eraill a bod yn rhan o normaleiddio problemau ôl-geni a brofir gan dadau.”

Louis Dunn, sefydlydd, Dads in Mind

Yr Alban

Mae rhoi pobl wrth wraidd ein gwaith yn golygu bod cwmpas y gweithgareddau cymunedol y gallwn eu cefnogi'n newid ac yn gyffrous trwy'r amser. Y llynedd, gwnaed mwy nag 80% o'n dyfarniadau i sector gwirfoddol a chymunedol Yr Alban.

1,511

Cyfanswm
grantiau yn
Yr Alban

Dulliau gweithio newydd

Dyfarnom y grantiau cyntaf trwy ein cynnig ariannu newydd ym mis Mawrth 2016, gan gyflwyno mwy o hyblygrwydd, ffurflenni byrrach a phenderfyniadau cyflymach. Dyfarnwyd £75.8 miliwn at ei gilydd yn Yr Alban eleni.

Gan brofi y gall y symiau lleiaf wneud y gwahaniaeth mwyaf, mae £9.5 miliwn wedi'i ddyfarnu i fwy na 1,000 o grwpiau a dderbyniodd hyd at £10,000 trwy ein rhaglenni grantiau bach.

Rydym wedi ariannu popeth o gerddi cymunedol a phrosiectau bwyta'n iach i brosiectau ymglyfeillio a mentora ar gyfer pobl ifainc ddifreintiedig, a mentrau celf ar gyfer pobl sydd ag anawsterau iechyd meddwl.

Mae'r 12 mis diwethaf wedi gweld galw iach am ein cais un cam (ar gyfer symiau hyd at £150,000) gyda £20 miliwn yn cael ei ddyfarnu i 143 o grwpiau.

Mae'n gyffrous i estyn allan i gymunedau nad ydynt wedi ymgeisio am grant gennym o'r blaen a thros y flwyddyn ddiwethaf - gwnaed bron chwarter o'n grantiau i grwpiau nad ydym erioed wedi gweithio gyda nhw o'r blaen.

Grantiau ymatebol

Mae gennym gynlluniau cyffrous i gyflwyno mwy yn ystod y flwyddyn i ddod. Mae ein rhaglen Young Start yn parhau i gefnogi prosiectau i helpu pobl ifanc i gyrraedd eu potensial. Byddwn yn neilltuo cefnogaeth ar gyfer newid systemau gweithredu cynnar. Byddwn yn cryfhau ein hymagwedd at gyflwyno'n lleol mewn mannau gwahanol ar draws Yr Alban, ac edrychwn ymlaen at wneud grantiau o dan £10,000 hyd yn oed yn haws eu cyrchu.

Gweithio mewn partneriaeth

Mae Scottish Land Fund, yr ydym yn ei dosbarthu ar ran Llywodraeth Yr Alban, ochr yn ochr â Menter yr Yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, yn parhau i gael effaith ddofn ar gymunedau, gan ddarparu cyfleoedd newydd i berchen ar dir ac adeiladau sydd o bwys iddynt. Mae dros 3,250 erw o dir gwerth cyfanswm o £3.8 miliwn sy'n eiddo i'r gymuned wedi'i brynu trwy Scottish Land Fund dros y 12 mis diwethaf.

Galluogi Pobl i Arwain

Rydym yn cydweithio'n agosach â grwpiau sy'n cynnwys y bobl y maent yn cydweithio â nhw, gan adeiladu ar gryfderau ac asedau sydd eisoes yn bodoli mewn cymunedau, a chan ddeall sut maent yn cysylltu â'i gilydd. Cyhoeddwyd Community Assets ym mis Gorffennaf 2016, gan adeiladu ar ein hanes, gwybodaeth a phrofiad o gydweithio â chymunedau i ddatblygu eu tir ac adeiladau at ddefnydd y gymuned.

Aeth

83.6%

o'n grantiau i
fudiadau
sector
gwirfoddol a
chymunedol
yn Yr Alban

£75.8m

trwy
1,511
o grantiau

Yr Alban

Social Bite

Yn gadwyn siop coffi a brechdanau yn Yr Alban, mae Social Bite yn cefnogi pobl ddigartref trwy gynnig bwyd am ddim, ac ar ben hynny mae'n ymroddedig i sicrhau bod 25 y cant o'u staff yn bobl sydd wedi profi brwydr digartrefedd yn y gorffennol. Y nod yw darparu swydd sefydlog a sicr yn ogystal â sgiliau a hyfforddiant i unigolion.

Mae'r tîm hyd yn oed wedi amrywiaethu i'r busnes bwytaï gyda'u menter bartner Home, cysyniad sy'n dilyn ethos Social Bite, yr ymwelwyd ag ef gan yr actor enwog Leonardo DiCaprio (yn y llun).

Gyda chefnogaeth gan y Gronfa Loteri Fawr, mae Social Bite bellach yn estyn eu cefnogaeth i bobl ddigartref sydd â phroblemau iechyd meddwl a'u helpu i symud o ddigartrefedd i les.

Ocean Youth Trust

Mae Ocean Youth Trust yn rhoi cyfleoedd i bobl ifanc rhwng 12 a 25 oed ddysgu hwylio, gan fynd â mwy na 550 o bobl ifanc ar deithiau bob blwyddyn.

Gyda chefnogaeth gan y Gronfa Loteri Fawr, bydd yr Ymddiriedolaeth yn cynnig seibiant am bum niwrnod ar ffurf mordaith i ofalwyr ifanc. Gyda deg o ofalwyr ifanc ar bob mordaith, bydd y bobl ifanc yn helpu cynllunio'r daith a dysgu sgiliau megis mordwyo a thrin a thrafod y bad.

Glasgow Life

Gwelodd Cwpan y Byd Pobl Ddigartref Glasgow 2016 dimoedd o bob cwr o'r byd yn cymryd rhan. Hyfforddodd rhaglen wirfoddolwyr a arweinir gan Glasgow Life a'i hariannu gan y Gronfa Loteri Fawr 100 o wirfoddolwyr i helpu rhedeg y digwyddiad.

Sicrhodd y prosiect fod y gwirfoddolwyr, yr oeddent oll wedi profi digartrefedd, yn ennill sgiliau trwy wirfoddoli a chael y cyfle i gynyddu eu hyder a rhoi hwb i gysylltiadau cymdeithasol.

“Mae pobl o bob rhan o’n cymuned eisïau cymryd rhan. I rai mae’n gyfle i gymdeithasu’n fwy ac mae eraill yn ymadfer yn sgil salwch.”

Geraldine O’Riordan, cydlynnydd gwirfoddolwyr, Greener Kirkcaldy

Soul Food Sisters / Greener Kirkcaldy

Ar draws yr Alban, mae’r Gronfa Loteri Fawr yn cefnogi prosiectau sy’n goresgyn rhwystrau, lleihau unigedd ac yn dod â phobl o bob cefndir ynghyd trwy fwyd: trwy ei greu, ei baratoi a’i ddosbarthu.

Er enghraifft, mae Soul Food Sisters yn helpu codi dyheadau, hunan-falchder a chyflogadwyedd menywod duon, Asiaidd, lleiafrifoedd ethnig ac sy’n ffoaduriaid yn Glasgow trwy arlwygo.

Yn Fife, mae Greener Kirkcaldy yn defnyddio ein cefnogaeth i ehangu ac estyn eu perllan gymunedol.

The Autism Awareness Association

Mae Autism Awareness Association yn Aberdeen, a elwir hefyd yn ‘Triple As’, yn elusen cefnogaeth gan gymheiriaid a arweinir yn gyfan gwbl gan awtistiaeth ar gyfer pobl sydd ar y sbectrwm awtistiaeth.

Mae’r Gronfa Loteri Fawr wedi helpu darparu lle i bobl sydd ag awtistiaeth ryngweithio a dysgu sut i ddatblygu grwpiau cyfeillgarwch.

“Y peth gorau am Triple As yw ei fod yn cymryd pobl sy’n teimlo bod pawb wedi troi eu cefnau arnynt ac yn helpu nhw i ddysgu y gallant ymadfer a bod yn gymdeithasol.”

Alastair Meek, cydlynnydd cymdeithasol, The Autism Awareness Association

“Mae llawer ohonom yn y gorffennol wedi teimlo ein bod yn cael ein barnu, hyd yn oed gan y rhai sy’n ceisio helpu. Ond os yw pawb yn yr ystafell yn awtistig, mae llawer llai o bwysau i geisio perfformio tuag at ryw set fytholegol o safonau dryslyd.”

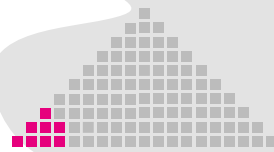
Aelodau, The Autism Awareness Association

Cymru

Diffiniwyd ein blwyddyn gan greu cyfleoedd i bobl a chymunedau ddod ynghyd i gyflawni pethau anhygoel, ac ar yr un pryd lansio sgwrs genedlaethol ar beth y bydd dyfodol gwneud lles yn ei olygu i Gymru.

1,033

Cyfanswm
grantiau
yng Nghymru

Dulliau gweithio newydd

Trwy ein rhaglenni ariannu agored, Arian i Bawb a Pawb a'i Le, rydym wedi buddsoddi dros £29 miliwn mewn mwy na 900 o brosiectau. Daeth pobl atom gydag ystod amrywiol o syniadau i wella bywydau a chymunedau pobl. Derbyniodd Anabledd Powys £4,590 i gefnogi grwpiau sy'n dod ynghyd i rannu sgiliau. A derbyniodd Ymddiriedolaeth Pobl Ifanc Abergwaun ac Wdig £400,000 i weithio gyda phobl ifanc i gynyddu eu cyflogadwyedd.

Grantiau ymatebol

Mae graddfa ac ymgyrhaeddiad ein hariannu agored yn rhoi mewnwelediad rhagorol i ni i'r heriau a chyfleoedd y mae cymunedau'n eu hwynebu, gan alluogi ni i ddatblygu ffrydiau ariannu newydd sydd wedi'u targedu.

Er enghraifft, trwy Creu Eich Lle, rydym wedi cefnogi cymunedau lleol i wella'u gofodau lleol. Mae'r Gronfa £8.8 miliwn hon yn cyfuno arian achosion da'r Loteri Genedlaethol gydag arian cyfrifon segur, i alluogi cymunedau i gydweithio ar wella'u hamgylchedd ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Mae'r grantiau'n amrywio o £500,000 i £2 miliwn.

Yn dilyn ymgynghori cynhwysfawr, lansiom gam cyntaf ein Rhaglen Wledig. Bydd grant datblygu cymunedol o £2 miliwn yn cefnogi cymunedau i ddod o hyd i ddulliau tacio tlodi gwledig.

Rydym hefyd wedi bod yn rhoi syrpreis i brosiectau ar hyd a lled Cymru gyda'r newyddion am eu ceisiadau grant llwyddiannus. Rydym wedi cofnodi llawenydd prosiectau sy'n derbyn symiau amrywiol, o RainbowBiz yn Sir y Fflint a dderbyniodd £1,893 trwy Dewch i ddathlu i'r Gwasanaeth Gwirfoddol Brenhinol a dderbyniodd £932,766 ar gyfer gwasanaeth Camau Cadarnhaol newydd.

Gweithio mewn partneriaeth

Mae buddsoddiad o £3 miliwn trwy Sgiliau Trydydd Sector wedi helpu ni i ymdrin â'r rhwystrau sy'n wynebu mudiadau gwirfoddol a chymunedol. Mae'r grantiau wedi amrywio o £100,000 i £500,000.

Galluogi Pobl i Arwain

Rydym yn ddiolchgar am y rhai sydd wedi cyfrannu at ein sgwrs genedlaethol am beth y bydd dyfodol gwneud lles yn ei olygu i Gymru. Trwy gymysgedd o ddigwyddiadau cenedlaethol a rhanbarthol, rydym wedi creu darlun o'r anawsterau a'r cyfleoedd a wynebir gan fudiadau gwirfoddol a chymunedol Cymru.

Wrth edrych at y dyfodol, bydd sicrhau bod anghenion ein cwsmeriaid yn rhan flaenllaw o'n rhaglenni Arian i Bawb a Phawb a'i Le'n allweddol wrth i ni weithio i adnewyddu'r grantiau pwysig hyn sydd wedi eu harwain gan gymunedau, ac ar yr un pryd parhau i gefnogi cymunedau trwy themâu wedi eu targedu.

Rhaglen Wledig

£2m

i daclo tlodi

Cymru

Canolfan Bridges

Trwy'r Gronfa Loteri Fawr, mae Canolfan Gymunedol Bridges wedi bod yn cefnogi pobl ifainc anabl ar draws Sir Fynwy, gan helpu nhw i oresgyn unigedd cymdeithasol a chorfforol, gan alluogi nhw i gymryd rhan mewn ystod o weithgareddau.

“Mae fy hyder wedi gwella. Rwyf wedi bod yn dysgu sut i goginio, sy'n her ynddo'i hun pan allwch ddefnyddio dim ond un ochr o'ch corff yn llawn. Mae'n fedr hanfodol y mae'n rhaid i mi ei feistrolï os wyf eisïau mynd i fyw'n annibynnol. Mae'r prosiect hwn yn helpu fi i wneud hwn.”

Lewis Venner, buddiolwr,
Canolfan Bridges

Canolfan Bridges

Valleys Steps

Mae Valleys Steps, a gefnogir gan y Gronfa Loteri Fawr, wedi cyflwyno therapïau amgen i unigolion sy'n profi trallod meddyliol neu salwch meddwl ar draws Rhondda Cynon Taf a Merthyr Tudful. Gan gefnogi pobl i reoli straen a phryder, mae Valleys Steps yn integreiddio gwasanaethau i oresgyn rhwystrau cymdeithasol a gwella mynediad i driniaethau di-bresgripsiwn, fel rheoli straen a chysïau ymwybyddiaeth ofalgar.

Valleys Steps

Dyfi Land Share

Mae grwpiau o dyfwyr organig ym Machynlleth wedi dod ynghyd i dyfu ffrwythau a llysïau ar gyfer eu cymuned leol. Dechreuodd Green Isle Growers gynllun blychau llysïau ac maent bellach yn gydweithfa tyfwyr gyda rhandir arddangos a ariannwyd gan y Gronfa Loteri Fawr.

Meddai un o'r tyfwyr, Sharon Girardi:
“Rydym yn tyfu bwyd yn lleol ar gyfer pobl leol ac yn lleihau olïon troed carbon yn sylweddol trwy wneud hynny.”

Green Isle Growers

Elusen Gymunedol Hanes Llandoch

“Mae’r gymuned leol yn gyffrous iawn am y prosiect ac nid ydym erioed wedi cael y lefel gefnogaeth hon yn syth o’r dechrau o’r blaen, mae wedi gwneud gwir wahaniaeth”

Nia Siggins, swyddog prosiect, Elusen Gymunedol Hanes Llandoch

Elusen Gymunedol Hanes Llandoch

Nod Elusen Gymunedol Hanes Llandoch yn Llandudoch yw gwella’r gymuned leol trwy greu both i’r gymuned yng nghalon y pentref.

Yn ogystal â chreu man cyfarfod, mae’r elusen hefyd yn canolbwyntio ar gadwraeth a rhannu treftadaeth yr Abaty hanesyddol, gydag amgueddfa ac oriel ar y gweill ar gyfer y prif adeilad.

Trwy’r Gronfa Loteri Fawr, bydd y grŵp yn ail-greu perllan afalau hanesyddol ar y safle ac yn rhedeg gweithgareddau cadwraeth addysgol a hanesyddol.

Cyngor Ffoaduriaid Cymru

Ar ôl ffoi o ardal a elwir bellach yn Gwrdistan yn Irac, dechreuodd y ffoadur Salah Rasool fywyd newydd yng Nghymru diolch i Gyngor Ffoaduriaid Cymru (CFFC). Bu’n rhaid i Salah adael ei gartref heb ddim byd ar ôl i ryfel sifil dorri allan.

“Cymerodd naw mis i gyrraedd Cymru o Gwrdistan,” meddai Salah. “Pan gyrhaeddais Cymru o’r diwedd, teimlodd fel mynd adref.”

Mae CFFC, sy’n gweithio ar draws Cymru, yn amddiffyn hawliau ffoaduriaid, yn dylanwadu ar bolisi ac arfer ac yn cynnig gwasanaethau cefnogi arbenigol i geiswyr lloches.

“Rwy’n falch o fod wedi derbyn dau grant gan y Gronfa Loteri Fawr, gan sicrhau bod gennym y gallu i ddiwallu anghenion niferoedd cynyddol o geiswyr lloches a ffoaduriaid.”

Salah Mohamed, prif weithredwr, Cyngor Ffoaduriaid Cymru

“Dechreuais wirfoddoli gyda CFFC cyn cael swydd yno fel derbynnydd, a newidiodd fy mywyd. Mae arnaf gymaint i CFFC, a dyna pam rwy’n gweithio yno o hyd 10 mlynedd wedyn.”

Salah Rasool, aelod staff, Cyngor Ffoaduriaid Cymru

Gogledd Iwerddon

641

Cyfanswm
grantiau yng
Ngogledd Iwerddon

Rydym wedi newid bywydau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Rydym wedi cryfhau a chysylltu cymunedau trwy ddatblygu ein gwybodaeth leol a galluogi pobl i arwain.

Dulliau gweithio newydd

I gefnogi a chyfeirio ein dyfarniadau grant, mae ein staff yn datblygu eu gwybodaeth am gymunedau lleol trwy ymweld â phrosiectau a gweld o lygad y ffynnon y gwaith y maent yn ei wneud. Cynhaliwyd dros 20 o ddigwyddiadau, gan siarad â mwy na 570 o grwpiau gwahanol a 600 o bobl dros y flwyddyn ddiwethaf.

Rydym yn cydweithio'n gynyddol â gweithwyr cymunedol, cynghorau a mudiadau lleol wrth wraidd cymunedau ac yn dod â grwpiau ynghyd er mwyn iddynt barhau â'r gwaith gwych y maent yn ei wneud.

Grantiau ymatebol

Trwy Arian i Bawb, rydym wedi cefnogi cannoedd o brosiectau llawr gwlad i wneud pethau gwych gyda symiau bach o arian. Y llynedd, dyfarnwyd mwy na £4.8 miliwn i 592 o fudiadau a phrosiectau. Mae ein rhaglen symlach, gyda ffurflen gais fyrrach ac amser cyflymach i ddod i benderfyniad yn parhau i fod yn boblogaidd gyda'r holl grwpiau ar draws Gogledd Iwerddon.

Gweithio mewn partneriaeth

Trwy ein gwaith allgymorth, rydym yn creu cyfleoedd o grwpiau rwydweithio a rhannu dysgu gyda phobl eraill. Mae'r perthnasoedd hyn yn galluogi ni i gydweithio'n fwy effeithiol er mwyn i gymunedau gael mynediad at ariannu i wneud y newidiadau a fynnent.

Cyflwynwyd hyfforddiant cyfryngau i lawer o'n prosiectau ac i bobl ifainc a gefnogir gan grwpiau sydd wedi elwa o'n hariannu, fel y gallant adrodd eu stori i gynulleidfaoedd newydd.

Rydym wedi parhau â'n partneriaeth lwyddiannus gyda'r Daily Mirror a Belfast Live. Mae'r ddau borth cyfryngau'n hyrwyddo Prosiectau'r Bobl trwy ddangos storïau oddi wrthynt trwy gydol yr ymgyrch. Rydym hefyd wedi cydweithio â Sunday Life, papur newydd poblogaidd yng Ngogledd Iwerddon, y cylchgrawn defnyddwyr Local Women, a phob un o brif bapurau newydd Gogledd Iwerddon i helpu prosiectau adrodd storïau am

y gwahaniaeth y maent yn ei wneud i fywydau pobl.

Galluogi Pobl i Arwain

Trwy ein rhaglen People and Communities, rydym wedi dyfarnu £6.7 miliwn i 29 o brosiectau, gan ariannu cynlluniau a ddatblygwyd gan bobl leol, gan adeiladu ar gryfderau a chysylltu cymunedau.

Mae prosiectau fel Everyday Life gan Youth Action yn cydweithio â dynion ifainc sy'n ymwneud â thrais neu mewn perygl o ymwneud ag ef, i wneud dewisiadau gwell a gwella'u bywydau.

Hefyd, rydym wedi dod â chronfa o bobl ifainc ynghyd i weithredu fel llysgenhadon wrth gyflwyno'r rhaglen hon, ac mae'r bobl ifainc yn eistedd ochr yn ochr â Phwyllgor Gogledd Iwerddon fel cymheiriaid yn y broses gwneud penderfyniadau.

Cynhaliodd staff

>20

o ddigwyddiadau
cwrdd a chyfarch

gan siarad â

>570

o grwpiau
gwahanol

Gogledd Iwerddon

Gofal mewn Galar Cruse

Cefnogodd Gofal mewn Galar Cruse Enya a'i mam Andrea Nicholl (yn y llun) yn sgil marwolaeth eu tad a gwr, Gerry.

Gydag arian gan y Gronfa Loteri Fawr, aeth Enya, ei dwy chwaer ac Andrea ar benwythnos preswyl i Corrymeela. Meddai Andrea: "Roedd yn benwythnos i'r plant gael hwyl ac ar yr un pryd cofio eu Dadi. Roeddent yn gallu cofio fe mewn ffordd hapus."

Erbyn hyn, mae Enya yn wirfoddolwr, yn helpu pobl ifainc eraill sydd â phrofiadau tebyg iddi hi.

"Y penwythnos yn Corrymeela oedd y tro cyntaf i fy a fy mhlant chwerthin yn iawn ers amser hir."

Andrea Nicholl, rhiant,
Gofal mewn Galar Cruse

Gofal mewn Galar Cruse

Oasis Caring in Action

Mae Oasis Caring in Action, sy'n helpu pobl 12-19 oed y maent yn wynebu bwlio, cyfrifoldebau gofalu ac anhwylderau bwyta, yn defnyddio grant gan y Gronfa Loteri Fawr i gynnig rhaglen addysg amgen a helpu dychwelyd i'r trywydd iawn gyda'u hastudiaethau.

Mae Paige Floyd (yn y llun) yn un o'r bobl ifainc y maent wedi'u helpu: **"Gwelodd Oasis y potensial ynof. Ddes i allan gyda chymwysterau da ac o'r diwedd dechreuais deimlo fy mod yn gwneud cynnydd mewn bywyd."**

Oasis Caring in Action

The Coast Office

Bydd prosiect B.U.I.L.D. The Coast Office yn rhoi cyfleoedd i bobl Portballintrae ddysgu am dreftadaeth eu morlin trwy grant gan y Gronfa Loteri Fawr.

Mae Coast Office yn cydweithio ag ysgolion a grwpiau ieuencid i wella'u dealltwriaeth o'r amgylchedd naturiol. Maent yn dysgu sgiliau newydd i'r gymuned, fel hwylio trwy gyfres o sgysiau a gweithdai.

The Coast Office

“Mae pobl yn dod o hyd i gymaint o gysur mewn profiadau pobl eraill. Wrth iddynt weithio, mae sgysiauw syfrdanol yn mynd ymlaen am gaethineb, ymadfer a sobrwydd.”

Sheila Smyth, swyddog datblygu,
The Right Key

The Right Key

Mae Recovery Café, yn brosiect gan The Right Key sy'n defnyddio cerddoriaeth a chreffftau i helpu cyn-droseddwyw a phobl sy'n ymadfer yn sgil caethineb i ailadeiladu eu bywydau.

Wedi'i ariannu gan y Gronfa Loteri Fawr, mae'r prosiect yn helpu pobl i ailgysylltu â'r gymuned. Maent yn dysgu sut i wneud gitarau ac yn dod ynghyd gyda phobl eraill am gefnogaeth a chyfeillgarwch.

Dechreuodd Tony Donovan ymwneud â The Recovery Café ar ôl cyfnod o ymadfer yn sgil bod yn gaeth i alcohol. Meddai: “Cymerodd y diod bopeth oddi wrthyf – gwnaeth e bron â chymryd fy mywyd. Rwy'n hoff iawn o ddod yma i'r gweithdy. Mae gennym ddiben mewn bywyd a rhywbeth i edrych ymlaen ato.”

Ymddiriedolaeth Syndrom Down Foyle

Mae Healthy Hearts and Minds yn brosiect a redir gan Ymddiriedolaeth Syndrom Down Foyle Cyfyngedig. Mae'n gweithio gyda phlant a phobl ifainc 8 i 25 oed.

Wedi'i ariannu trwy brosiect Empowering Young People y Gronfa Loteri Fawr, mae'r gweithgareddau'n cynnwys diddordebau awyr agored, gweithdai iechyd a rhaglen cefnogaeth fentora.

Mae Adam Morrison, 10 oed, wedi cael ei gefnogi gan Ymddiriedolaeth Syndrom Down Foyle ers iddo fod yn faban.

“Mae cael Syndrom Down yn golygu y gall cymryd amser hwy i Adam ddysgu pethau newydd ac ymgynefino â sefyllfaoedd newydd. Treuliais gynifer o flynyddoedd mewn ysbytai, ond erbyn hyn diolch i Foyle rwyf ar ochr y maes pêl-droed neu'n gwyllo fe'n nofio.”

Kevin Morrison, rhiant, Ymddiriedolaeth Syndrom Down Foyle

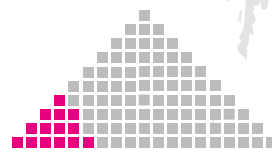
“Mae gwybod bod Ymddiriedolaeth Syndrom Down Foyle wedi derbyn grant am bum mlynedd y bydd Adam yn elwa ohono'n gysur mawr.”

Kevin Morrison (yn y llun uchod gyda'i fab), rhiant, Ymddiriedolaeth Syndrom Down Foyle

DEYRNAS UNEDIG

1,925

Cyfanswm
grantiau
Deyrnas Unedig

Mae wedi bod yn flwyddyn gyffrous o newid ar gyfer y portffolio Deyrnas Unedig. Rydym wedi canolbwyntio ein gwaith yn erbyn nodau allweddol, sef dod â phobl ynghyd, datblygu syniadau gwych a chefnogi'r sector gwirfoddol a chymunedol i ystyried dulliau newydd o wneud pethau.

Dulliau gweithio newydd

Trwy ddatblygu dull o ymgeisio seiliedig ar sgysiau, rydym yn cydnabod pwysigrwydd creu cyfleoedd i bobl dreulio amser gyda'i gilydd a dathlu'r hyn sydd o bwys iddynt. Trwy brofi a meithrin syniadau gwych, gallwn ariannu prosiectau sydd â'r potensial i helpu mudiadau eraill i ddysgu a gwella.

Yn ogystal â'r blaenoriaethau hyn, rydym wedi sicrhau ein bod yn rhoi sylw i'n heffaith ryngwladol sydd bellach yn ein gweld ni'n galluogi pobl anabl yn Uganda a Thanzania i wella'u bywoliaethau.

Grantiau ymatebol

Eleni rydym wedi myfyrio'n fwy ar anghenion y sector gwirfoddol a chymunedol, ac yn y flwyddyn i ddod edrychwn ymlaen at ddatblygu'r portffolio Deyrnas Unedig er mwyn parhau i ychwanegu gwerth at waith ein portffolios gwlad.

Gweithio mewn partneriaeth

Mae'r portffolio hwn, a wnaeth dros 1,900 o grantiau'n dyfarnu mwy na £55 miliwn yn 2016, yn rhoi'r cyfle i ni gynyddu ein nifer o bartneriaethau pwrpasol ar draws y Deyrnas Unedig, gan ymdrin â rhai o'r cyfleoedd a heriau cyffredin a wynebir gan y bobl a'r cymunedau a wasanaethwn.

Yn gyntaf, fel rhan o'n hedefyn datblygu syniadau gwych, cyflwynwyd ein menter Sbarduno Syniadau a ganolbwyntiodd ar heneiddio. Datblygodd syniadau sy'n cynnwys ac yn creu buddion ar gyfer pobl hŷn, ac sy'n dylanwadu ar arfer ar draws y Deyrnas Unedig. Fel rhan o'r rhaglen hon cefnogwyd gwaith The Age of No Retirement, y mae ei nod yw herio agweddau at heneiddio (gweler yr astudiaeth achos ar dudalen 32). Cefnogom The Campaign to End Loneliness hefyd, sy'n herio canfyddiadau cyhoeddus gyda negeseuon cadarnhaol am heneiddio.

Gwelodd ein hail edefyn, sydd â'r nod o ddod â phobl ynghyd, lansiad Dewch i ddathlu y llynedd, rhaglen grantiau bach a ddyfarnodd hyd at £10,000 i gymunedau a oedd eisiau cynnal digwyddiadau neu weithgareddau i

ddathlu eu cymuned leol. Darparwyd dros £9.5 miliwn i 1,714 o brosiectau ar draws y Deyrnas Unedig.

Eleni rydym wedi bod yn datblygu ein dull partneriaeth o gefnogi cymunedau. Mae Prosiectau'r Bobl yn enghraifft o hyn. Mae ein partneriaeth gydag ITV a Camelot, sydd bellach yn ei hail flwyddyn, yn parhau i amlygu sut mae grantiau bach yn galluogi pobl i arwain ac yn newid bywydau ar draws y Deyrnas Unedig, ac ar yr un pryd yn rhoi cyfle i'r cyhoedd benderfynu sut y bydd £3 miliwn yn gwneud gwahaniaeth yn eu hardal leol. Gwelwyd cynnydd 32 y cant o'r llynedd mewn pleidleisiau cyhoeddus o ganlyniad i ymgrych integredig gan bawb yn y bartneriaeth.

Galluogi Pobl i Arwain

Y trydydd peth yr ydym wedi'i wneud yw gweithio i alluogi'r sector i alluogi pobl i arwain. Mae'n bwysig edrych ar y cyfraniad a wnawn at ein hamgylchedd ehangach wrth wneud penderfyniadau. Mae prosiectau technoleg gymdeithasol rydym wedi'u hariannu fel Centre for Accelerating Social Technology (CAST) wedi'u dylunio i helpu mudiadau sector gwirfoddol a chymunedol traddodiadol i ddefnyddio sgiliau digidol i drawsnewid cyflwyno gwasanaethau. Crëwyd yr endid cydweithiol One Digital i gyflawni un nod cyffredin - cyflwyno sgiliau digidol cynaliadwy i bobl ar draws cymdeithas.

cynnydd

32%

mewn pleidleisiau

Prosiectau'r Bobl

eleni

Deyrnas Unedig

The Age of No Retirement

Mae The Age of No Retirement yn dod â busnesau, llywodraeth, y cyfryngau a dinasyddion ynghyd i greu syniadau, datblygu atebion newydd a rhannu storïau i greu cymdeithas nad yw'n diffinio pobl yn ôl eu hoedran. Caiff ei gefnogi gan lwyfan ariannu torfol ar-lein a digwyddiadau i helpu datblygu atebion ymarferol.

“Y nod yw cael gwared o'r ystrydebau o gwmpas heneiddio. Nid yw pobl ifainc heddiw yn bobl ifainc yfory ac mae angen i ni fyw bywydau sy'n fwy cynhwysol o ran oedran.”

Jonathan Collie, cydsefydlydd,
The Age of No Retirement

Y Cyngor Dylunio

Mae'r Cyngor Dylunio, awdurdod blaenllaw ar ddefnyddio dylunio strategol, yn arwain menter newydd i helpu gwella'r profiad heneiddio, wedi'i hariannu gan y Gronfa Loteri Fawr. Meddai Clare Devine, cyfarwyddwr gweithredu y Cyngor Dylunio: **“Rydym yn falch o fod wedi gweithio gyda phartneriaid i ddyfeisio a datblygu'r rhaglen hon wedi'i harwain gan ddylunio sy'n canolbwyntio ar ddefnyddwyr. Trwy ymchwil o'r radd flaenaf, gweithio ar y cyd a dylunio trwyadl, bydd Transforming Ageing yn galluogi cymunedau i fynnu rheolaeth ar eu hanghenion gofal.”**

Fferm Ddinas Rhydychen

Derbyniodd Fferm Ddinas Rhydychen ychydig dros £3,000 gan y Gronfa Loteri Fawr i redeg digwyddiad Hwyl ar y Fferm cymunedol yn yr hydref. Gan ddathlu gwaith gwirfoddolwyr, arddangosodd y digwyddiad y newidiadau i'r safle tir llwyd. Meddai Sally Mullard, cydlynnydd codi arian gwirfoddol, Fferm Ddinas Rhydychen: **“Rydym wrth ein boddau â derbyn y grant hwn. Roedd yn gyfle gwych i bobl leol weld y safle a rhannu eu syniadau am sut y bydd y fferm yn datblygu.”**

The Ragroof Players

“Nid yw hygyrchedd, integreiddio a chymryd rhan yn elfennau ‘allgymorth’ ein gwaith - dyna yw ein gwaith”

Matthew Blacklock, cyd-gyfarwyddwr, The Ragroof Players

The Ragroof Players

Gan ddod â chymunedau lleol yn ne-ddwyrain Lloegr ynghyd trwy weithdai a sioeau theatr, cynhaliodd The Ragroof Players ornest ddawnsio ddi-baid o arddulliau dawns gwahanol y 100 mlynedd ddiwethaf.

Mae'r grŵp, a leolir yn Brighton, yn dathlu amrywiaeth ddiwylliannol, goddefgarwch a pharch. Trwy eu grant Dewch i ddathlu ar gyfer yr ornest ddawnsio, roeddent yn gallu cydweithio â grwpiau eraill i helpu goresgyn rhwystrau rhwng grwpiau oedran a diwylliannau trwy theatr a dawns. Meddai'r Cyd-gyfarwyddwr, Matthew Blacklock, “Rydym wedi gweld bod theatr yn dod â phobl ynghyd ac yn peri iddynt deimlo eu bod yn rhan o'r un gymuned.”

Papyrus

Yn atal hunanladdiad pobl ifainc ar draws y Deyrnas Unedig, mae Papyrus yn cynnig cymorth, cyngor a chefnogaeth i bobl ifainc sydd â meddyliau hunanddinistriol, eu cyfeillion a'u teuluoedd.

Mae Harry Biggs-Davison yn ymddiriedolwr gyda'r elusen, a gymerodd ran yn fuan ar ôl colli ei fab 25 oed, Patrick, i hunanladdiad yn 2015.

Trwy'r Gronfa Loteri Fawr, roedd Papyrus yn gallu cwrdd â mwy o'u haelodau eleni trwy gyfres o ddigwyddiadau 'newid sylweddol'.

“Galluogodd y digwyddiadau i ni ddod â'n teuluoedd sefydlu ynghyd gyda'r rhai sydd newydd brofi profedigaeth oherwydd hunanladdiad, i godi ymwybyddiaeth ar draws eu cymunedau a dangos sut y gellir atal hunanladdiad ymysg pobl ifainc trwy gefnogaeth.”

Ged Flynn, prif weithredwr, Papyrus

“Roedd Patrick yn fachgen golygus a deallus, ond gydag ystod o broblemau. Dioddefodd gyda rhwystredigaeth ac iselder, ond roedd yn sioc enfawr o hyd pan gymerodd ei fywyd.”

Harry Biggs-Davison, ymddiriedolwr, Papyrus

Rhan 2:

Adolygiad o Berfformiad

Ein hadroddiad perfformiad

Ein llywodraethu

Ein cyfrifon

Ein cefndir statudol

Ein hadroddiad perfformiad

Ein diben a gweithgareddau

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gyfrifol am ddosbarthu arian a godir ar gyfer achosion da trwy'r Loteri Genedlaethol. Rydym yn derbyn 40 y cant o'r cyfanswm a godir ac yn dosbarthu hyn trwy ddyfarniadau grant i gefnogi prosiectau sydd â ffocws cymunedol. Er 2004 rydym wedi dosbarthu grantiau gwerth dros £8.5 biliwn. Rydym yn cynnig ystod o raglenni ariannu, o grantiau bach rhwng £300 a £10,000 i raglenni strategol, graddfa fawr gwerth miliynau o bunnoedd.

Rydym yn gweithio gyda chyrff cyhoeddus eraill i reoli a dosbarthu eu hariannu trwy raglenni grantiau a redwn ar eu rhan hefyd. Mae enghreifftiau o'r math hwn o weithgaredd yn cynnwys dosbarthu arian a ryddheir o gyfrifon banc a chymdeithas adeiladu segur, a Chronfa Cymunedau'r Arfordir.

Materion a risgiau allweddol

Mae ein hincwm yn ddibynol ar y referniw a gynhyrchir trwy'r Loteri Genedlaethol, y mae cyfran ohono'n cael ei dyrannu i achosion da a'i throsglwyddo i ddosbarthwyr Loteri. Rydym yn rheoli ein dyfarniadau grant, cyllidebau a pholisïau dros nifer o flynyddoedd er mwyn lliniaru yn erbyn amrywiadau posib mewn referniw y Loteri Genedlaethol ac i sicrhau y gallwn gyflawni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Rydym yn darparu cydbwysedd o raglenni ariannu sy'n ymateb i alw ac wedi'u targedu i fodloni gofynion ein hymgeiswyr grant mewn ffordd sy'n cyfateb i'r egwyddorion a ddisgrifir yn ein Fframwaith Strategol. Rydym yn newid y ffordd yr ydym yn gweithio er mwyn cyflwyno'r weledigaeth Galluogi Pobl i Arwain, er enghraifft rydym wedi lansio ein rhaglenni ariannu yng Nghymru a'r Alban ar gyfer y cyfnod i ddod gydag ymagwedd newydd ac wedi diwygio rhaglen Arian i Bawb Gogledd Iwerddon. Rydym mewn sefyllfa i gyflwyno'r mwyafrif o'r rhain mewn da bryd, gan gynnwys newidiadau sylweddol yn 2017.

Mae ein rhaglen rheoli risg integredig yn darparu dull o asesu'r risgiau allweddol yr ydym yn agored

iddynt a sefydlu mesurau rheoli priodol i liniaru'r rhain. Rydym yn wynebu risgiau ariannol mewn perthynas â'n hincwm a hefyd o ran bod yn agored i dwyll posib mewn gweithgareddau gwneud grantiau. Mae asesiad o'n prosesau rheoli risg wedi'i gynnwys yn ein datganiad llywodraethu.

Crynodeb o Berfformiad

Bob blwyddyn rydym yn disgrifio ein hamcanion corfforaethol a'r dangosyddion perfformiad allweddol (DPA) a ddefnyddiwn i asesu sut rydym wedi cyflawni ein nodau corfforaethol. Yn ystod 2016/17 cyflawnwyd pedwar o'r pum mesur DPA yr oeddem wedi'u hadnabod.

Nid ydym yn ceisio cyflwyno unrhyw warged neu ddiffyg gweithredu penodol fel ein mesur rheoli allweddol. Rydym yn rheoli ein perfformiad allweddol er mwyn mwyaflu ein gallu i wneud grantiau ar sail yr arian a dderbyniwyd ac a gaiff ei dderbyn gan y Loteri Genedlaethol. Rydym yn cydnabod gwerth llawn dyfarniadau grant pan gânt eu cymeradwyo er y gallai'r taliadau ariannol fod o fewn blynyddoedd wedi hynny. Ar gyfer y flwyddyn ariannol cofnodwyd diffyg o £114 miliwn yn dilyn gwarged o £105 miliwn yn 2015/16.

Ceir asesiad manylach o'n perfformiad yn ein dadansoddiad perfformiad ac yn ein datganiadau ariannol.

Paratowyd y datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol. Mae ein datganiad sefyllfa ariannol yn cofnodi rhwymedigaethau net sylweddol. Mae hyn o ganlyniad i'n polisi cydnabod dyfarniadau grant sy'n cofnodi gwerth llawn dyfarniadau ar adeg cymeradwyo a hysbysu (ac eithrio pan fydd meini prawf perfformiad penodol) er na fydd y taliadau arian parod o bosib yn berthnasol am beth amser. Rydym yn rheoli ein rhwymedigaethau ar sail ein gallu i fodloni'r galw arian parod o adnoddau arian parod cyfredol a rhagamcaniadau o incwm y dyfodol. Mae hyn yn tybio fel mater o bolisi cyhoeddus y bydd y Loteri Genedlaethol yn parhau i weithredu

Ein hamcanion corfforaethol

Mae ein cynllun corfforaethol blynyddol yn disgrifio ein cyllidebau, amcanion a thargedau ar gyfer y flwyddyn.

Nododd Cynllun Corfforaethol 2016/17 dri amcan corfforaethol i lunio ein blaenoriaethau a phennwyd pum dangosydd perfformiad allweddol i fesur llwyddiant. Mae ein perfformiad wedi cael ei fonitro yn erbyn ein targedau a gyhoeddwyd, ac adroddwyd amdano i'r Bwrdd trwy gydol y flwyddyn.

Amcan corfforaethol un:

Byddwn yn cyflwyno'r Fframwaith Strategol trwy roi rhaglen newid sefydliadol ar waith sy'n ymgorffori'r chwe strategaeth alluogi, tra'n parhau i ymgorffori ein hegwyddorion arweiniol ar bob lefel o gynllunio busnes, gwneud penderfyniadau a chyflwyno.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi sefydlu'r rhaglen weithgareddau yr ydym yn cyflwyno newid trwyddi. Rydym wedi adnabod cyfres o 43 o dargedau penodol sydd i'w cyflwyno dros y cyfnod hyd at ganol 2018. Rydym mewn sefyllfa i gyflwyno'r mwyafrif o'r rhain mewn da bryd, gan gynnwys gweithgareddau newid sylweddol yn 2017.

Amcan corfforaethol dau:

Byddwn yn dangos y gwahaniaeth y mae ein hariannu'n ei wneud i bobl a chymunedau'n well a byddwn yn peilota ystod o fesurau i gefnogi hyn. Yn sail i'r amcan hwn fydd dull o wneud grantiau sy'n canolbwyntio ar fod yn glir, syml a chymesur ac wedi'i harwain gan ofynion data a gwerthuso priodol a dysgu yn sgil hynny.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi cyhoeddi data ar y nifer o bobl y mae ein grantiau'n eu cyrraedd ac rydym yn gweithio ar ddata sy'n adnabod y lleoliadau a themâu y mae ein grantiau'n eu cefnogi'n well. Rydym wedi peilota ffurflenni cais byrrach newydd a anelir at gywain data craidd hanfodol sy'n hawdd i'n hymgeiswyr eu deall. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gyflwyno proses ymgeisio am grantiau ar-lein yn ystod y flwyddyn ariannol 2017/18.

Amcan corfforaethol tri:

Byddwn yn mwyaflu effaith ein hariannu trwy fod yn hyblyg ac effeithlon wrth reoli ein hadnoddau i sicrhau ein bod yn gorff gwneud grantiau effeithiol.

Beth ydym wedi'i wneud?

Rydym wedi cyflwyno ein cynlluniau o fewn y gyllideb a bennwyd gennym, ac yn unol â'n cymhareb gost wedi'i phennu fel DPA, er gwaethaf i ni dderbyn incwm is na'r hyn a ddisgwyliwyd. Mae pob un o'n portffolios wedi cyflwyno ystod o raglenni i ddiwallu anghenion ein budd-ddeiliaid. Mae rhaglenni grantiau bach yn parhau i fod wrth wraidd bwriad y Gronfa o ddiwallu dyheadau cymunedau lleol.

Ein dangosyddion perfformiad allweddol

Ochr yn ochr â'n hamcanion rydym wedi adnabod pum DPA sy'n asesu ein perfformiad mewn nifer o feysydd perfformiad gweithredol

DPA	Canlyniad	Adroddiad diwedd blwyddyn
Byddwn yn cyflwyno rhaglen newid sefydliadol i gefnogi'r fframwaith strategol.	Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol Rydym wedi creu tîm trawsnewid i gyflwyno'r newidiadau cynlluniedig. Adnabuwyd 43 targed penodol i gefnogi'r cynllun hwn.	Rydym yn gwneud cynnydd da gyda chyflwyno'r newidiadau a adnabuwyd. Rydym yn disgwyl cyflwyno bron pob un o'r 26 o dargedau a bennwyd i'w cwblhau ym mis Gorffennaf 2017.
≥ 77% Mae o leiaf 77 y cant o gwsmeriaid yn fodlon ar ein gwasanaeth.	Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol Mynegodd 80.8 y cant o'n cwsmeriaid foddhad ar ein gwasanaeth yn seiliedig ar ein harolwg boddhad cwsmeriaid.	Er bod y canlyniad wedi gostwng ychydig o'r flwyddyn flaenorol, cyflawnom y Dangosydd Perfformiad Allweddol. Mynegodd pedwar o bob pump o gwsmeriaid, gan gynnwys ymgeiswyr aflwyddiannus, foddhad ar ein gwasanaeth. Ymdriniodd y Gronfa â mwy nag 80,000 o ymholiadau a cheisiadau eleni. Cofnodwyd 34 o gwynion trwy ein gweithdrefn gwynion ffurfiol, yr un ffigur â 2015/16.

≥ 85%

Mae o leiaf 85 y cant o'r cyfanswm cyllideb grant gytunedig ar gyfer 2016/17 wedi'i ymrwymo.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Ymrwymwyd **89.7 y cant** o'r cyfanswm cyllideb grant cytunedig ar gyfer 2016/17.

Disgrifiwyd cyllideb dyfarniadau grant o £808 miliwn yn ein cynllun corfforaethol ar gyfer 2016/17. Gwerth gwirioneddol y dyfarniadau a wnaed oedd £725 miliwn. Roedd y gostyngiad yng ngwerth y dyfarniadau yn bennaf oherwydd i ni amrywio ein cyllideb rhaglenni Deyrnas Unedig gyda phroffil nifer o raglenni'n cael ei newid dros amserlen hirach.

≤ 7%

Mae gwariant ar gostau gweithredu (costau craidd a rheng flaen) o fewn 7 y cant o incwm y Loteri Genedlaethol.

Cyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Roedd ein costau gweithredu'n **7.0 y cant** o incwm y Loteri Genedlaethol.

Roedd ein cyfanswm costau gweithredu perthnasol yn £47.0 miliwn – £2.1m yn uwch na'r llynedd ond yn is na'r gyllideb a bennwyd gennym. Roedd referniw yn is na'r hyn a oedd yn y gyllideb ond gosodwyd yn erbyn effaith hynny oherwydd ein costau gostyngol o'i gymharu â'r gyllideb, gan alluogi ni i gyflawni targed y gymhareb cost:incwm.

Mae'r llywodraeth yn pennu terfyn 8 y cant o incwm y Loteri Genedlaethol fel trothwy costau gweithredu ar ein cyfer, ond roddem wedi cyllidebu i gyflawni 7 y cant.

≥ 95%

Byddwn yn prosesu o leiaf 95 y cant o geisiadau ariannu ymatebol o fewn yr amseroedd cwblhau rydym wedi'u cyhoeddi.

Ni chyflawnwyd y dangosydd perfformiad allweddol

Proseswyd **93.0 y cant** o geisiadau o fewn yr amserau cwblhau a gyhoeddir.

Pennom darged newydd a mwy heriol ar gyfer y DPA hwn yn 2016/17 ond methom yn agos â'i gyflawni. Mae'r diffyg oherwydd amser ychwanegol a gollir ar geisiadau, pan fyddwn yn derbyn ymholiadau ac mae angen mwy o wybodaeth arnom gan gwsmeriaid. Ein casgliad yw y byddai gostwng yr amser hwn i gwrdd â'r DPA yn cael effaith negyddol ar y cwsmer.

Dadansoddiad o'n perfformiad: ariannol

Mae ein fframwaith strategol yn disgrifio ein nod o fod yn gatalydd i'r sector yr ydym yn ei gefnogi ac yn gweithredu ynddo. Rydym yn ymrwymedig i fwyafu ein hariannu, adnoddau, gwybodaeth a rhwydweithiau i gefnogi pobl, prosiectau a chymunedau ar draws y Deyrnas Unedig.

Ein mesur effeithlonrwydd ariannol allweddol yw'r gyfran o'n incwm gan y Loteri Genedlaethol a wariwn ar ddosbarthu grantiau. O'r mesur hwn rydym yn eithrio costau rydym yn eu hailgodi ar bobl eraill, gan gynnwys costau dosbarthu arian nad yw'n dod o'r Loteri. Hefyd, rydym yn eithrio costau penodol eraill, er enghraifft costau unigol sy'n fuddsoddiadau neu ailstrwythuro i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol (gweler tudalen 83).

Yr hyn a gyflawnwyd yn 2016/17

Yn ystod y flwyddyn cyflwynwyd yn llwyddiannus yn erbyn y targed cyfanswm costau gweithredu 8 y cant a bennir gan y llywodraeth. Pennwyd ein targed ein hunain yn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Bwrdd ar 7 y cant. Roedd y cyfanswm costau gweithredu perthnasol yn £47.0m, £2.1m yn uwch na 2015/16. Roedd incwm gan y Loteri Genedlaethol yn is na'r hyn y cyllidebwyd amdano ond fe gyflawnom ein dangosydd perfformiad o hyd gan i ni fedru gweithredu o fewn y gyllideb a bennwyd gennym. Roedd ein costau gweithredu gwirioneddol yn 6.98 y cant o incwm y Loteri, sylweddol is na'r uchafswm o 8 y cant a bennir gan y llywodraeth ar gyfer dosbarthwyr Loteri.

O fewn o targed 8 y cant, mae'n rhaid i gostau gweithredu craidd beidio â bod yn fwy na 5 y cant o'r cyfanswm incwm gan y Loteri Genedlaethol. Mae hwn yn ymwneud yn bennaf â phrosesu ceisiadau a rheoli grantiau, gan gynnwys yr holl gostau cefnogi. Roedd ein costau gweithredu craidd yn 2016/17 yn 4.8 y cant o incwm gan y Loteri. Buom o fewn y trothwy a bennwyd ar ddiwedd y flwyddyn er gwaetha'r gostyngiad mewn

incwm gan i ni wneud arbedion yn erbyn ein cyllideb costau gweithredu. Mae cyfanswm costau gweithredu'r Loteri Genedlaethol yn cynnwys cefnogaeth rheng flaen i ymgeiswyr a derbynyddion grantiau a'r cyhoedd. Er enghraifft, diffinnir darparu cyngor a chymorth i fudiadau sy'n ymgeisio am arian y Loteri Genedlaethol a gweithgareddau i gynnwys y cyhoedd wrth wneud penderfyniadau ar y Loteri Genedlaethol fel costau cefnogaeth rheng flaen.

Mae rhai costau gweithredu penodol, a chyfraddau busnes yw'r rhai mwyaf arwyddocaol, wedi'u heithrio o gostau gweithredu cymhwysol at ddibenion y mesur perfformiad ariannol.

Mae costau staff yn gyfran sylweddol o'n costau gweithredu. Mae nifer y staff wedi gostwng ymhellach yn ystod 2016/17 gyda nifer cyfwerth ag amser llawn (FTE) o 851 o staff (2015/16 870). Rydym wedi parhau i ostwng niferoedd trwy gamau ailstrwythuro ac wrth baratoi i gyflwyno newidiadau pellach yn 2017.

Yr hyn rydym yn bwriadu ei gyflawni yn 2017/18

Rydym wedi cyllidebu ar gyfer cyflwyno cyfanswm costau gweithredu o fewn y trothwy 8 y cant yn 2017/18 er gwaethaf incwm gostyngol a chadw o fewn y targed costau gweithredu craidd o 5 y cant. Mae'r targed yn seiliedig ar incwm Loteri Genedlaethol o £637 miliwn o'n rhagolwg o reffeniw rhagamcanedig ar gyfer 2016/17 ar adeg paratoi'r gyllideb a chan ystyried newidiadau disgwylidig mewn gweithrediadau yn ystod y flwyddyn.

Bu'r gyllideb yn seiliedig ar ddatblygu gweithgareddau i gefnogi ein cynllun corfforaethol, gan ddisgrifio rhaglen newidiadau ac arbedion, ac ar yr un pryd cynnal symiau wrth gefn sy'n ddigonol i ddarparu ar gyfer digwyddiadau nas cynlluniwyd ac i ddarparu adnoddau a chyflwyno gweithgareddau buddsoddi a fydd

yn cefnogi cyflwyno'r Fframwaith Strategol.

Ym mis Mawrth 2017 roedd ein cyfanswm FTE yn 851 (gostyngiad o 870 ym mis Mawrth 2016). Nid ydym yn bwriadu gwneud unrhyw newidiadau sylweddol o'r lefel hon yn ystod y flwyddyn ariannol 2017/18, ond rydym yn parhau i weithio tuag at fesurau effeithlonrwydd yn ein cynlluniau gwneud grantiau. Rydym yn disgwyl rhai gostyngiadau mewn niferoedd trwy effeithlonrwydd cynyddol yn ein gwaith grantiau bach wrth i ni fabwysiadu dulliau gweithio mwy digidol ond bydd rhywfaint o gynnydd mewn gwaith sy'n gysylltiedig â'n rhaglenni arian cyfatebol Ewropeaidd a mwy o waith gwneud grantiau lleol yn Lloegr.

Ein gwarged ar gyfer y flwyddyn

Roedd gennym warged ar gyfer y flwyddyn 2016/17 o £114 miliwn (2015/16 diffyg o £105 miliwn).

Ein diffyg cronus ar 31 Mawrth 2017 oedd £901 miliwn (31 Mawrth 2016 £787m)

Mae ein polisi cyfrifyddu'n mynnu ein bod yn trin dyfarniadau fel gwariant mor fuan ag y bydd eu cymeradwyaeth wedi'i chyfathrebu i'r derbynnydd (yn amodol ar feini prawf penodol). Rydym yn rheoli ein llif arian dros y tymor hwy yn seiliedig ar rwymedigaethau arian grant a rhagamcaniadau incwm yn hytrach na cheisio cyflawni unrhyw warged neu ddiffyg blynyddol penodol. Pan delir dyfarniadau dros nifer o flynyddoedd, rydym yn hyderus y bydd modd i ni fodloni ein rhwymedigaethau o incwm y dyfodol wrth iddynt ddod yn ddyledus.

Yn ystod 2016/17 roedd ein hincwm yn is na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer ond ni wnaethom ostwng dyfarniadau i'r un graddau, gan arwain at ddiffyg a oedd yn fwy na'r hyn a ddisgwyliwyd.

Ein strategaeth ariannu

Ein strategaeth yw dyfarnu'r uchafswm y gallwn ymrwymo iddo'n ddiogel dros gyfnod o bum mlynedd, o ystyried incwm disgwyliedig. Gan fod llawer o'n grantiau'n talu allan dros nifer o flynyddoedd, yn dilyn y dyfarniad cychwynnol, mae'r strategaeth hon yn sicrhau bod y prosiectau a'r gweithgareddau y mae ein dyfarniadau'n eu cefnogi wedi'u diogelu rhag unrhyw newidiadau annisgwyl mewn incwm.

Ar 31 Mawrth 2017, roedd gennym £1,366 miliwn [2015/16 £1,255 miliwn] o ymrwymadau yn ddyledus o'i gymharu â'r £399 miliwn [2015/16 £414 miliwn] a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol i dalu amdanynt. Mae hyn yn golygu yr oeddem wedi gwneud ymrwymadau dros ben o £967 miliwn (2015/16 £841 miliwn) sy'n gyfwerth â thua 18 mis o incwm yn y dyfodol yn seiliedig ar ein rhagamcaniadau cyfredol.

Rhaglenni ariannu nad yw'n gysylltiedig â'r Loteri

Yn ychwanegol at ein busnes craidd o ddosbarthu incwm achosion da'r Loteri Genedlaethol, rydym yn rheoli rhaglenni ariannu nad ydynt yn gysylltiedig â'r Loteri (neu Grantiau Trydydd Parti) gan ddefnyddio pwerau a roddwyd i ni gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006. Mae'r pwerau hyn yn rhoi cwrpas i ni gydweithio ag eraill i ddosbarthu arian ar ran neu ochr yn ochr â, mudiadau eraill pan ddaw hyn o fewn y meysydd ariannu a bennir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol ar gyfer ein gwaith a'i fod yn gweddu i'n cenhadaeth. Yn ystod y flwyddyn dosbarthwyd ariannu gwerth cyfanswm o £203 miliwm trwy'r dull hwn dros arianwyr eraill. Wedi'i gynnwys o fewn y swm hwn mae'r £160 miliwn a ddosberthir trwy raglenni arian cyfatebol trwy'r gronfa Gymdeithasol Ewropeaidd. Mae ein cyfraniad ni at weithgareddau arian cyfatebol ar y rhaglenni hyn wedi'u cofnodi mewn gwariant ar raglenni Loteri.

Rydym hefyd yn dosbarthu ariannu gan Reclaim Fund Ltd o dan y trefniadau yn Neddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac mae'r gweithgareddau hyn wedi'u cynnwys yn ein Datganiadau Ariannol. Mae hyn wedi galluogi banciau a chymdeithasau adeiladu i drosglwyddo arian a ddeler mewn cyfrifon segur i gronfa ganolog i'w ail-fuddsoddi yn y gymuned. Roedd hyn yn £94 miliwn yn 2016/17 (2015-16 £37 miliwn). Rydym yn adneuo arian hyd nes y bydd ei angen, a derbyniwyd llog gwerth £162,000 (2015/16 £79,000) mewn perthynas â'r arian hwn. Ymddengys set femorandwm o gyfrifon blynyddol mewn perthynas â'r gweithgareddau hyn ar dudalennau 102 i 103.

Balansau Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

Delir enillion achosion da net y Loteri Genedlaethol yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), sydd o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon hyd nes y caiff ei dynnu i lawr gan ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn derbyn incwm buddsoddi yn ychwanegol at enillion y Loteri ac o'r un gyfran ag enillion o dderbynebau'r Loteri Genedlaethol (40 y cant). Yn 2016/17 roedd hyn yn £2.1 miliwn (2015/16 £3.1 miliwn).

**ROEDD EIN BALANS NLDF YN
£399 MILIWN AR 31 MAWRTH
2017 (2015/16 £414 MILIWN).**

Mae ein balans yn y NLDF wedi gostwng £15 miliwn yn ystod y flwyddyn. Mae hyn o ganlyniad i ostyngiadau mewn arian a

dderbynnir gan y Loteri yn ystod y flwyddyn a pharhau ar yr un pryd i fodloni ein rhwymedigaethau o ran dyfarniadau. Rydym yn cymryd y gostyngiad i ystyriaeth wrth bennu cyllideb dyfarniadau grant y dyfodol wrth ochr rhagamcaniadau refeniw y dyfodol ac amseru ymrwymiadau sy'n weddill. Nid ydym yn pennu targed penodol ar gyfer ein balansau NLDF. Gan nad ydym yn rheoli incwm y Loteri Genedlaethol nid yw'n bosib i ni reoli'r balans yn y tymor byr. Ein strategaeth yw gwneud ymrwymiadau grant o'r gwerth uchaf posib a allwn dros gyfnod o bum mlynedd. Rydym yn rhagfynegi ein mewnlif ac all-lif ariannol ar gyfer y dyfodol er mwyn asesu isafswm balans diogel yn y NLDF er mwyn sicrhau y gallwn fodloni ein rhwymedigaethau wrth iddynt ddod yn ddyledus. Bydd y lefel wirioneddol yn amrywio yn ôl strwythur ac amseru ein rhaglenni ar unrhyw adeg benodol a'r incwm a gynhyrchir trwy'r Loteri Genedlaethol.

Archwilwyr

O dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993, mae'n rhaid i'n cyfrifon blynyddol gael eu harchwilio a'u hardystio gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y Gronfa Loteri Fawr yn ymwybodol ohoni.

Deiliad gwybodaeth y sector cyhoeddus

Fel pob corff cyhoeddus, mae'r Gronfa Loteri Fawr yn ddeiliad gwybodaeth sector cyhoeddus. Nid yw wedi codi tâl am aildddefnydd penodol o wybodaeth.

Dadansoddiad o'n perfformiad: cydraddoldebau a chyflogeion

Mae ein strategaeth gydraddoldebau'n amlinellu ein blaenoriaethau yn y maes hwn fel cyflogwr ac fel ariannwr.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi canolbwyntio ar hyrwyddo cyfranogiad ac ymwybyddiaeth staff yn gynyddol o ystyriaethau cydraddoldeb ar draws y mudiad. Mae ein hegwyddorion ac arweiniad cydraddoldeb ar gyfer ymgeiswyr a deiliaid grant ar gael ar ein gwefan:

www.biglotteryfund.org.uk/welsh/about-big/our-approach/equalities

Mae'r tabl isod yn amlygu trefniadau monitro cydraddoldeb ein rhaglenni grant. Rydym yn parhau i asesu sut rydym yn sicrhau y bydd ein hariannu'n cyrraedd cymunedau mewn ffordd sy'n adlewyrchu poblogaeth y Deyrnas Unedig yn llawn.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer	%	Nifer	%	£000	%	£000	%
Ethnigrwydd								
Dim ethnigrwydd penodol	17,307	71	10,709	62	850,126	79	448,311	78
Asiaidd/Asiaidd Deyrnas Unedig	1,005	4	610	61	30,037	3	20,608	4
Du/Affricanaidd/Caribiaidd/Du Deyrnas Unedig	1,055	4	609	58	28,459	3	19,559	3
Grwpiau ethnig cymysg/lluosog	1,103	5	683	62	32,095	3	18,918	3
Grŵp ethnig arall	564	2	364	65	17,426	2	12,685	2
Gwyn Arall	1,225	5	716	58	50,619	4	24,449	4
Gwyn Deyrnas Unedig	2,124	9	1,348	63	63,974	6	33,630	6

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o gefndir ethnig penodol. Gallant ddewis hyd at dri chategori ac felly mae'r atebion hyn yn cynnwys cyfrif dwbl a thriphlyg.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Oedran								
0 - 24 oed	8,880	34	5,350	60	459,287	37	218,275	35
25 - 64 oed	4,263	17	2,804	66	260,465	21	113,930	18
65+ oed	2,337	9	1,677	72	96,640	8	63,596	10
Dim oedran penodol	10,331	40	6,221	60	422,342	34	231,971	37

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grŵp oedran penodol. Gall ymgeiswyr ddewis mwy nag un grŵp oedran ac felly gall yr atebion hyn gynnwys cyfrif lluosog.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Rhywedd	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Gwryw	526	2	320	61	22,861	2	14,678	3
Benyw	1,347	6	867	64	51,782	5	33,928	6
Dim rhywedd penodol	19,887	92	12,210	61	927,497	93	479,336	91

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o rhywedd penodol.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Cefndir Cymunedol	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Catholig a Phrotestannaidd	1,046	58	501	48	62,210	49	21,259	37
Catholig yn bennaf	286	16	159	56	10,975	9	2,963	5
Protestannaidd yn bennaf	338	19	167	49	9,083	7	1,506	3
Ddim yn Gatholig nac yn Brotestannaidd	125	7	78	62	44,055	35	32,065	55

Gofynnir i ymgeiswyr sy'n ymgeisio i raglenni sy'n gweithredu yng Ngogledd Iwerddon nodi i ba gymuned mae'r rhai sy'n elwa o'u prosiect yn perthyn iddi'n bennaf.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Y Gymraeg	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Di-Gymraeg yn bennaf	1,005	62	789	79	54,949	64	31,271	73
Cymraeg yn bennaf	428	27	332	78	9,916	11	4,205	10
Dim Cymraeg	182	11	114	63	21,340	25	7,332	17

Gofynnir i ymgeiswyr i raglenni sy'n gweithredu yng Nghymru faint o'r bobl a fydd yn elwa o'u prosiect sy'n siarad Cymraeg.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Crefydd	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Bwdhaeth	1	<1	-	-	483	<1	-	-
Cristnogaeth	705	3	370	52	17,181	2	4,015	1
Hindŵaeth	18	<1	12	67	157	<1	98	<1
Iddewiaeth	189	1	104	55	3,727	<1	2,497	<1
Moslemiaeth	174	1	122	70	4,733	1	4,155	1
Dim crefydd	67	<1	40	60	1,012	<1	762	<1
Crefydd arall	18	<1	9	50	158	<1	72	<1
Crefydd neu gred - wedi ateb na	20,572	95	12,731	62	974,227	97	515,962	98
Sikhiaeth	11	<1	6	55	109	<1	59	<1

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl o grefydd neu gred benodol.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Anableddau	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Ddim yn anabl	19,002	87	11,505	61	869,442	87	438,968	83
Disabled Anabl	2,758	13	1,892	69	132,698	13	88,974	17

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i bobl anabl.

	Nifer y ceisiadau a'r gyfradd ymgeisio		Nifer y dyfarniadau a chyfradd lwyddo'r ceisiadau		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm y gofynnwyd amdano		Swm y gofynnwyd amdano a chanran y swm a ddyfarnwyd	
Tueddfryd Rhywiol	Nifer.	%	Nifer.	%	£000	%	£000	%
Lesbiaid/ dynion hoyw/ deurywiol	244	1	155	64	16,212	2	14,627	3
Ddim yn benodol i Lesbiaid/ dynion hoyw/ deurywiol	21,516	99	13,242	62	985,928	98	513,316	97

Gofynnir i ymgeiswyr a yw eu prosiect o fudd pennaf i lesbiaid, dynion hoyw neu bobl ddeurywiol.

Sylwer: Nid yw'r data uchod bob amser yn adio i fyny i'r un cyfansymiau ar gyfer unrhyw weithgareddau dyfarnu grantiau. Mae hyn oherwydd nad yw'r dosbarthwyr yn ein data grant yn fandadol pan gwblheir data ymgeisio ac mae'n bosib y bydd rhai ceisiadau'n cwblhau is-set yn unig o'r cyfanswm.

Cydraddoldeb mewn cyflogaeth

Mae'r tabl isod yn amlygu trefniadau monitro cydraddoldeb ar draws ein cyflogaeth.

Statws Anabledd	Cronfa Loteri Fawr	Gwasanaeth Sifil	Poblogaeth Deyrnas Unedig sy'n weithgar yn economaidd
Staff ag anableddau	5.7 %	4%	13%
Staff heb anableddau	94.3%	96%	87%

Rhywedd	Cronfa Loteri Fawr	Gwasanaeth Sifil	Poblogaeth Deyrnas Unedig sy'n weithgar yn economaidd
Benyw	65%	52%	44%
Gwryw	35%	48%	56%

Rhywedd	Bwrdd	Cyfarwyddwyr	Uwch Staff y Gronfa (Bandiau D ac E)
Benyw	58%	41%	63%
Gwryw	42%	59%	37%

Grŵp Ethnig	Cronfa Loteri Fawr	Poblogaeth Deyrnas Unedig sy'n weithgar yn economaidd
Asiaidd	5.6%	3.0%
Du	3.6%	1.4%
Tsieineaidd	0.2%	0.3%
Cymysg	1.2%	1.5%
Arall	0.6%	0.4%
Gwyn Arall	3.8%	3.4%
Cyfanswm Du a lleiafrifoedd ethnig	15.0%	10.0%
Gwyn Deyrnas Unedig	83.7%	90%
Dim Gwybodaeth	0.7%	
Ddim eisiau datgan	0.6%	

Adran 75, Deddf Gogledd Iwerddon 1998

Mae cydraddoldeb yn rhan ganolog o'n holl waith a pharhawn i gyflwyno gofynion y dyletswyddau statudol o dan Adran 75 Deddf Gogledd Iwerddon 1998. Cyflwynwyd ein hadroddiad cydraddoldeb blynyddol i Gomisiwn Cydraddoldeb Gogledd Iwerddon ym mis Awst 2016.

Safonau'r Gymraeg

Rydym yn ymroddedig i gyflwyno gwasanaeth dwyieithog yng Nghymru trwy weithredu Safonau Cymraeg y Gronfa a ddaeth i rym ar 25 Ionawr 2017. Mae gweithrediad y Safonau'n cael ei fonitro a'i drafod mewn cyfarfodydd rheolaidd rhwng Swyddog Iaith Gymraeg y Gronfa Loteri Fawr a Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg. Mae gennym ddau derfyn amser Safonau'r Gymraeg pellach i'w cyrraedd, y cyntaf ar 25 Gorffennaf 2017 a'r ail ar 25 Gorffennaf 2018.

O ganlyniad i Safonau'r Gymraeg a'n hymagwedd ragweithiol fel mudiad, mae rhai gwasanaethau a gynigir gan y Gronfa Loteri Fawr i'w staff ar gael yn Gymraeg am y tro cyntaf. Rydym hefyd wedi bod yn gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau'r cyfryngau Cymraeg i hyrwyddo ein hariannu a byddwn yn parhau â'r gwaith hwn dros y flwyddyn i ddod.

Cyfranogiad cyflogeion

Mae gan y Gronfa Loteri Fawr berthynas adeiladol gyda'n hundebau cydnabyddedig ar y cyd, Prospect ac Unite, ac mae'n ceisio annog a dod o hyd i gyfleoedd cynnwys ac ymgynghori â chyflogeion. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn cywain barn ei staff yn rheolaidd trwy ddeialog anffurfiol a thrwy arolygon cyswllt cyflogeion blynyddol ffurfiol.

Absenoldeb salwch staff

Rydym yn ymroddedig i iechyd a lles ein staff. Mae gan y Gronfa bolisi absenoldeb salwch staff cynhwysfawr ac mae'n gweithredu prosiect lles a arweinir gan gyflogeion hefyd. Yn ystod 2016/17, y nifer cyfartalog o ddiwrnodau absenoldeb salwch oedd 9.1 diwrnod fesul cyflogai (8.8 niwrnod yn 2015/16).

Ein polisi ac arfer talu

Yn unol â'r canllaw Arfer Taliadau Gwell, rydym yn anelu at dalu ein holl gredydwy'r o fewn 30 niwrnod o dderbyn anfoneb, oni bai bod amodau a thelerau eraill wedi eu cyd-drafod. Yn 2016/17, talwyd 86 y cant (94 y cant yn 2015/16) o'r holl gredydwy'r o fewn 30 niwrnod ar ôl i ni dderbyn anfoneb.

Roedd canran y cyflenwyr a dalwyd o fewn 10 niwrnod o dan her talu'n brydlon y Llywodraeth yn 58 y cant yn ystod 2016/17 (69 y cant yn 2015/16).

Roedd ein cyfanswm diwrnodau credydwy'r (cyfanswm gwerth ein credydwy'r ar 31 Mawrth 2017 wedi'i rannu â'r chyfanswm taliadau credydwy'r yn ystod 2016/17, wedi'i fynegi mewn diwrnodau) yn 21 diwrnod (9 diwrnod yn 2015/16).

Ychwanegedd

Yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol 2006 mae'n ofynnol i holl ddosbarthwyr y Loteri adrodd am eu polisiâu a'u harferion ychwanegedd. Mae ychwanegedd yn egwyddor bwysig ein hariannu. Rydym yn defnyddio'r diffiniad a ganlyn: "Mae arian gan y Loteri'n wahanol i arian gan y Llywodraeth ac yn ychwanegu gwerth. Er nad yw'n disodli gwariant y Trysorlys, lle bo'n briodol mae'n ategu polisiâu ac ariannu'r Llywodraeth a rhaglenni eraill." Roedd yr holl ddyfarniadau a wnaed yn 2016/17 yn cyfateb i'r diffiniad hwn o ychwanegedd. Yn ychwanegol at y diffiniad hwn, rydym hefyd yn ystyried y ddarpariaeth a ganlyn ar ychwanegedd a ddisgrifir yn ein cyfarwyddiadau polisi. "YCHWANEGEDD a CHYDWEDDU – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa Loteri Fawr, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt."

Dadansoddiad o'n perfformiad: adroddiad cynaladwyedd

Allyriadau, gwastraff a thraul

Ymrwymodd y Gronfa i gwrdd â'r targedau ar gyfer allyriadau carbon a chynhyrchu gwastraff a ddisgrifir yn y papur polisi "Llywodraeth Werdd" a gyhoeddwyd gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig.

Yn y pedair blynedd hyd at 2015/16, cwrddom a rhagorom ar bob un o'r pedwar targed. Cyflawnom ostyngiad o 773 tCO₂ e

yn ein cyfanswm allyriadau CO₂ o'i gymharu â tharged o 480 tCO₂ e. Rhagorom yn sylweddol ar y gostyngiadau targed ar gyfer allbwn gwastraff hefyd. Nid ydym wedi ailddatgan y targedau yma ond rydym yn parhau i geisio gostyngiadau ym mhob un o'r meysydd hyn yn unol â'n polisiâu amgylcheddol.

Mae dadansoddiad pellach o'n perfformiad eleni i'w weld isod.

Allyriadau nwyon tŷ gwydr

		2016/17	2015/16
Dangosyddion anariannol (tCO₂e)(tCO₂e)	Cyfanswm gros ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	800	1,056
	Cyfanswm net ar gyfer Cwmpasau 1 a 2	800	1,056
	(llai gostyngiadau h.y. tariffau Gwyrdd)		
	Allyriadau gros ar gyfer Cwmpas 3 (teithio busnes)	294	254
	Allyriadau Cwmpas 3 eraill a fesurwyd	–	–
Defnydd ynni cysylltiedig (kWh)	Trydan: anadnewyddadwy	1,336,531	1,602,362
	Trydan: adnewyddadwy	–	–
	Nwy	1,355,859	1,709,684
	LPG	–	–
	Arall	–	–
Dangosyddion ariannol (£000)	Gwariant ar ynni	378	447
	Gwariant ar deithio busnes swyddogol	1,036	867

Mae cwmpas 1, 2 a 3 yn cyfeirio at y diffiniadau a ddisgrifir yn y Protocol Nwyon Tŷ Gwydr gan Sefydliad Adnoddau'r Byd a Chyngor Busnes y Byd ar Ddatblygu Cynaliadwy.

Mae cwmpas 1 yn cyfeirio at nwyon tŷ gwydr a gynhyrchir yn uniongyrchol fel gwres a golau ar gyfer ein swyddfeydd ac mae cwmpas 2 yn cyfeirio at ddiogelu anuniongyrchol. Rydym wedi parhau i leihau lle yn ein swyddfeydd ac mae hyn wedi helpu cyfrannu at y gostyngiad yn ein hallyriadau o dan gwmpasau 1 a 2. O dan gwmpas 2 nid oes gennym ddata cyfredol ym mhob achos pan fyddwn yn ddibynol yn ddata tâl gwasanaeth gan landlordiaid. Os mai dyna'r achos, rydym wedi defnyddio'r data diweddaraf sydd ar gael, a allai gyfeirio at y flwyddyn ariannol flaenorol.

Mae cwmpas 3 yn cyfeirio at allyriadau o deithio busnes. Mae ein hallyriadau o dan y categori hwn wedi cynyddu yn ystod 2016/17, fel yn 2015/16. Bu hwn o ganlyniad i deithio sy'n ymwneud â'n nod o fod yn fwy cysylltiedig â'n cwsmeriaid ar draws y Deyrnas Unedig. Er mwyn rheoli hyn byddwn yn ceisio gwella'r defnydd o dechnoleg er mwyn lleihau'r galw am deithio pan fydd hyn yn ymarferol.

Gwastraff		2016/17	2015/16
Dangosyddion anariannol (t)	Cyfanswm gwastraff	106	96
	Gwastraff Peryglus	-	-
	Tirlenwi	10	10
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	96	86
	Ynni o wastraff a losgir	-	-
Dangosyddion ariannol (£000s)	Cyfanswm cost gwaredu	40	40
	Gwastraff peryglus - cyfanswm cost gwaredu	-	-
	Tirlenwi	1	2
	Ailddefnyddio/Ailgylchu	39	38
	Ynni o wastraff a losgir	-	-

Er y cafwyd cynnydd ym maint y gwastraff rydym yn ei gynhyrchu, rydym wedi cynyddu'r gyfran a ailgylchwn i tua 90 y cant. Wrth edrych tua'r dyfodol rydym yn anelu at ganolbwyntio ar ostwng y defnydd o bapur.

Adnodd Meidraidd - defnydd/dŵr		2016/17	2015/16
Dangosyddion anariannol (m3)	Dŵr a gyflenwyd	5,278	5,563
Dangosyddion ariannol (£000)	Costau cyflenwi dŵr	22	36

Ein llywodraethu:

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

O dan Adran 36A Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006), mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi cyfarwyddo'r Gronfa Loteri Fawr i baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer bob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail amlinellir yng Nghyfarwyddiadau'r Cyfrifon. Paratwir y cyfrifon ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddynt ddarparu trosolwg gwir a theg o sefyllfa'r Gronfa Loteri Fawr ac o'n hincwm, gwariant a llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu gydymffurfio â gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth ac yn benodol:

- glynu wrth y Cyfarwyddyd Cyfrifyddu a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisiau cyfrifyddu priodol yn gyson
- ffurfio barn a gwneud amcangyfrifon ar sail resymol
- datgan a yw safonau cyfrifyddu perthnasol fel y'u disgrifir yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth wedi eu dilyn, a datgelu ac esbonio unrhyw wyriadau materol yn y datganiadau ariannol
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes cyfredol.

Mae'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi dynodi Prif Weithredwr y Gronfa Loteri Fawr fel Swyddog Cyfrifyddu. Mae cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu'n gyfrifol amdano, cadw cofnodion priodol a diogelu asedau'r Gronfa Loteri Fawr, wedi'u disgrifio yn 'Rheoli Arian Cyhoeddus' a gyhoeddir gan Drysorlys EM.

Cyfrifoldebau dirprwyedig

Pryd bynnag y bo'n briodol, mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi ceisio defnyddio pwerau dirprwyo y darparwyd ar eu cyfer gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998. O ganlyniad i hyn, gall partïon eraill fod yn atebol am elfennau penodol o raglenni.

Cynlluniau ar y cyd

Mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi ymgymryd â chynlluniau ar y cyd, fel y'u diffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, i ddarparu ariannu ochr yn ochr â chyrff eraill er mwyn cyflawni'r canlyniadau a ddiffiniwyd gan y Gorchymyn Cynllun ar y Cyd perthnasol. Yn y cynlluniau hyn yr wyf i, fel Swyddog Cyfrifyddu, yn gyfrifol am sicrhau'r canlynol:

- cymhwysir arian Loteri a ddyrennir gan y Gronfa Loteri Fawr yn unol â'n pwerau cyfreithiol
- defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o arian y Loteri a ddyrennir gan y Gronfa Loteri Fawr i'r rhaglen
- Bod y systemau a ddefnyddir i weithredu'r rhaglen yn gadarn ac yn addas i'r diben
- bod y mecanwaith ar gyfer dyrannu costau gweinyddol y rhaglen yn cael ei gytuno ar y cyd rhwng y dosbarthwyr Loteri sy'n cymryd rhan.

Yn ystod 2016/17, mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi cymryd rhan yn y cynlluniau canlynol ar y cyd:

- Parks for People - cynllun a weinyddir gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar ran Cronfa Dreftadaeth y Loteri a'r Gronfa Loteri Fawr

Partneriaid dyfarnu

Rydym wedi defnyddio'r pwerau a ddarperir gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1998 i ddirprwyo'r cynlluniau grant a restrir isod i bartneriaid dyfarnu. Mae'r cytundeb dirprwyo rhyngom ni a'r partner dyfarnu'n amlinellu cyfrifoldeb Prif Weithredwr y partner dyfarnu i sicrhau bod y systemau a roddir ar waith i weinyddu ceisiadau Loteri ac i brosesu a monitro grantiau Loteri yn dderbyniol ac yn addas i'r diben a bod arian y Loteri'n cael ei ddosbarthu mewn ffordd gywir a phriodol.

Cadwaf gyfrifoldeb cyffredinol dros ddiogelu arian cyhoeddus a ddarperir i'r Gronfa Loteri Fawr ac am sicrhau bod partneriaid dyfarnu'n gweithredu o fewn ein telerau cytunedig ac yn unol â'r cyfarwyddiadau ariannol a pholisi a ddarperir i mi.

Ein partneriaid dyfarnu

Fel rhan o'n canlyniadau People Powered Change:

- Sefydliad Entrepreneuriaid Cymdeithasol

Fel rhan o'r rhaglen Buddsoddiad Cymdeithasol

- Yr Ysgol Entrepreneuriaid Cymdeithasol

Fel rhan o'r rhaglen Cymunedau Rhyngwladol:

- Basic Needs
- Action Village India

Fel rhan o'r Gronfa Gyflymu:

First Port for Social Entrepreneurs Scotland

Fel rhan o'r Gronfa Dwf

- Access – The Foundation for Social Investment
- Resonance Health & Wellbeing
- Key Fund Investments Ltd
- Big Issue Access Limited
- First Ark Social Investment Limited

Fel rhan o raglen y Gronfa #iwill

- Virgin Money Foundation
- Sport Scotland

Fel rhan o'r rhaglen Pawb a'i Le

- Asiantaeth Ynni Hafren Gwy Cyf

Dawn Austwick

Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
5 Gorffennaf 2017

Y datganiad llywodraethu

Fel Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu, fy nghyfrifoldeb i yw'r datganiad llywodraethu hwn.

Yr wyf yn gyfrifol am sicrhau trefniadau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol cadarn ar draws y mudiad cyfan i gefnogi cyflawniad cenhadaeth y Gronfa Loteri Fawr (y Gronfa) ac ar yr un pryd diogelu'r arian ac asedau cyhoeddus yr wyf yn gyfrifol amdanynt.

Mae'r datganiad hwn yn disgrifio sut yr wyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldeb i reoli a rheoleiddio adnoddau'r Gronfa Loteri Fawr yn ystod y flwyddyn. Mae'n galw ar waith Bwrdd, a phwyllgorau Archwilio a Risg a Thâl Cydnabyddiaeth y Gronfa ynghyd â'r Uwch Dîm Rheoli (UDRh) fel ei chorff gweithredol. Rwyf hefyd wedi adolygu ac ystyried yr adroddiad sicrwydd blynyddol a baratowyd gan yr adran Archwilio Mewnol.

Hyd eithaf fy ngwybodaeth, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y Gronfa'n ymwybodol ohoni. Rwyf wedi cymryd pob cam rhesymol i wneud fy hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio a sefydlu bod archwilwyr y Gronfa'n ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol am baratoi'r adroddiad a chyfrifon blynyddol ac unrhyw addasiad y mae ei angen i wneud hynny. Cadarnhaf fod yr adroddiad hwn a'r cyfrifon blynyddol yn gyffredinol yn cynrychioli trosolwg gwir a theg o weithgareddau'r Gronfa Loteri Fawr yn fy marn i.

Atebolrwydd y Gronfa Loteri Fawr i Senedd y Deyrnas Unedig, y cyrff deddfwriaethol a llywodraethau datganoledig

Crëwyd y Gronfa Loteri Fawr, sy'n gweithredu ar draws y Deyrnas Unedig, gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006, sy'n amlinellu'r prif reolau y mae'n gweithredu oddi tanynt. Mae hefyd wedi derbyn swyddogaethau o dan Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008.

Mae'r Gronfa'n gorff cyhoeddus anadrannol ac yr wyf yn llawn atebol i Senedd y Deyrnas Unedig am ein cyllid. Mae gorchmynion penodol sy'n gysylltiedig ag arian Loteri a chyfrifon segur yn cael eu gwneud gan Senedd y Deyrnas Unedig neu Senedd Yr Alban, ond gweithredir y prif oruchwyliaeth o'r Gronfa gan y llywodraeth trwy gyfarwyddiadau a gyhoeddir gan weinidogion.

Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn atebol am Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF), ac felly yn cyhoeddi cyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon i'r Gronfa mewn perthynas â'i swyddogaethau o dan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol. Mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn cyhoeddi cyfarwyddyd tebyg mewn perthynas ag arian cyfrifon segur. Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn rheoleiddio systemau a phrosesau'r Gronfa.

Noddwr polisi'r Gronfa Loteri Fawr yw'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon gan i hwn newid o Swyddfa'r Cabinet yn ystod y flwyddyn. Mae Gweinidog yr adran sy'n noddi'n cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi y mae'n rhaid eu hystyried wrth ddosbarthu arian yn gyffredinol ar draws y Deyrnas Unedig ac yn benodol yn Lloegr, ac mae'r gweinyddiaethau datganoledig yng Nghymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi mewn perthynas ag arian a ddosberthir yn y gwledydd hynny. Mae'r cyfarwyddiadau hyn wedi'u cynnwys yn adran wyth yr adroddiad hwn. Cyhoeddwyd y cyfarwyddiadau polisi presennol gan Weinidog Swyddfa'r Cabinet cyn i gyfrifoldebau gael eu trosglwyddo i'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

O fewn fframwaith y cyfarwyddiadau hyn mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gwneud penderfyniadau annibynnol ar ba raglenni y dylai eu rhedeg a pha grantiau y dylai eu gwneud.

Adolygu llywodraethu anweithredol

Mae'r Gronfa wedi'i llywodraethu gan Fwrdd sy'n cynnwys y Cadeirydd, cadeiryddion y pedwar pwyllgor gwlad a hyd at saith aelod arall. Mae'r Bwrdd wedi penodi un o'i aelodau fel Is-gadeirydd. Yn ystod 2016/17 roedd 12 aelod o'r Bwrdd.

Mae gan bob gwlad bwyllgor sy'n gyfrifol am y rhaglenni ariannu yn ei wlad; mae'r Bwrdd wedi penodi pwyllgor ar gyfer ariannu Deyrnas Unedig gyfan hefyd.

Mae'r Bwrdd yn pennu Fframwaith Strategol y Gronfa ac mae'r pwyllgorau'n gweithio o fewn y fframwaith hwn, wedi dirprwyo awdurdod i bennu'r rhaglenni ariannu yn eu gwledydd (neu ar gyfer y portffolio ariannu Deyrnas Unedig). Maent hefyd yn gwneud penderfyniadau am grantiau, neu'n cytuno ar y trefniadau dirprwyedig ar gyfer gwneud nhw, o fewn y rhaglenni hyn.

Mae'r Bwrdd wedi penodi Pwyllgor Archwilio a Risg sy'n cwrdd pob chwarter i roi cyngor ar faterion adrodd ariannol, archwilio a sicrwydd a rheoli risg. Hefyd, mae wedi penodi Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth i ddelio gyda'r materion a ddisgrifir yn yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth. Mae'r Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth yn cwrdd bob blwyddyn fel arfer. Mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg yn adrodd i bob cyfarfod o'r Bwrdd ar unrhyw faterion y mae'r Pwyllgor yn tybio y mae angen eu dwyn at eu sylw, ac i ddarparu sicrwydd i'r Bwrdd. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Risg hefyd yn darparu adroddiad llawn i'r Bwrdd ar ei waith unwaith y flwyddyn.

Mae'r Bwrdd yn derbyn adroddiadau am y strategaethau a rhaglenni ym mhob portffolio gwlad er mwyn iddo sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r Fframwaith Strategol a bod dysgu'n cael ei rannu.

Mae aelodaeth o'r holl bwyllgorau a phresenoldeb ynddynt wedi'i amlinellu yn y tabl ar ddiwedd yr adroddiad hwn.

Mae holl aelodau Bwrdd wedi'u penodi gan y Gweinidog dros yr adran noddi. Mae aelodau Pwyllgorau Gwlad yn cael eu penodi gan y Gronfa. Mae'r gweinyddiaethau datganoledig

yn cymryd rhan yn llawn yn y penodiadau sy'n gysylltiedig â'u gwledydd ac mae'r holl aelodau Bwrdd a phwyllgor yn cael eu penodi yn sgil proses hysbysebu a dethol agored.

Answadd data

Mae'r Bwrdd yn derbyn data perthnasol a rheolaidd gan systemau ar draws y Gronfa i ddarparu sicrwydd ar berfformiad, mesurau rheoli a risg. Mae wedi'i foddhau bod ansawdd a chywirdeb y data hwn yn briodol ar gyfer ei anghenion o ran asesu effeithiolrwydd y rhaglenni ariannu, y drefn rheoli risg, perfformiad ariannol a gweithredu'r Gronfa a phriodoldeb mesurau rheoli mewnol. Mae'r systemau sy'n darparu'r wybodaeth hon wedi'u sicrhau trwy gael eu cynnwys yn y rhaglen archwilio mewnol.

Rheolaeth weithredol

Rwy'n arwain ar reolaeth weithredol y Gronfa, wedi fy nghefnogi gan uwch Dîm Rheoli (UDRh) sy'n cynnwys 11 aelod ar hyn o bryd.

Mae'r UDRh yn cwrdd bob wythnos gyda chyfarfod ffurfiol bob mis. Mae'r UDRh yn ystyried materion polisi, strategol a gweithredol allweddol, yn darparu cyngor i'r Bwrdd ar faterion sy'n gofyn am ei gymeradwyaeth ac yn goruchwyllo perfformiad gweithredol ac ariannol a threfnau rheoli risg y Gronfa'n gyffredinol.

Mae aelodau'r UDRh a'u meysydd cyfrifoldeb wedi'u disgrifio yn adran nesaf yr adroddiad hwn.

Gadawodd pedwar aelod o'r UDRh y Gronfa yn ystod y flwyddyn, a chafwyd penodiadau newydd er y bu rhai addasiadau i'r ystod o gyfrifoldebau.

Mae strwythurau rheoli gweithredol priodol yn bodoli ar draws y mudiad i oruchwyllo gweithgareddau craidd a'r prosiectau a rhaglenni sy'n cael eu gweithredu ar draws y Gronfa.

Yn ystod y flwyddyn ymwelais â swyddfeydd y Gronfa ar draws y Deyrnas Unedig i siarad â staff a rheolwyr am weithredu'r Fframwaith Strategol newydd a materion eraill. Rwyf hefyd wedi mynychu cyfarfodydd pwyllgorau gwlad, siarad â budd-ddeiliaid ar draws y Deyrnas

Unedig a chwrdd â swyddogion Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Swyddfa'r Cabinet ac wedi mynychu Fforwm y Dosbarthwyr Loteri.

Rheoli risg

Mae'r Gronfa'n gweithredu system rheoli risg gynhwysfawr, gyda chofrestr risgiau strategol yn cael ei hadolygu bob tri mis gan y Pwyllgor Archwilio a Risg. Mae'r Bwrdd yn adolygu'r gofrestr risgiau i sicrhau nad oes o leiaf bob blwyddyn i sicrhau nad oes unrhyw hepgorion materol. Yn unol â chynghor ac arweiniad gan y Pwyllgor Archwilio a Risg, mae'r Bwrdd wedi cytuno ar lefelau goddefiant risg y Gronfa hefyd.

Mae cofrestrau risgiau'n cael eu cadw ar lefel cyfarwyddiaethau ac ar gyfer pob prosiect a rhaglen, ac maent yn cael eu hadolygu ar lefel uwch bob tri mis. Mae system yn bodoli ar gyfer esgoli materion risg sylweddol i'r UDRh ac i'r Pwyllgor Archwilio a Risg os bydd angen.

Mater allweddol i'r Gronfa yw cydnabod bod ein nod o helpu cymunedau a'r rhai mwyaf anghenus weithiau'n mynnu ein bod yn ariannu o dan amgylchiadau heriol a chymryd risgiau o ran llwyddiant rhai prosiectau. Mae hyn yn gofyn am farn dda ar ran ein staff gwneud grantiau.

Gan weithio ar y cyd â'n tîm gweithredol, mae'r Bwrdd Archwilio a Risg wedi parhau i adolygu a datblygu ein hagwedd at reoli risg yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau bod gennym agwedd briodol at risg. Rydym yn ceisio sicrhau bod ein cofrestr risgiau corfforaethol yn cysylltu'n agos â'n nodau ac uchelgeisiau strategol.

Mae ein system o fesurau rheoli, ynghyd â goruchwyliaeth gan dîm rheoli profiadol, wedi'i dylunio i reoli risg i lefel dderbyniol y gellir ei rheoli. Ni all ddileu pob risg o fethiant wrth geisio cyflawni ein nodau strategol, ac felly ni all ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd llwyr.

Mae rhaglen waith archwilio mewnol yn cael ei pharatoi bob blwyddyn gan y Pennaeth Archwilio Mewnol a'i chytuno gyda'r UDRh a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Dylunnir y

rhaglen hon i roi sicrhad bod mesurau rheoli priodol wedi cael eu dylunio a'u bod yn gweithredu'n gywir mewn perthynas â'r holl risgiau sylweddol y mae'r Gronfa Loteri Fawr yn eu hwynebu. Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi adnabod nifer sylweddol o risgiau o fewn y themâu risg allweddol a ganlyn; mae'r risgiau allweddol rydym wedi ymdrin â nhw'n ymwneud ag: arweinyddiaeth a diwylliant, adnoddau, budd-ddeliliaid, effaith a chanlyniadau, amgylchedd allanol a materion ariannol.

Mae canfyddiadau adroddiadau archwilio mewnol yn cael eu hystyried gennyf i, y cyfarwyddwyr perthnasol a'r Pwyllgor Archwilio a Risg. Craffir unrhyw adroddiadau sy'n rhoi sicrwydd cyfyngedig o ran dyluniad mesurau rheoli neu eu heffeithiolrwydd gweithredol yn fanylach. Mae camau gweithredu'n cael eu cytuno gan reolwyr wrth ymateb o bobl argymhellid a wneir, ac adroddir am gynnydd yn erbyn y rhain i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Cwblhawyd nifer o adolygiadau archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn ac ni ddaethpwyd o hyd i unrhyw wendidau sylweddol a allai beri i'r fframwaith rheoli fynd yn annigonol neu'n aneffeithiol. Adnabyddodd adolygiad o raglen cyllid cyfatebol Ewropeaidd y Gronfa sicrwydd cyfyngedig mewn perthynas â dylunio mesurau rheoli a'u gweithrediad. Mae hyn yn cael ei drin trwy gyfres o gamau i wella gweithrediadau ar y rhaglen bwysig hon.

Mae pob un o gyfarwyddwyr yr UDRh wedi darparu datganiad sicrwydd y maent yn gyfrifol amdano i mi. Gan alw ar y rhain a chanlyniadau adolygiadau archwilio mewnol, mae'r Pennaeth Archwilio Mewnol wedi darparu adroddiad sicrwydd blynyddol ar fy nghyfer. Mae'r adroddiad sicrwydd yn asesu bod gan y Gronfa 'sicrwydd digonol' mewn perthynas â'i fframwaith llywodraethu, rheoli risg a mesurau rheoli, safbwynt yr wyf yn cytuno ag ef. Nododd yr adroddiad hefyd nad yw archwilio mewnol wedi adnabod unrhyw dor-reolau neu ddiffyg cydymffurfio â chyfarwyddiadau ariannol a chyfrifon

y Gronfa neu unrhyw arweiniad arall a gyhoeddir gan Drysorlys EM neu'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Cyflawnir archwiliad allanol yr Adroddiad Blynnyddol hwn a'r Cyfrifon hyn gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol. Ymdrinnir â chanfyddiadau ac argymhellion sy'n deillio o'r archwiliad allanol yn yr un modd â'r rhai o archwilio mewnol ac maent yn cael eu hystyried yn llawn gan y Pwyllgor Archwilio a Risg.

System rheoli ariannu (FMS)

Cyflwynwyd FMS (system fusnes sy'n cefnogi ein proses ddyfarniadau) yn 2013/14 a bu'n destun peth ansefydlogrwydd gweithredol, yr ymdriniwyd ag ef ers hynny.

Rydym wedi parhau i asesu ei pherfformiad, yn benodol yng ngoleuni gofynion y Fframwaith Strategol. Y llynedd, daethom i'r casgliad nad yw'n rhoi cefnogaeth lawn i'r dulliau gweithio y mae eu hangen arnom i gyflwyno'r egwyddorion allweddol a ddisgrifir yn y Fframwaith Strategol ac yn fwy penodol y dulliau gweithio ac uchelgeisiau a ddisgrifir yn y strategaeth galluogi gwneud grantiau. Y llynedd cymhwysion addasiad amharu i werth cario'r ased anniriaethol gwerth cyfanswm o £9.5 miliwn. Rydym wedi adolygu'r asesiad hwn a dod i'r casgliad nad oes angen amhariad pellach eleni. Er hynny, rydym wedi penderfynu nad yw'r system yn debygol o barhau'n weithredol am y cyfnod 10 mlynedd llawn a aseiniwyd iddi yn unol â'n polisiâu cyfrifyddu. O ganlyniad, rydym wedi gwneud addasiad i'w bywyd economaidd defnyddiol i adlewyrchu ein hamcangyfrif gorau o'i defnydd parhaus. Rydym wedi diwygio ein polisi cyfrifyddu o ganlyniad i hyn i adlewyrchu'r angen am asesu bywyd defnyddio yr holl asedau'n rheolaidd.

Twyll

Mae'n anochel bod y Gronfa'n wynebu risg o dwyll. Daw'r cyfryw risg fwyaf gan ymosodiadau troseddol cydlynol ar ein system grantiau bach. Mae gennym dîm ymchwiliadau sy'n cefnogi ein staff ariannu wrth gyflawni asesiadau risg, ac yn prosesu pob achos o dwyll a ddrwgdybir neu ddrygioni arall. Mae

mesurau rheoli twyll eraill yn cynnwys: polisi clir ar dwyll; polisi datgelu camarfer ynghyd â ffordd i'r cyhoedd gyfeirio pryderon yn uniongyrchol at ein tîm ymholiadau; trefniadau adrodd clir ar gyfer twyll a ddrwgdybir, gyda thwyll materol yn cael ei adrodd i mi, y Pwyllgor Archwilio a Risg a'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon; a chydweithio agos gyda'r Heddlu, y Comisiwn Elusennau ac asiantaethau eraill. Mae'r Gronfa'n ymwneud yn agos â mentrau gwrth-dwyll traws-lywodraethol. Mae nifer a gwerth yr anghysondebau a ddrwgdybir yn cael ei fonitro yn yr holl gyfarfodydd Archwilio a Risg.

Risg targed costau gweithredu

Rydym wedi cyllidebu i gyflawni cymhareb costau gweithredu o 7 y cant yn 2016/17. Cyflawnwyd y targed hwn ar gyfer y flwyddyn er gwaethaf gostyngiad mewn incwm gan y Loteri. Ar ddiwedd y flwyddyn roedd ein gwariant costau gweithredu'n sylweddol is na'r gyllideb a bennwyd i osod yn erbyn i ba raddau y mae incwm wedi disgyn islaw ein disgwyliadau. Mae'r llywodraeth yn mynnu ein bod yn gweithredu o fewn trothwy costau 8 y cant. Rydym yn parhau i chwilio am fesurau effeithlonrwydd a chafwyd ailstrwythuro gweithredol pellach yn ystod y flwyddyn a ddyluniwyd i wella gwasanaethau a chyflwyno arbedion. Mae cyllideb 2017/18 wedi'i phennu i barhau i weithredu o fewn y trothwy 8 y cant ond mae'r sylfaen incwm is a'r angen am barhau i fuddsoddi mewn newidiadau i'n hagwedd at wneud grantiau a gweithrediadau'n golygu nad ydym yn debygol o gyflawni'r targed 7 y cant a bennwyd ym mhob un o'r 2 flynedd ddiwethaf.

Risg Llif Arian

Mae'r Gronfa'n gwneud ymrwymïadau ar sail bodloni rhwymedigaethau sy'n deillio o dderbynebau'r Loteri Genedlaethol yn y dyfodol. Rydym yn rheoli'r risg o anghysondebau mewn incwm trwy ragolygon arian parod cadarn. Gostyngodd incwm yn 2016/17 ac mae'n annhebygol o godi yn 2017/18. Mae rheoli rhwymedigaethau'r dyfodol a llif arian o dan yr amgylchiadau hyn yn faes sy'n derbyn mwy o sylw.

Risgiau eraill

Yn ychwanegol at y rhai a nodwyd uchod, mae'r risgiau eraill a wynebwn yn gyffredin i'r rhan fwyaf o fudiadau o faint a chymhlethdod tebyg. Nid yw unrhyw broblemau sylweddol wedi codi yn y meysydd hyn, ac mae gan y Gronfa systemau, mesurau rheoli a chynlluniau wrth gefn effeithiol yr wyf yn fodlon eu bod yn rheoli'r risgiau hyn yn dderbyniol.

Effeithiolrwydd Llywodraethu anweithredol

Datblygwyd y trefniadau llywodraethu presennol yn dilyn adolygiad annibynnol yn 2010. Fe'u dyluniwyd i alluogi'r Bwrdd i ganolbwyntio'n fwy effeithiol ar oruchwyliaeth strategol o'r mudiad. Yn ystod y flwyddyn comisiynwyd adolygiad annibynnol o lywodraethu. Cafwyd nifer o argymhellion yn yr adroddiad hwn a ddyluniwyd i wella gweithrediad effeithiol materion Bwrdd, ac mae'r rhain wedi'u gweithredu. Er enghraifft, mae cyfarfodydd Bwrdd wedi cael eu rhannu i ddwy elfen benodol. Un sy'n canolbwyntio ar drafodaethau strategol a'r llall yn delio â materion gweithredol a gwneud penderfyniadau, gan alluogi'r Bwrdd i ddarparu cefnogaeth gryfach i'r Weithrediaeth.

Mae materion rhaglenni ariannu o fewn paramedrau llym a bennir gan y Bwrdd wedi'u datganoli'n llawn i'r pum pwyllgor portffolio.

Mae'r Bwrdd wedi cydio yn y materion strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r Gronfa ac wedi bod yn ymwneud yn weithredol â phennu'r cyfeiriad a chytuno ar y Fframwaith Strategol newydd. Mae wedi'i foddhau ei fod yn derbyn digon o wybodaeth gywir i fod yn hyderus am effeithiolrwydd y rhaglenni ariannu, ac am berfformiad ariannol a gweithredol y mudiad.

Mae'r Gronfa'n cymhwyso arweiniad Trysorlys EM a Swyddfa'r Cabinet mewn Llywodraethu Corfforaethol adrannau llywodraeth ganolog i'r graddau ei fod yn berthnasol i gyrff cyhoeddus anadrannol. Rwyf wedi fy modloni bod yr egwyddorion yn yr arweiniad, ynghyd â ffynonellau arweiniad eraill ar

arfer da mewn llywodraethu corfforaethol wedi'u hadlewyrchu'n llawn yn nhrefniadau llywodraethu'r Gronfa.

Adolygiad Teirblwydd

Ym mis Mehefin 2014, croesawodd y Bwrdd ganfyddiadau'r Adolygiad teirblwydd a gyflawnwyd gan Swyddfa'r Cabinet, a fu'n cydnabod y Gronfa fel mudiad pwysig ac uchel ei barch, a gwneud nifer o argymhellion defnyddiol a phwyllog.

Rydym wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth weithredu'r argymhellion a adnabuwyd yn yr adolygiad. Ystyriwyd y rhain yn llawn wrth ddatblygu'r Fframwaith Strategol ac ymdriniwyd yn llawn â llawer o'r materion a adnabuwyd, yn benodol trwy'r strategaeth gwneud grantiau ac mewn materion sy'n gysylltiedig â llywodraethu.

Un enghraifft o hyn yw'r argymhelliad i adolygu ein proses ymgeisio am grant fel ei bod yn gymesur ar gyfer grwpiau llai a'r rhai sy'n ymgeisio am y tro cyntaf. Wrth weithredu'r Fframwaith Strategol rydym wedi creu ffurflenni cais llawer symlach, digideiddio rhan o'r broses ymgeisio, cyflwyno amodau a thelerau symlach ac yn dechrau cydweithio'n fwy uniongyrchol ag ymgeiswyr yn hytrach na mewn bothau prosesu. Yn ystod y flwyddyn nesaf rydym yn disgwyl y byddwn wedi lansio proses ymgeisio gwbl ar-lein ac adfywio ac ail-lansio portffolio Lloegr.

Mae'r cyfnod adolygu 3 blynedd yn dod i ben ym mis Mehefin 2017. Mae gennym nifer o weithredoedd sydd ar waith o hyd a byddwn yn adrodd yn llawn ar ein cynnydd bryd hynny.

Cynllunio corfforaethol a rheoli perfformiad

Mae gan y Gronfa system cynllunio corfforaethol a ddylunnir i adnabod blaenoriaethau a chynlluniau corfforaethol er mwyn cyflwyno'r strategaeth a gymeradwyir gan y Bwrdd. Mae cynlluniau Cyfarwyddiaethau'n cael eu datblygu ar draws y Gronfa, ac yn bwydo i mewn i amcanion personol staff.

Roedd cynllun corfforaethol 2016/17 yn cynnwys dau ddangosydd perfformiad allweddol (DPA) ariannol a thri anariannol. Cafodd y rhain eu monitro'n agos ac adroddwyd amdanynt i'r UDRh bob mis ac i'r Bwrdd bob tri mis, gyda chymau cywiro'n cael eu cytuno pryd bynnag y bu angen.

Methom â chwedd ag un o'r targedau DPA ar gyfer y flwyddyn. Roedd hwn mewn perthynas â'n hamserau cwblhau cyhoeddedig ar gyfer ceisiadau grant. Pennwyd targed i'n hunain o gyflawni'r amserau hyn ar gyfer 95 y cant o geisiadau ar ein rhaglenni grant sy'n ymateb i alw. Cynrychiolodd hyn gynnydd o 5 pwynt canrannol o'r targed yn y flwyddyn flaenorol. Roedd ein perfformiad gwirioneddol, 93 y cant, yn debyg i'r llynedd. Mae'r rhesymau dros hyn yn gysylltiedig i raddau helaeth â cheisiadau y mae angen data pellach gan ymgeiswyr ar ei gyfer, ac mae ein prosesau trin y cais hwn ac amser ymateb y cwsmer yn ychwanegu at yr amser cwblhau.

Coladir a dadansoddir gwybodaeth reoli allweddol (KMI) ychwanegol ar gyfer yr UDRh trwy gydol y flwyddyn mewn panel rheoli perfformiad. Mae hyn yn cyflwyno data ar y fath faterion ag ystadegau cyflogaeth, cyflwyno gwasanaethau a materion ariannol eraill fel ein balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol. Bu hwn yn uwch na'n rhagolwg gwreiddiol ar gyfer y rhan fwyaf o'r flwyddyn er gwaetha'r gostyngiad mewn incwm. Fodd bynnag, fe ddaeth tua diwedd y flwyddyn wrth i ni barhau i fodloni rhwymedigaethau sydd eisoes yn bodoli ac felly bu ein cyfanswm all-lifoedd ar ddyfarniadau a chostau gweithredu'n fwy na'n hincwm ar gyfer y flwyddyn.

Arian trydydd parti

Mae'r Bwrdd yn ymwneud yn weithredol â phenderfyniadau am y gwaith trydydd parti y mae'n briodol i'r Gronfa ymgymryd ag ef, yn unol â'n strategaeth ariannu trydydd parti a'r egwyddorion yn y Fframwaith Strategol. Rydym yn cymhwyso risgiau a chyfundrefn reoli i bob cyfle yn unol â'r dasg a bennir gan y cleient, gan sicrhau nad oes unrhyw risg y bydd arian Loteri'n cael ei roi mewn perygl neu y bydd gwaith nad yw'n ymwneud â'r Loteri'n cael ei groes-gymorthdal. Rydym yn adolygu gweithgareddau a chyfleoedd yn rheolaidd i adnabod dysgu yn sgil cyflwyno gweithgareddau trydydd parti.

Yn ystod y flwyddyn, cwblhaodd Gwasanaethau Masnachol y Goron y Llywodraeth broses dendro i gaffael Gwasanaethau Grant a Rhaglenni mewn perthynas ag asesu a dyfarnu cynlluniau grant. Cyflwynodd y Gronfa ymateb i'r dogfennau tendr ac mae wedi ei rhestru o dan gyfrannau penodol o fewn y fframwaith. Nid ydym wedi contractio ar gyfer unrhyw weithgarwch trydydd parti o dan y trefniadau hyn eto.

Trefniadau dirprwyedig ac ymddiriedolaeth

Mae'r Gronfa'n dirprwyo rhai o'i swyddogaethau i fudiadau eraill, fel yr esbonnir yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu. Cyflawnir gwaith diwydrwydd dyladwy cymesur ar lywodraethu a systemau partneriaid dyfarnu arfaethedig cyn dyfarnu grantiau. Mae'r trefniadau'n cael eu rheoli'n weithredol ac mae trefniadau archwilio mewnol ac allanol priodol yn cael eu cymhwyso hefyd.

Mae'r Gronfa hefyd yn gwneud dyfarniadau fel gwaddolion i ymddiriedolaethau, a grëir yn benodol fel arfer at ddiben y dyfarniad, er enghraifft sefydlwyd yr Ymddiriedolaeth Power to Change yn 2014/15 i gefnogi mentrau cymunedol ar draws Lloegr, o ysbrydoli a meithrin syniadau a helpu cymunedau i gynyddu graddfa ac ehangu eu busnesau.

Yn ogystal â gwneud gwaith diwydrwydd dyladwy tebyg cyn y dyfarniad, mae'r Gronfa Loteri Fawr yn penodi Amddiffynnwr annibynnol sydd â phwerau i sicrhau bod y gwaddol yn cael ei gymhwyso'n briodol yn unol â bwriad y Gronfa Loteri Fawr.

Ansawdd a diogelu data

Rydym yn trin ein rhwymedigaethau diogelu gwybodaeth fel mater o'r bwys pennaf ac, o dan weithdrefnau craffu a chynghori'r Pwyllgor Archwilio a Risgiau, aseswn ddigonolrwydd ein mesurau diogelu gwybodaeth yn rheolaidd.

Ni chafwyd unrhyw golledion data personol y gellir adrodd amdanynt yn ystod 2016/17.

Asesiad cyffredinol o lywodraethu a rheoli mewnol

Yn fy marn i ac wedi'i chefnogi gan adroddiad sicrwydd y Pennaeth Archwilio Mewnol, mae systemau llywodraethu a rheoli mewnol y Gronfa Loteri Fawr yn ddigon i'm galluogi fi i sicrhau cydymffurfiaid y Gronfa Loteri Fawr â Deddfau'r Loteri Genedlaethol, y Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur a'r cyfarwyddiadau polisi, ariannol a chyfrifyddu a gyhoeddir oddi tanynt.

Dawn Austwick

Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
5 Gorffennaf 2017

Aelodaeth, presenoldeb mewn cyfarfodydd a tâl cydnabyddiaeth y Bwrdd a phwyllgorau yn ystod y flwyddyn

Aelodau'r Bwrdd Deyrnas Unedig

Enw	Rôl	Presenoldeb 2016/17	Tâl cydnabyddiaeth 2016/17	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16
Peter Ainsworth	Cadeirydd, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	40,000	40,000
	Cadeirydd, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth	1/1	-	-
	Cadeirydd, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	5/5	-	-
Tony Burton CBE	Is-gadeirydd, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	12,208	10,464
	Cadeirydd, Archwilio a Risg	4/4	-	-
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth	1/1	-	-
	Aelod, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	5/5	-	-
Astrid Bonfield CBE	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	3/4	7,848	7,848
	Aelod, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	4/5	-	-
Natalie Campbell	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	3/4	7,848	6,540
Perdita Fraser	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4	-	-
Julie Harrison	Cadeirydd, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (o 1 Ionawr 2017)	1/1	6,000	-
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig (o 1 Ionawr 2017)	1/1	-	-
Frank Hewitt	Cadeirydd, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 30 Tachwedd 2016)	4/4	16,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	-	-
David Isaac CBE	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
	Aelod, Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth	1/1	-	-
Maureen McGinn	Cadeirydd, Pwyllgor Yr Alban	10/10	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	-	-
	Aelod, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	5/5	-	-
Elizabeth Passey	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	7,848
Rachael Robathan	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	7,848	6,540
Nat Sloane CBE	Cadeirydd, Pwyllgor Lloegr	6/6	24,000	24,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	-	-
Sir Adrian Webb	Cadeirydd, Pwyllgor Cymru	4/4	24,000	18,000
	Aelod, Bwrdd Deyrnas Unedig	4/4	-	-
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4	-	-

Aelodau eraill

Enw	Rôl	Presenoldeb 2016/17	Tâl cydnabyddiaeth 2016/17	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16
Pwyllgor Lloegr				
Geeta Gopalan	Is-gadeirydd, Pwyllgor Lloegr	5/6	8,698	11,295
	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4	-	-
Scott Greenhalgh	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 31 Rhagfyr 2016)	5/5	5,886	12,184
Charlie Howard	Aelod, Pwyllgor Lloegr	5/6	10,000	5,000
Margaret Jones	Aelod, Pwyllgor Lloegr	6/6	7,848	1,308
Tarn Lamb	Aelod, Pwyllgor Lloegr	6/6	10,000	11,147
Steve Richards	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 30 Mehefin 2015)	-	-	2,500
Jane Robinson	Aelod, Pwyllgor Lloegr	6/6	10,000	10,000
	Aelod, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	3/5	-	-
Nalini Varma	Aelod, Pwyllgor Lloegr (tan 30 Medi 2015)	-	-	5,436
Pwyllgor Yr Alban				
Elizabeth Cameron	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 11 Mawrth 2015)	-	-	600
Grant Carson	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 1 Ionawr 2016)	9/10	5,232	1,308
Stella Everingham	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	10/10	5,232	5,232
Iain Gordon	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (o 1 Ionawr 2016)	8/10	5,232	1,308
John McDonald	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 31 Ionawr 2016)	-	-	4,360
Alan McGregor	Aelod, Pwyllgor Yr Alban (tan 30 Mehefin 2015)	-	-	1,308
Shalani Raghavan	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	9/10	5,232	5,232
Deirdre Robertson	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	9/10	5,232	5,232
John Watt	Aelod, Pwyllgor Yr Alban	8/10	5,232	5,232
Pwyllgor Cymru				
Rona Aldrich	Aelod, Pwyllgor Cymru	3/4	5,232	5,232
Sian Callaghan	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	3/5	-	-
Simon Jones	Aelod, Pwyllgor Cymru	3/4	5,232	5,232

Aelodau eraill

Enw	Rôl	Presenoldeb 2016/17	Tâl cydnabyddiaeth 2016/17	Tâl cydnabyddiaeth 2015/16
Rob Pickford OBE	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
Gaynor Richards	Aelod, Pwyllgor Cymru	2/4	5,232	5,232
Rita Singh	Aelod, Pwyllgor Cymru	4/4	5,232	5,232
Fran Targett OBE	Aelod, Pwyllgor Cymru (tan 31 Mai 2015)	-	-	436

Pwyllgor Gogledd Iwerddon

Geraldine Campbell	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 31 Hydref 2015)	-	-	3,052
Dr Michael Dobbins	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	5,232	5,232
	Aelod, Pwyllgor Ariannu Deyrnas Unedig	5/5		
Tony Doherty	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	5,232	5,232
Julie Harrison	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon (tan 31 Hydref 2015)	-	-	3,052
Charles Mack	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	6/6	5,232	2,180
Sandra MacNamee	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	5/6	5,232	2,180
Eileen Mullan	Aelod, Pwyllgor Gogledd Iwerddon	5/6	5,232	5,232

Pwyllgor Archwilio a Risg

Linda Farrant	Aelod, Pwyllgor Archwilio a Risg	4/4	1,744	1,744
----------------------	----------------------------------	-----	-------	-------

Cofrestr buddiannau

Mae'n rhaid i holl aelodau ein Bwrdd a'n Pwyllgorau, ein haseswyr, ein hymgynghorwyr ac aelodau unrhyw banel ymgynghorol ddatgan buddiannau perthnasol o dan ein côd moeseg. Mae'r côd hwn yn cydymffurfio â chod ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Mae buddiannau sydd wedi'u datgan gan aelodau Bwrdd wedi'u cyhoeddi ar ein gwefan. Mae manylion y cyfryw fuddiannau ar gyfer yr holl aelodau pwyllgor sy'n gwneud penderfyniadau ar gael trwy ysgrifennu at Bennaeth Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd.

Os yw'r Bwrdd neu bwyllgor yn gwneud unrhyw benderfyniadau y gellir tybio'n rhesymol eu bod yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf o ran grantiau i fudiadau ond hefyd unrhyw berthnasol masnachol, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau o'r cychwyn cyntaf bod y datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod yn gadael pan drafodir yr eitem berthnasol.

Mae'r tabl a ganlyn yn rhoi manylion y dyfarniadau a wnaed i fudiadau y mae aelodau'r Bwrdd neu bwyllgorau gwlad wedi datgan buddiant ynddynt o fewn y flwyddyn ariannol bresennol neu pan ddatgelir buddiannau eraill o ran mudiadau a ariannwyd.

Enw	Enw'r mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniadau a wnaed yn 2016/17		Tynnu'n ôl o'r penderfyniad dyfarnu ¹	Dyfarniad grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2017 (£)
			Nifer	£		
Adrian Webb	Cyngor Sgowntiaid Ardal Morgannwg Ganol	Cyswllt Perthynas Agos	1	5,000	Dd/B	-
	RSPB	Aelod Pwyllgor	2	512,558	Dd/B	470,863
	Tenovus	Cadeirydd	1	50,000	Dd/B	-
Alan McGregor	Cyngor Gogledd Swydd Ayr - Economi a Chymunedau	Cadeirydd	1	30,000	Dd/B	-
Charlie Howard	MAC-UK	Cymrawd	-	-	Dd/B	369,483
David Isaac	Stonewall	Cymrawd	1	4,792	Dd/B	-
Deirdre Robertson	Cymdeithas Tai Castle Rock Edinvar	Aelod Bwrdd	-	-	Dd/B	82,595
Eileen Mullan	Age NI	Cymrawd	1	9,767	Ydy	187,236
Elizabeth Passey	Prifysgol Glasgow	Cynullydd	1	9,000	Dd/B	-
Frank Hewitt	Home-Start	Cyswllt Perthynas Agos	1	93,139	Ydy	46,569
Geeta Gopalan	Beyond Youth CIC	Mentor	1	9,984	Dd/B	61,526
Iain Gordon	SCVO	Aelod	2	508,850	Dd/B	375,000
Jane Robinson	Cyngor Gateshead	Prif Weithredwr	1	10,000	Dd/B	-
	Live Theatre	Cyfarwyddwr	-	-	Dd/B	44,798
	Ymddiriedolaeth Ddatblygu Prifysgol Newcastle	Ymddiriedolwr	1	17,600	Dd/B	-
John McDonald	Apex Scotland	Cyswllt Perthynas Agos	-	-	Dd/B	28,170
	Pain Association Scotland	Cyswllt Perthynas Agos	1	31,414	Dd/B	21,446
	Cymdeithas Gwasanaeth Gwirfoddol Perth a Kinross	Aelod Bwrdd	2	478,515	Dd/B	478,515
	Perth College UHI	Aelod Bwrdd	1	4,000	Dd/B	-
John Watt	Highland Multicultural Friends	Cyswllt Perthynas Agos	1	7,860	Dd/B	-
	Urras Energy Society	Cyfranddeiliad	1	4,870	Dd/B	-
Julie Harrison	Building Change Trust Limited	Cyfarwyddwr	-	-	Ydy	100,000

Enw	Enw'r mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniadau a wnaed yn 2016/17		Tynnu'n ôl o'r penderfyniad dyfarnu ¹	Dyfarniad grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2017 (£)
			Nifer	£		
Maggie Jones	Foundation Leeds	Prif Weithredwr	1	395,433	Dd/B	247,994
	Bwrdd Cymunedol Cyngor Dinas Leeds	Aelod	4	3,369,686	Dd/B	3,330,966
	PossAbilities Rochdale	Cyfarwyddwr	1	10,000	Dd/B	159,135
	Womens Health Matters Leeds	Cyswllt Perthynas Agos	-	-	Dd/B	285,037
	YourConsortium	Cyswllt gyda mudiad cysylltiedig	-	-	Dd/B	6,318,718
Maureen McGinn	Canolfan Broomhouse	Cyswllt Perthynas Agos	1	1,200,000	Ydy	1,467,412
	Independence from Drugs and Alcohol Scotland	Cyswllt Perthynas Agos	1	10,000	Dd/B	10,000
Michael Dobbins	Liberty Consortium	Cyfarwyddwr	1	600,000	Ydy	484,694
	Liberty Consortium	Cyfarwyddwr	1	4,965	Dd/B	-
Nalini Varma	Comic Relief	Ymddiriedolwr	1	305,000	Dd/B	305,000
Nat Sloane	The Social Investment Business Limited	Cadeirydd - mudiad cysylltiedig	1	698,970	Dd/B	-
	Social Finance	Aelod Pwyllgor	-	-	Dd/B	3,469,350
	We Cook to Eat	Cyswllt Perthynas Agos	1	2,340	Dd/B	-
Natalie Campbell	UNLTD - The Foundation for Social Entrepreneurs	Ymddiriedolwr	-	-	Dd/B	470,191
Rachael Robathan	Imperial College	Aelod	-	-	Dd/B	1,246,394
Rita Singh	Sefydliad Common Cause	Cyfarwyddwr	1	9,999	Dd/B	-
Rob Pickford	Prifysgol Caerdydd	Cymrawd	1	50,000	Dd/B	50,000
	Cymdeithas Sglerosis Ymledol	Cyswllt Perthynas Agos	1	447,293	Ydy	454,784
	RSPB	Aelod	2	512,558	Ydy	470,863
Sandra McNamee	Cymorth Menywod ABCLN	Ymgynghorydd	1	600,000	Ydy	1,157,959
	Ffederasiwn Cymorth Menywod	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	25,000
	Greenlight Gateway	Ymgynghorydd	-	-	Dd/B	75,000
	Limavady Community Development Initiative Limited.	Ymgynghorydd	1	5,860	Dd/B	-
Shalani Raghavan	Neighbourhood Networks	Ymddiriedolwr	1	10,000	Dd/B	-

Nodiadau: 1. Pan gaiff ei gofnodi fel ddim yn berthnasol ("Dd/B") mae'r unigolyn wedid atgan cysylltiad â'r mudiad ond nid yw wedi bod yn rhan o unrhyw benderfyniad mewn perthynas â grantiau 2. Datganwyd y cyswllt hwn yn y pwyllgor. Mae'n cynrychioli tanysgrifiad a delir i aelod-sefydliad. Daeth y pwyllgor i'r casgliad nad oedd gan y cyswllt unrhyw ddylanwad dros lywodraethu na busnes ac nad oedd y cyswllt yn berthnasol i'r cais.

Enw	Enw'r mudiad	Natur y berthynas	Dyfarniadau a wnaed yn 2016/17		Tynnu'n ôl o'r penderfyniad dyfarnu ¹	Dyfarniad grant sy'n weddill ar 31 Mawrth 2017 (£)
			Nifer	£		
Sian Callaghan	Cymdeithas Tai Cadwyn Cyfyngedig	Cyfranddeiliad	-	-	Dd/B	55,934
	Cymorth Tai Cymru Cyfyngedig	Aelod Pwyllgor	-	-	Dd/B	152,344
Simon Jones	Cadwch Gymru'n Daclus	Cyswllt Perthynas Agos	1	14,600	Dd/B	-
	Marie Curie	Cyfarwyddwr	2	668,072	Dd/B	267,809
Stella Everingham	Children 1st	Aelod Bwrdd	-	-	Dd/B	168,827
	Children in Scotland Ltd	Aelod	1	365,300	Na ²	308,420
	Cyngor Scottish Borders	Cyflogai	1	414,085	Ydy	988,875
Tarn Lamb	Carefree Fostering Independence Cornwall	Ymddiriedolwr	2	9,910	Dd/B	323,780
	Partneriaeth Dysgu Cernyw ac Ynysoedd Sili	Cyfarwyddwr	5	798,954	Dd/B	598,954
Tony Burton	Y Cyngor Dylunio	Cyflogai	1	3,651,508	Dd/B	3,262,166
	The Marylebone Forum	Ymgynghorydd	1	10,000	Dd/B	-
	Mitcham Cricket Green Community & Heritage	Ymddiriedolwr	1	7,100	Dd/B	-
	Renaissi	Ymgynghorydd	2	1,008,944	Dd/B	958,007
	The Conservation Volunteers	Ymddiriedolwr	3	27,050	Dd/B	268,616
Tony Doherty	Bogside and Brandywell Initiative Ltd	Cyfarwyddwr	1	5,000	Ydy	-
	Ymddiriedolaeth Gymunedol Dove House	Cadeirydd	1	4,700	Ydy	24,594
	Cairde na Gaelscoile	Aelod Bwrdd	1	7,665	Ydy	-

Yr uwch dîm rheoli

Dawn Austwick

Prif Weithredwr

Gemma Bull

Cyfarwyddwr Datblygu Portffolio, Lloegr

Martin Cawley

Cyfarwyddwr, Yr Alban (o fis Medi 2016)

Lyn Cole

Cyfarwyddwr Gwneud Grantiau Lloegr
(tan Chwefror 2017)

Joe Ferns

Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio
Deyrnas Unedig

James Harcourt

Cyfarwyddwr – Gwneud Grantiau Lloegr
(o fis Mawrth 2017)

Ben Harrison

Cyfarwyddwr Ymgysylltu (o fis Tachwedd
2016)

Danny Homan

Pennaeth Staff (tan fis Tachwedd 2016)

Ian Hughes

Cyfarwyddwr Cyllid

Jackie Killeen

Cyfarwyddwr, Yr Alban (tan fis Ebrill 2016)

Joanne McDowell

Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon

John Rose

Cyfarwyddwr, Cymru

Mae'r canlynol yn aelodau'r Uwch Dîm Rheoli
ond yn adrodd i gyfarwyddwr a enwir uchod:

Milly Camley

Cyfarwyddwr Dros Dro Cyfathrebu a
Chysylltiadau Cyhoeddus (tan fis Hydref
2016)

Dianne Hughes

Cyfarwyddwr AD

Beth Lawton

Cyfarwyddwr Technoleg

Yr adroddiad tâl cydnabyddiaeth a staff: Tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr gweithredol

Llywodraethu

Mae gan Bwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth y
Bwrdd gyfrifoldeb i:

- cytuno ar amodau a thelerau cyflogaeth y
Prif Weithredwr
- penderfynu ar arfarniad perfformiad a thâl
cysylltiedig y Prif Weithredwr
- pennu tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr
- cymeradwyo arfarniadau perfformiad a thâl
cysylltiedig cyfarwyddwyr, a
- phenderfynu ar delerau diswyddo ar gyfer
y Prif Weithredwr a'r cyfarwyddwyr.

Ar gais y Cadeirydd y Pwyllgor, gall y Prif
Weithredwr, y Cyfarwyddwr Adnoddau Dynol
neu swyddogion eraill fod yn bresennol mewn
cyfarfodydd neu ar gyfer eitemau penodol ar
yr agenda.

Mae penderfyniadau'r Pwyllgor yn amodol ar:

- gydymffurfio â'r arweiniad tâl a gyhoeddir
gan Swyddfa'r Cabinet/Trysorlys EM sy'n
berthnasol i dâl cydnabyddiaeth staff yn
gyffredinol
- cymeradwyaeth gan DCMS o amodau a
thelerau cyflogaeth y Prif Weithredwr
- cymeradwyaeth gan DCMS o unrhyw
daliadau terfynu i'r Prif Weithredwr.

Polisi tâl cydnabyddiaeth cyfarwyddwyr gweithredol

Mae ein polisi yn cynnig tâl cydnabyddiaeth sy'n galluogi'r Gronfa Loteri Fawr i ddenu, cadw a symbylu unigolion hynod alluog sydd â'r sgiliau a'r galluoedd i arwain a rheoli'r mudiad. Wrth wneud hyn, mae'r polisi'n ceisio darparu tâl cydnabyddiaeth teg ar gyfer cyfraniadau a chyfrifoldeb unigol, gan ddarparu elfen o dal ar sail perfformiad.

Mae Cyfarwyddwyr, gan gynnwys y Prif Weithredwr, yn derbyn cyflog sylfaenol a thâl ar sail perfformiad (ac eithrio mewn perthynas ag un Cyfarwyddwr). Mae eu hamodau a thelerau cyflogaeth eraill yr un â chyflogeion eraill y Gronfa. Mae ganddynt hawl i fod yn aelodau o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Mae'r holl gyfarwyddwyr ar gontractau parhaol (ac eithrio pan fônt yn destun trefniadau dros dro neu interim) yn amodol ar dri mis o rybudd. Telir unrhyw daliadau terfynu yn unol â chynllun iawndal y gwasanaeth sifil.

Pennir unrhyw gynnydd yng nghyflog y Prif Weithredwr gan y Pwyllgor Tâl Cydnabyddiaeth; yn 2016/17 roedd hwn yn 1 y cant. Cymeradwyir unrhyw gynnydd blynyddol yng nghyflogau'r Cyfarwyddwyr eraill gan y Prif Weithredwr, gan adlewyrchu canlyniad dyfarniad tâl y staff yn gyffredinol.

Mae gan y Prif Weithredwr hawl i daliad ar sail perfformiad gwerth hyd at 12 y cant o'i chyflog sylfaenol. Mae gan y Cyfarwyddwyr eraill hawl i daliad gwerth hyd at 8 y cant o'i chyflog sylfaenol. Mae taliadau ar sail perfformiad yn anghyfunedig (hynny yw, nid ydynt yn cael eu hychwanegu at y cyflog sylfaenol, ac mae'n rhaid eu hennill eto bob blwyddyn). Nid ydynt wedi'u cynnwys mewn tâl pensiynadwy. Mae'r Prif Weithredwr wedi penderfynu rhoi elfennau tâl ar sail perfformiad ei thâl cydnabyddiaeth i elusen.

Nid oes unrhyw un o'r cyfarwyddwyr yn derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau i gyfarwyddwyr ar yr yn sail â holl gyflogeion eraill y Gronfa Loteri Fawr.

Gadawodd tri chyfarwyddwr yn ystod y flwyddyn. Roedd un o'r rhain o ganlyniad i salwch tra bod un yn destun taliad terfynu sydd wedi'i gynnwys yn y tablau tâl cydnabyddiaeth ar dudalennau 68-69.

Mae manylion y cyflog sylfaenol, taliadau ar sail perfformiad a buddiannau pensiwn cyfarwyddwyr wedi'u hamlinellu yn y tabl ar dudalennau 68-69. Gellir dod o hyd i fanylion eu treuliau ar y wefan: www.biglotteryfund.org.uk/management-expenses

Lluosrifau tâl (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Mae'n ofynnol i ni ddatgelu'r berthynas rhwng tâl cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r tâl uchaf yn eu mudiad (sef y Prif Weithredwr) a thâl cydnabyddiaeth canolrif cyflogeion y Gronfa Loteri Fawr.

Mae'r cyfanswm tâl cydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog, tal ar sail perfformiad, buddiannau mewn da; Mae'n eithrio taliadau terfynu. Nid yw'n cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwyr a gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian pensiynau.

Band cyfanswm cyflog plws dyfarniad perfformiad y cyfarwyddwr â'r tâl mwyaf eleni oedd £155,000 i £160,000 (2015/16 £155,000 i £160,000), cyflog canolrif cyflogeion y Gronfa Loteri Fawr oedd £27,343 (2015/16 £26,940). Mae'r canolrif wedi codi ar yr un gyfradd â'r cynnydd yn nhâl y cyfarwyddwr â'r tâl mwyaf ac felly mae'r gymhareb wedi aros heb ei newid o 2015/16, sef 5:8:1.

Staff

Dangosir manylion nifer y staff, eu cyfansoddiad ac unrhyw becynnau ymadael yn nodyn 7 y datganiadau ariannol. Adroddiad am absenoldeb salwch staff yn yr Adroddiad Perfformiad.

Yn ystod y flwyddyn mae'r Gronfa wedi cyflogi un ar ddeg o unigolion trwy gontractau oddi ar y gyflogres. Roedd wyth o'r rhain mewn perthynas â chyflenwi swyddi gwag dros dro ac roedd y gweddill ar gyfer gwasanaethau arbenigol nad yw'r Gronfa'n eu defnyddio'n gyffredinol. Ym mhob achos mae ein contractau wedi eu pennu i sicrhau y bodlonir y rhwymedigaethau treth ac Yswiriant Gwladol priodol. £483,969 oedd cyfanswm cost y trefniadau hyn.

Mae'r Gronfa wedi talu costau ymgynghori o £465,936 yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â darparu cyngor ac arbenigedd na fyddem yn eu caffael fel mater o drefn i gefnogi ein gweithgareddau parhaus.

Mae'n ofynnol i'r Gronfa adrodd ei pherfformiad i'r llywodraeth o dan y rheoliadau Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau. Mae manylion llawn ar gael ar y wefan berthnasol. Ar draws y Gronfa'n gyffredinol mae'r Gronfa'n adrodd am fwllch cyflog rhwng y rhywiau o -0.54 y cant. Mewn geiriau eraill mae cyfradd gymedrig staff benywaidd yr awr 0.54% yn uwch na staff gwrywaidd.

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr - cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

Gweithredwyr	2016/17 Cyflog £000	Taliadau ar sail perfformiad 2016/17 £000	2016/17 Gwerth buddiannau pensiwn £000	2016/17 Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol £000	2015/16 Cyflog £000	Taliadau ar sail perfformiad 2015/16 £000	Gwerth buddiannau pensiwn 2015/16 £000	2015/16 Cyfanswm ffigur tâl cydnabyddiaeth unigol £000
Dawn Austwick (Prif Weithredwr)	140-145	10-15	56	210-215	140-145	10-15	56	205-210
Gemma Bull (Cyfarwyddwr, Datblygu Portffolio Lloegr)	80-85	0-5	32	110-115	35-40 (Cyfwerth blynyddol 80-85)	Dd/B	15	50-55
Martin Cawley (Cyfarwyddwr, Yr Alban) o 1 Medi 2016	45-50 (Cyfwerth blynyddol 80-85)	0-5	19	65-70	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
Lyn Cole (Cyfarwyddwr, Gwneud Grantiau Lloegr) tan 28 Chwefror 2017	80-85 (Cyfwerth blynyddol 85-90)	0-5	30	115-120	80-85 (Cyfwerth blynyddol 85-90)	0-5	81	170-175
Joe Ferns (Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio Deyrnas Unedig) o 1 Rhagfyr 2016	85-90 (Enillion blwyddyn gyfan)	0-5	13	100-105	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
James Harcourt (Cyfarwyddwr - Gwneud Grantiau Lloegr) o 1 Mawrth 2017	70-75 (Cyfwerth blynyddol 80-85)	0-5	3	75-80	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
Ben Harrison (Cyfarwyddwr Ymgysylltu) o 14 Tachwedd 2016	30-35 (Cyfwerth blynyddol 75-80)	0-5	12	40-45	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
Danny Homan (Pennaeth Staff) tan 30 Tachwedd 2016	65-70 (Cyfwerth blynyddol 100-105)	0-5	27	100-105	100-105	0-5	40	145-150
Ian Hughes (Cyfarwyddwr Cyllid)	105-110	5-10	41	150-155	105-110	5-10	41	150-155
Jackie Killeen (Cyfarwyddwr, Yr Alban) tan 29 Ebrill 2016	5-10 (Cyfwerth blynyddol 70-75)	0-5	2	10-15	70-75	0-5	31	105-110
Joanne McDowell (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon)	70-75	0-5	27	100-105	65-70	0-5	27	100-105
John Rose (Cyfarwyddwr, Cymru)	75-80	0-5	28	105-110	70-75	0-5	28	100-105

Tâl cydnabyddiaeth gweithredwyr – pensiynau (gwybodaeth wedi'i harchwilio)

	Pensiwn cronnus ar oedran pensiynadwy ar 31/03/17 a chyfandaliad cysylltiedig	Cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn a chyfandaliad ar oedran pensiwn	Gwerthoedd Trosoglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/03/17	Gwerthoedd Trosoglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/03/2016	Cynnydd gwirioneddol mewn CETV
Gweithredwyr	£000	£000	£000	£000	£000
Dawn Austwick (Prif Weithredwr)	10-15 plws 0 cyfandaliad	2.5-5 plws 0 cyfandaliad	161	114	34
Gemma Bull (Cyfarwyddwr, Datblygu Portffolio Lloegr)	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	19	6	7
Martin Cawley (Cyfarwyddwr, Yr Alban) o 1 Medi 2016	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	13	0	10
Lyn Cole (Cyfarwyddwr, Gwneud Grantiau Lloegr) tan 28 Chwefror 2017	20-25 plws 55 cyfandaliad	2.5-5 plws 2.5-5 cyfandaliad	393	340	35
Joe Ferns (Cyfarwyddwr Gwybodaeth a Phortffolio Deyrnas Unedig) o 1 Rhagfyr 2016	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B	Dd/B
James Harcourt (Cyfarwyddwr - Gwneud Grantiau Lloegr) o 1 Mawrth 2017	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	14	13	1
Ben Harrison (Cyfarwyddwr Ymgysylltu) o 14 Tachwedd 2016	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	5	0	3
Danny Homan (Pennaeth Staff) tan 30 Tachwedd 2016	5-10 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	66	47	13
Ian Hughes (Cyfarwyddwr Cyllid)	0-5 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	70	34	27
Jackie Killeen (Cyfarwyddwr, Yr Alban) tan 29 Ebrill 2016	15-20 plws 40 cyfandaliad	0-2.5 plws 0-2.5 cyfandaliad	224	223	1
Joanne McDowell (Cyfarwyddwr, Gogledd Iwerddon)	25-30 plws 20 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	384	358	8
John Rose (Cyfarwyddwr, Cymru)	15-20 plws 0 cyfandaliad	0-2.5 plws 0 cyfandaliad	258	234	11

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV)

Gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu buddiannau'r cynllun pensiwn fel yr aseswyd gan actiwari sydd wedi'i gronni gan aelod ar bwynt penodol mewn amser. Mae'r buddion a brisiwyd yw buddiannau cronrus yr aelod a phensiwn unrhyw briod dilynol a delir o'r cynllun. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddiannau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i'w cyfanswm aelodaeth o'r cynllun, nid dim ond eu gwasanaeth mewn swydd uwch y mae'r datgeliad yn berthnasol iddi. Mae'r ffigurau hefyd yn cynnwys gwerth unrhyw bensiwn mewn cynllun neu drefniad arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i'r trefniadau pensiwn Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiant pensiwn ychwanegol y mae'r aelod wedi'i gronni o ganlyniad iddynt brynu buddiannau pensiwn ychwanegol y maent wedi talu amdanynt eu hunain. Mae CETV yn cael eu cyfrifo yn unol â Rheoliadau Cynlluniau pensiwn galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygiad) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosib i fudd-daliadau o ganlyniad i Dreth Lwfans Gydol Oes a allai fod yn ddyledus pan ystyrir buddiannau pensiwn.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV sy'n cael ei ariannu gan y Gronfa Loteri Fawr. Nid yw'n ystyried y cynnydd mewn pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y gweithiwr (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniad pensiwn arall ac yn defnyddio ffactorau prisio cyffredinol y farchnad ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Tâl Cydnabyddiaeth Aelodau Bwrdd a Phwyllgorau

Mae tâl cydnabyddiaeth aelodau Bwrdd a Phwyllgorau'r Gronfa Loteri Fawr wedi'i bennu gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn sgil trosglwyddo o Weinidog Swyddfa'r Cabinet yn ystod y flwyddyn.

Mae Cadeiryddion y Bwrdd Deyrnas Unedig a'r pwyllgorau gwlad yn derbyn cyflog blyneddol yn seiliedig ar nifer y diwrnodau y mae disgwyl iddynt eu thoi i waith y Gronfa Loteri Fawr. Disgrifiwyd y rhain yn eu llythyr penodi.

Mae'r cyfansymiau a dderbyniant wedi'u dangos yn y tabl ar dudalennau 56 i 61.

Nid yw aelodau Bwrdd a phwyllgorau'n derbyn unrhyw fuddiannau trethadwy mewn da neu fuddiannau pensiwn. Ad-delir treuliau a geir fel rhan o'u dyletswyddau iddynt ar yr un sail â chyflogeion y Gronfa.

Dawn Austwick

Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu
5 Gorffennaf 2017

Ein cyfrifon: Datganiadau ariannol

TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD Y RHEOLWR A'R ARCHWILYDD CYFFREDINOL I SENEDD Y DEYRNAS UNEDIG

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008. Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys: y Datganiadau Incwm Cynhwysfawr, Sefyllfa Ariannol, Llif Arian, Newidiadau mewn Ecwiti a'r nodiadau cysylltiedig. Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi cael eu paratoi o fewn y polisiau cyfrifyddu a amlinellwyd y tu mewn iddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth Staff y mae'r adroddiad yn disgrifio ei fod wedi'i archwilio.

Cyfrifoldebau priodol Bwrdd, y Swyddog Cyfrifyddu a'r archwilydd

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Prif Weithredwr yn gyfrifol, fel Swyddog Cyfrifyddu, am baratoi'r datganiadau ariannol ac am gael ei fodloni eu bod yn darparu barn wir a theg. Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993. Cynhaliais fy arolwg yn unol â'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (Deyrnas Unedig ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny'n mynnu fy mod i a fy staff yn cydymffurfio â Safonau Moesegol y Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Mae archwiliad yn ymwneud â dod o hyd i dystiolaeth o'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol sy'n ddigon i roi sicrhad rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd rhag camddatgan materol, p'un ai drwy dwyll neu gamgymeriad. Mae hyn yn cynnwys asesiad o'r canlynol: p'un a yw'r polisiau cyfrifyddu'n briodol i amgylchiadau'r Gronfa Loteri Fawr ac wedi cael eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a

wneir gan y Gronfa Loteri Fawr; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol. At hynny darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Blynnyddol i adnabod anghysondebau materol gyda'r datganiadau ariannol a archwilir ac adnabod unrhyw wybodaeth sydd i'w gweld yn faterol anghywir yn seiliedig ar, neu'n faterol anghyson â, gwybodaeth a gaffaelwyd gennyf i wrth i mi berfformio'r archwiliad. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau materol, ystyriaf y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Mae'n ofynnol i mi ddod o hyd i ddigon o dystiolaeth i roi sicrhad rhesymol bod y gwariant a'r incwm a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso i'r dibenion yn unol â bwriad Senedd y Deyrnas Unedig a bod y trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Barn am reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob agwedd faterol mae'r gwariant a'r incwm a gofnodir yn y datganiadau ariannol wedi cael eu cymhwyso yn unol â bwriad Senedd y DU ac mae'r trafodion ariannol a gofnodir yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Barn am ddatganiadau ariannol

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn darparu barn wir a theg o gyflwr materion busnes y Gronfa Loteri Fawr ar 31 Mawrth 2017 ac o'r diffyg ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993, Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008 a chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddir oddi tanynt.

Barn am faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhannau o'r Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth a Staff sydd i'w harchwilio wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau'r Ysgrifennydd Gwladol a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 1993; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn Adran 5 ac Adran 6 yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol pan baratowyd y datganiadau ariannol yn cyfateb i'r datganiadau ariannol.

Materion yr adroddaf arnynt trwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd amdano mewn perthynas â'r materion canlynol yr adroddaf amdanynt i chi os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw neu ddychweliadau sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad wedi'u derbyn gan ganghennau nas ymwelwyd â hwy gan fy staff; neu
- os nad yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth a Staff sydd i'w harchwilio'n cyfateb i'r cofnodion cyfrifyddu; neu
- os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae eu hangen ar gyfer fy archwiliad; neu
- os nad yw'r Datganiad Llywodraethu'n adlewyrchu cydymffurfiaid â chanllawiau Trysorlys EM.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw arsylwadau ynglŷn â'r datganiadau ariannol hyn.

Sir Amyas C E Morse 14 Gorffennaf 2017

Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol
Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157-197 Buckingham Palace Road Victoria
Llundain SW1W 9SP

Datganiad incwm cynhwysfawr

		Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	Nodyn	£000	£000
Incwm			
Incwm Loteri			
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	13	651,977	769,330
Incwm Buddsoddi o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	2,125	3,140
Llog banc a llog arall a dderbynnir	2	65	105
Adennill grantiau	2	2,282	5,145
		<u>656,449</u>	<u>777,719</u>
Incwm arian cyfrifon segur			
Trosglwyddiadau o Reclaim Fund Ltd		94,450	37,170
Llog banc a dderbynnir ar arian cyfrifon segur		162	79
		<u>94,612</u>	<u>37,249</u>
Incwm arall	2	10,995	5,242
CYFANSWM INCWM		<u><u>762,056</u></u>	<u><u>820,210</u></u>
Gwariant			
Gwariant ar raglenni Loteri			
Gwariant ar grantiau	3	717,377	593,425
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	3	(4,486)	(8,165)
Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni	4	20,857	22,980
		<u>733,748</u>	<u>608,239</u>
Gwariant ar y rhaglen arian cyfrifon segur			
Gwariant ar grantiau		85,909	45,108
Costau gweithredu			
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri	5	51,508	47,991
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur	5	294	663
Costau gweithredu a ailgodir	5	3,558	3,207
		<u>55,360</u>	<u>51,861</u>
Ailstrwythuro a buddsoddiad	8	1,299	10,246
		<u>56,659</u>	<u>62,107</u>
CYFANSWM GWARIANT		<u><u>876,316</u></u>	<u><u>715,454</u></u>
(Diffyg)/Gwarged cyn treth			
Treth	9	(114,260)	104,756
		<u>(14)</u>	<u>(21)</u>
Cyfanswm (gwariant)/incwm net cynhwysfawr		<u>(114,274)</u>	<u>104,735</u>

Mae'r holl incwm a gwariant yn berthnasol i weithgareddau parhaus.

Datganiad newidiadau mewn ecwiti

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017			Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016		
	Cyfrifon Loteri	Cyfrifon Segur	Cyfanswm	Cyfrifon Loteri	Cyfrifon Segur	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cyfanswm arian wrth gefn						
Sefyllfa waged gychwynnol	(783,130)	(3,637)	(786,767)	(879,343)	(12,159)	(891,502)
Trosglwyddwyd o'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr	(105,865)	(8,409)	(114,274)	96,213	8,522	104,735
Sefyllfa waged derfynol	(888,995)	(12,046)	(901,041)	(783,130)	(3,637)	(786,767)

Datganiad sefyllfa ariannol

	Nodyn	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, peiriannau a chyfarpar	10	4,414	3,277
Asedau anniriaethol	11	5,883	7,785
		10,297	11,062
Asedau cyfredol			
Masnach ac arian arall a dderbynnir	12	24,031	8,244
Arian yn y banc ac mewn llaw		40,508	47,159
Balans buddsoddi yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	398,756	414,033
		463,295	469,437
Cyfanswm asedau		473,592	480,499
Rhwymedigaethau cyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(556,848)	(466,540)
Cyfanswm asedau llai ymrwymadau net cyfredol		(83,256)	13,959
Asedau anghyfredol			
Masnach ac arian arall a delir	14	(816,346)	(795,761)
Darpariaethau	15	(1,439)	(4,965)
Asedau llai rhwymedigaethau		(901,041)	(786,767)
Cynrychiolir gan:			
Arian wrth gefn y Loteri		(913,087)	(790,404)
Arian cyfrifon segur wrth gefn		12,046	3,637
		(901,041)	(786,767)

Llofnodwyd ar ran Bwrdd y Gronfa Loteri Fawr ar 5 Gorffennaf 2017.

Dawn Austwick

Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Peter Ainsworth

Cadeirydd

Mae'r nodiadau ar dudalennau 76 i 101 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad llif arian

		Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	Nodyn	£000	£000
Llif arian o weithgareddau gweithredu			
Arian a dynnwyd i lawr o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol	13	669,379	682,548
Trosglwyddiadau o Reclaim Fund Ltd (arian cyfrifon segur)		94,612	37,170
Taliadau mewn perthynas ag arian cyfrifon segur		(85,292)	(38,190)
Adennill grantiau ac arian o ffynonellau eraill		2,282	5,145
Incwm arall		9,371	4,293
Llog a dderbynnir		65	105
Taliadau i gyflenwyr		(22,471)	(20,817)
Taliadau i weithwyr ac ar eu rhan		(34,235)	(32,058)
Taliadau i dderbynyddion grant		(624,693)	(632,623)
Arian wedi'i dalu a'i ddal gan drydydd partion		(13,989)	1,780
Treth a delir ar y llog a dderbyniwyd		(19)	(27)
Llif arian net o weithgareddau gweithredu	19	(4,991)	7,326
Llif arian o weithgareddau buddsoddi			
Taliadau i gaffael eiddo, peiriannau a chyfarpar		(1,660)	(932)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian parod		(6,651)	6,394
(Gostyngiad)/cynnydd net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod			
Balansau arian wedi'u cario ymlaen		40,508	47,159
Llai balansau arian a ddygwyd ymlaen		(47,159)	(40,765)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn arian parod		(6,651)	6,394

Mae'r nodiadau ar dudalennau 76 i 101 yn ffurfio rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r cyfrifon

1. Datganiad o bolisiau cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) 2016/17 a gyhoeddir gan Drysorlys EM a'r Cyfarwyddiadau Cyfrifon a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag Adran 36A (2) Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 (fel y'i diwygir gan Ddeddfau'r Loteri Genedlaethol 1998 a 2006) a Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008. Mae'r polisiau cyfrifyddu sydd wedi'u cynnwys yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y'u haddaswyd neu ddehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Pan fydd FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewisir y polisi cyfrifyddu y bernir ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol y Gronfa Loteri Fawr at ddiben darparu barn wir a theg. Disgrifir y polisiau penodol a fabwysiedir gan y Gronfa Loteri Fawr ar gyfer 2016/17 isod. Maent wedi eu cymhwyso'n gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrir eu bod yn faterol i'r cyfrifon. Nid ydym wedi mabwysiadu unrhyw IFRS a gyhoeddwyd nad yw wedi dod i rym eto.

1.1 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi'i addasu pan fo'n briodol er gwerth teg. Ac eithrio rhai asedau penodol a ailbrisiwyd, rydym yn credu nad yw cost hanesyddol yn wahanol yn faterol i werth teg.

Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu'r Ddeddf Cwmnïau, FReM a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, lle bo'n briodol.

1.2 Busnes gweithredol

Paratowyd y cyfrifon blyneddol ar sail busnes cyfredol. Ymgwymerwyd ag ymrwymïadau grantiau ar gyfer y blyneddol i ddod ar ôl ystyried gofynion arian parod derbynyddion grantiau (gall y rhain ymestyn hyd at saith mlynedd) ac ar ôl ystyried y rhagamcanïadau incwm a baratowyd fel rhan o'r broses cynllunio busnes. Wrth fabwysiadu'r agwedd hon at incwm y dyfodol, mae'r Bwrdd yn tybio fel mater o bolisi cyhoeddus y bydd y Loteri Genedlaethol yn parhau i weithredu.

1.3 Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

Mae'r balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (NLDF) yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Er hynny, mae cyfran y balans hwn y gellir ei phriodoli i'r Gronfa Loteri Fawr i'w gweld yn y cyfrifon ac, ar 31 Mawrth 2017, mae wedi'i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon fel arian sydd ar gael ar gyfer ei ddosbarthu gan y Gronfa Loteri Fawr mewn perthynas ag ymrwymïadau presennol a'r rhai yn y dyfodol.

1.4 Eiddo, peiriannau a chyfarpar

Mae eiddo, peiriannau a chyfarpar wedi'u cydnabod yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol am y gost, ac eithrio eitemau â chost o lai na £2,000 sy'n cael eu dibrisio i'r Datganiad incwm cynhwysfawr ym mlwyddyn eu caffael.

Darperir dibrisiant yn unol â'r cyfraddau a gyfrifwyd i ddileu prisiau'r asedau ar sail llinell wastad yn ystod amcangyfrif o'u hoes ddefnyddiol, fel a ganlyn:

Gwelliannau prydlles	Dros gyfnod y les
Cyfarpar TG	3 blynedd
Offer, dodrefn a ffitiadau swyddfa	3 blynedd

1.5 Asedau anniriaethol

Yn unol ag IAS 38 'Asedau Anniriaethol', cydnabyddir costau datblygu y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i ddylunio a phrofi'r meddalwedd adnabyddadwy ac unigryw fel ased anniriaethol. Mae costau y gellir eu priodoli'n uniongyrchol yn cynnwys ffioedd contractwyr allanol a chostau cyflogeion. Yn dilyn cydnabyddiaeth gychwynnol o'r asedau rydym yn amorteiddio ar sail linol dros y bywyd defnyddiol amcangyfrifedig fel a ganlyn:

Meddalwedd system ariannu	10 mlynedd neu fywyd economaidd defnyddiol sy'n weddill pan fydd wedi'i ddiwygio
Gwefan	5 mlynedd

Nid ydym yn amorteiddio costau mewn perthynas ag asedau sy'n cael eu hadeiladu.

Mae asedau anniriaethol wedi bod yn destun adolygiad gwerth gostyngol o dan IAS36 (nodyn 11).

1.6 Cronfa bensiwn

Mae gweithwyr yn rhan o ddarpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS), sy'n cynllun pensiwn amlgyflogwr heb ei ariannu â buddion wedi'u diffinio. Fel arall gallant ymuno â Chynllun Pensiwn Partneriaeth y Gwasanaeth Sifil - pensiwn budd-ddeiliad. Telir buddiannau pensiwn gan PCSPS. Mae ein rhwymedigaethau wedi'u cyfyngu i gost, sydd wedi'i osod gan Brif Actwari'r Llywodraeth, mewn perthynas â chyflogau a delir ym mhob blwyddyn Prisiwyd y cynllun ddiwethaf ar 31 Mawrth 2012 (nodyn 22).

1.7 Lesi gweithredol

Lesai

Rydym yn dosbarthu lesi nad oes gennym naill ai risgiau na gwobrau perchnogaeth i raddau helaeth fel lesi gweithredol yn unol ag IAS 17 'Lesi'. Codir costau lesi gweithredol a ddelir gan y Gronfa Loteri Fawr ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr (net o gyfnodau di-rent) dros y cyfnod y maent yn berthnasol iddo. Dosrennir buddion cyfnod di-rent ar brydles dros y cyfnod hyd at ddiwedd y les ar sail linol.

Ar 31 Mawrth 2017 dosbarthir holl lesi eiddo'r Gronfa fel lesi gweithredol. Ni ellir gwahanu taliadau les am eiddo'n ddibynadwy rhwng y cydrannau tir ac adeilad. Er hynny, mae'n glir nad yw dwy elfen y trefniadau les yn trosglwyddo holl risgiau a gwobrau perchnogaeth yn sylweddol i'r Gronfa Loteri Fawr ac felly mae'r ddwy elfen wedi'u dosbarthu'n lesi gweithredol.

Leswr

Pan fyddwn wedi darparu cyfnod di-rent neu gymhelliad arall i denant, mae cost y cymhelliad hwn wedi'i dosrannu dros y cyfnod i ba un bynnag yw'r cynharaf o'r dyddiad adolygu rhent neu ddyddiad dod i ben y les ar sail linol.

1.8 Gwariant ar raglenni

Mae Deddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 yn gwneud darpariaeth i'r Gronfa Loteri Fawr ddosbarthu grantiau i ariannu neu gynorthwyo ariannu prosiectau a gwneud neu gychwyn trefniadau sydd â'r nod o dalu am wariant sy'n elusennol neu'n gysylltiedig ag iechyd, addysg neu'r amgylchedd fel a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol.

Dyfarniadau grant

Cyfrifir dyfarniadau grant fel gwariant yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr a, hyd nes y cânt eu talu, fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol os ydynt yn gweddu i ddiffiniad rhwymedigaethau yn IAS37 Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, p'un a ydynt yn deillio o rwymedigaethau cyfreithiol neu adeiladol. Cydnabyddir dyfarniadau grant fel gwariant a chyfrifir am rwymedigaethau pan:

1. fo'r Gronfa wedi dod i benderfyniad pendant ar y dyfarniad; ac
2. mae derbynnydd arfaethedig y dyfarniad wedi'i hysbysu amdano; ac
3. mae'r dyfarniad yn rhydd rhag unrhyw amodau o dan reolaeth y Gronfa.

Nid yw dyfarniadau grant y gwnaed penderfyniad ffurfiol arnynt gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni diffiniad technegol rhwymedigaethau (naill ai oherwydd nad ydynt wedi'u cyfathrebu i'r derbynnydd, neu gan nad ydynt yn bodloni meini prawf llym mewn perthynas â naill ai amodau penodol neu fathau o ddyfarniadau (gweler isod)) wedi'u cynnwys mewn gwariant yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr neu fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol ond yn cael eu datgelu fel rhwymedigaethau amodol yn Nodyn 17.

Dyfarniadau datblygu

Pan fydd y Gronfa'n cadw'r disgresiwn i wneud dyfarniadau dilynol yn dilyn cam datblygu a ariannwyd, nid yw'r dyfarniad dilynol posib yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod y Gronfa wedi gwneud penderfyniad ffurfiol pellach i symud ymlaen ag ef.

Dyfarniadau ar sail perfformiad

Pan fydd talu dyfarniad cyfan neu ran ohono'n amodol ar amod perfformiad, nid yw'r rhan o'r dyfarniad sy'n destun yr amod yn cael ei drin fel rhwymedigaeth hyd nes bod yr amod yn cael ei fodloni.

Dyfarniadau cam lluosog

Pan wneir dyfarniad sy'n daladwy dros gamau lluosog ac mae parhau â'r dyfarniad yn dibynnau ar ganlyniad adolygiadau ffurfiol gan y Gronfa, bydd camau diweddarach y dyfarniad yn cael eu trin fel rhwymedigaeth naill ai os mai natur yr adolygiad yw cadarnhau cynnydd, neu os mai canlyniad yr adolygiad yw bod y Gronfa'n parhau â'r dyfarniad.

Dosbarthu rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n groniadau oni bai eu bod yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol.

Grantiau sy'n cael eu had-dalu a'u hadennill

Mae ein hamodau grant yn caniatáu adennill ac ad-dalu grantiau a dalwyd. Gall hyn ddigwydd pan fydd y deiliad grant yn methu â chydymffurfio ag amodau a thelerau neu pan fydd gwariant gwirioneddol derbynnydd yn is na'r grant a dalwyd yn seiliedig ar amcangyfrif o gostau.

Mae arian sy'n cael ei adennill yn cael ei gydnabod fel incwm ar ôl derbyn yr ad-daliad.

Gwariant uniongyrchol ar raglenni

Rydym yn cofnodi 'gwariant uniongyrchol ar raglenni' fel y costau hynny a geir wrth gyflwyno gwasanaethau'n uniongyrchol i fuddiolwyr neu dderbynnyddion grant o dan a43 Deddf y Loteri Genedlaethol. Er enghraifft, darparu strwythurau cefnogi ymgeiswyr a deiliaid grant a sicrhau ansawdd er budd uniongyrchol derbynnyddion grant.

Gwariant ar grantiau wedi darford neu eu diddymu

Rydym yn cofnodi 'gwariant grantiau wedi darford neu eu diddymu' pan fydd y deiliad grant wedi dewis dychwelyd arian grant nas defnyddiwyd i'r Gronfa neu pan fyddwn wedi dewis diddymu arian grant nas defnyddiwyd gan y deiliad grant. Ym mhob achos mae hyn yn gysylltiedig â symiau a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau.

1.9 Treth

Codir treth gorfforaethol ar sail y gyfraith dreth sydd mewn grym ar ddyddiad y sefyllfa ariannol. Mae'r dreth hon ar log a dderbyniwyd ar falansau arian a ddelir mewn cyfrifon banc masnachol.

Rydym yn gofrestredig ar gyfer treth ar werth (TAW). Codir ac adferir TAW ar ein gweithgareddau sy'n cydymffurfio â'r diffiniad o weithgareddau busnes a ddisgrifir mewn deddfwriaeth TAW. Mae hyn yn cynnwys llawer o'n gweithgareddau Trydydd Parti.

Codir TAW anadferadwy ar wariant neu wedi'i gyfalafu yng nghost asedau sefydlog.

1.10 Arian parod a chyfwerth ag arian parod

Mae arian parod yn cynnwys arian mewn llaw ac adneuo'n a ddelir ar alwad gyda banciau masnachol.

1.11 Darpariaethau

Mae'r Gronfa'n cydnabod darpariaeth pan fydd:

- rhwymedigaeth gyfreithiol o ganlyniad i benderfyniad yn y gorffennol
- yn debygol y bydd angen adnoddau i setlo'r rhwymedigaeth, a
- phan ellir amcangyfrif y swm yn ddibynadwy.

Ar hyn o bryd mae gennym ddarpariaethau ar gyfer ailstrwythuro costau, trafodion les beichus a dadfeiliadau.

1.12 Rheoli grantiau

Partneriaid dirprwyedig

Rydym wedi ymgymryd â chytundebau sy'n bwriadu i nifer o gyrff dirprwyedig weithredu fel mudiadau arweiniol wrth gyflwyno cynlluniau grant. Wrth wneud hyn rydym wedi dirprwyo'r swyddogaeth gwneud penderfyniadau am grantiau statudol i fudiadau eraill. Cofnodir yr arian a roddir ymlaen llaw i bartneriaid dirprwyedig er mwyn talu am ymrwymadau grant nad yw eu hamodau wedi'u bodloni ar ddiwedd y flwyddyn fel ased cyfredol hyd nes ein bod yn derbyn cadarnhad bod ymrwymadau grant wedi'u bodloni.

Ymddiriedolaethau

Mae'r Gronfa wedi gwneud dyfarniadau i gwmnïau cyfyngedig trwy warant newydd sy'n gweithredu fel unig ymddiriedolwr mewn ymddiriedolaethau elusennol newydd. Cofnodir arian a ddyfernir i'r ymddiriedolaethau hyn fel rhwymedigaeth hyd nes ein bod yn gwneud taliadau i'r ymddiriedolaethau. Nid yw'r symiau a ddelir gan yr ymddiriedolaeth wedi'u dangos fel asedau.

Cynlluniau ar y cyd

Os ydym wedi ymrwymo i gynllun ar y cyd, fel a ddiffinnir yn Neddf y Loteri Genedlaethol 1998, cyfrifir ymrwymadau grant a wneir trwy'r cynllun ar y cyd ar sail ein cyfran yn y cynllun. Cofnodir arian a anfonir ymlaen at y cynllun ar y cyd at ddiben talu ymrwymadau grant fel ased cyfredol hyd nes i ni dderbyn cadarnhad bod y taliadau mewn perthynas â'r ymrwymadau hynny wedi'u gwneud. Mae costau gweinyddu wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn unol â'r swm a godir ar y Gronfa.

1.13 Asedau trydydd parti

Mae'r Gronfa'n geidwad rhai asedau penodol sy'n perthyn i drydydd partion. Nid yw'r rhain wedi'u cydnabod yn y cyfrifon gan nad oes gennym unrhyw fuddiant uniongyrchol ynddynt. Dangosir y balansau banc a ddelir ar ran trydydd partion yn nodyn 25.

1.14 Offerynnau ariannol

Mae'r Gronfa'n adolygu pob contract yn erbyn IAS 39 mewn perthynas â chydabod a mesur

offerynnau ariannol. Mae'r asedau a'r rhwymedigaethau yr ystyrir eu bod yn ariannol eu natur wedi'u hamlinellu yn nodyn 20. Nid ydym yn dal unrhyw offerynnau ariannol cymhleth.

1.15 Adrodd cylchrannol

Yn unol ag IFRS 8 mae Bwrdd y Gronfa, fel 'Prif Gorff Gwneud Penderfyniadau Gweithredol', wedi pennu ein bod yn gweithredu mewn pum segment daearyddol materol - y Deyrnas Unedig, Cymru, Lloegr, Yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae gennym ffynhonnell incwm sylweddol unigol gan y Loteri, ac mae'r fformat adrodd cylchrannol yn adlewyrchu'n strwythur rheoli ac adrodd mewnol. Gweithredir rhai rhaglenni ar draws y Deyrnas Unedig gyfan ac adroddir ar y rhain yn annibynnol i'r pedair gwlad.

1.16 Arian cyfrifon segur

Cyfrifwyd am arian cyfrifon segur o dan yr un polisïau ag arian Loteri, gyda'r symiau'n ffurfio rhan o'r datganiadau ariannol hyn a bod yn destun barn archwilio. Er eglurder, mae datganiadau ariannol memorandwm sy'n ymwneud ag Arian Cyfrifon Segur yn unig wedi'u cynnwys ar dudalennau 102 i 103.

1.17 Safonau Adrodd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto

Nid yw FReM y Trysorlys yn mynnu bod y Safonau a'r Dehongliadau a ganlyn yn cael eu cymhwyso yn 2016/17. Ni fyddai cymhwysiad y safonau fel y'u diwygir yn cael effaith faterol ar y cyfrifon ar gyfer 2016/17 petaent wedi cael eu cymhwyso yn ystod y flwyddyn honno:

Offerynnau Ariannol IFRS 9 - yn effeithiol 2017-18

IFRS 15 Refeniw o gontractau gyda chwsmeriaid yn effeithiol 2018-19

IFRS 16 Lesi yn effeithiol 2019-20

2. Incwm

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000
Llog banc a llog arall a dderbynnir		
Llog banc a dderbynnir	65	105
	65	105
Gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich		
Gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich	4,041	-
	4,041	-
Incwm arall		
Incwm o gyflwyno arian nad yw'n arian y Loteri	3,414	3,066
Incwm o gyflwyno arian y Loteri ar ran dosbarthwyr eraill	144	76
Incwm rhent	2,515	1,763
Mân incwm	881	337
	6,954	5,242
Adennill grantiau gan ddeiliaid grant		
Adennill grantiau	2,282	5,145
	2,282	5,145

3. Gwariant ar raglenni

Mae IFRS 8 yn mynnu datgelu data ariannol fesul cylchran adroddadwy. Mae'r Gronfa'n rheoli ac yn adrodd am weithgareddau dyfarnu grantiau fesul cylchrannau daearyddol. Er hynny, nid yw costau gweithredu'n cael eu rheoli a'u hadrodd ar sail gylchrannol.

Nid ydym yn dyrannu incwm ond yn rheoli pob cyfran ddaearyddol trwy bennu cyllidebau grant. Fel yr amlinellir yn adran pedwar yr adroddiad blynyddol, pennir cyllidebau grant yn seiliedig ar yr adnoddau ariannol sydd ar gael. Mae'r Bwrdd wedi dyrannu cyllid ar gyfer y cynllun strategol 2015-2021 ynghyd â chyllid dangosol ar gyfer y cyfnod hyd at 2022/23 i bob gwlad ar ôl i gyfran o'r gyllideb, hyd at 10 y cant, cael ei brigdorri ar gyfer rhaglenni Deyrnas Unedig gyfan. Pennir cyfrannau rhwng y portffolios gwlad sy'n weddill gan Fformiwla Dyrannu Cyllideb. Mae hyn yn seiliedig ar boblogaeth wedi'i haddasu yn ôl nifer o ffactorau mewn perthynas ag amddifadedd cymharol ac argaeledd cymharol adnoddau. Mae'r cyfrannau wedi cael eu haddasu'n ddiweddar i ystyried y data poblogaeth o Gyfrifiad 2011. O ganlyniad i hyn, o'r cyllidebau sy'n weddill ar ôl y gyfran Deyrnas Unedig, mae Lloegr yn derbyn 78.0 y cant; Yr Alban 11.0 y cant; Cymru 6.35 y cant a Gogledd Iwerddon 4.65 y cant.

Dros gyfnod y cynllun mae gan bob pwyllgor gwlad y disgresiwn, o fewn terfynau penodol, ar wneud penderfyniadau grant cam wrth gam. Mae'r tabl isod yn amlinellu gwariant grant a godir ar y Datganiad Incwm Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

	Deyrnas Unedig	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwariant ar grantiau	56,527	511,882	77,366	44,420	27,182	717,377
Llai gwariant ar grantiau wedi darfod neu eu diddymu	(409)	(2,316)	(1,563)	(48)	(150)	(4,486)
Gwariant net ar grantiau 2016/17	56,118	509,566	75,803	44,372	27,032	712,891
Gwariant net ar grantiau 2015/16	95,160	380,010	60,516	18,848	30,725	585,260

4. Gwariant uniongyrchol i gefnogi rhaglenni

Costau yn ymwneud â gwariant er budd uniongyrchol derbynyddion trydydd parti a wnaed fel rhan o contract yn hytrach na dyfarniad grant.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Cefnogaeth a ddarperir yn uniongyrchol i ymgeiswyr a derbynyddion grantiau	20,857	22,980
	20,857	22,980

5. Costau Gweithredu

	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri	Costau gweithredu a ailgodir	Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 Cyfanswm costau gweithredu	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 Cyfanswm costau gweithredu
	£000	£000	£000	£000	£000
Tâl cydnabyddiaeth cyflogeion	30,217	3,142	181	33,540	32,039
Teithio a Threuliau					
- Staff	1,646	85	2	1,733	1,377
- Bwrdd a Phwyllgor	6	-	-	6	14
Taliadau o dan lesi gweithredol:					
- Eiddo	3,579	201	8	3,788	2,515
- Arall	336	-	-	336	385
Costau llety eraill	2,735	-	-	2,735	2,849
Costau cyfathrebu	904	16	-	920	934
Cefnogaeth allanol ar gyfer rhaglenni grant	691	23	(1)	713	455
Gwerthuso Rhaglenni	119	48	78	245	396
Recriwtio a hyfforddi staff	1,250	4	-	1,254	1,069
Ffioedd proffesiynol	593	15	-	608	574
Tâl archwilwyr ar gyfer gwaith archwilio *	111	-	-	111	125
Costau isadeiledd TG	3,903	15	-	3,918	3,591
Costau eraill	733	2	9	744	850
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar	-	-	-	-	108
TAW	2,259	7	17	2,283	1,876
Eitemau anariannol		-			
- Dibrisio ac amorteiddio	2,426	-	-	2,426	2,704
	51,508	3,558	294	55,360	51,861

* Nid oedd unrhyw ffioedd ar gyfer gwasanaethau nad oeddent yn ymwneud ag archwilio gan archwilwyr allanol.

6. Dangosydd perfformiad ariannol

Ein dangosydd perfformiad ariannol yw'r gyfran o incwm y Loteri a wariwn ar ddosbarthu. O'r mesur hwn rydym yn hepgor costau rydym yn eu hailgodi ar bobl eraill, gan gynnwys costau dosbarthu arian nad yw'n dod o'r Loteri dros fudiadau eraill, isosod eiddo a gwariant anghymhwysol fel trethi busnes. Rydym hefyd yn eithrio costau unigol buddsoddi i gyflawni mesurau effeithlonrwydd yn y dyfodol.

Fel olynydd i Gomisiwn y Mileniwm, mae gan y Gronfa hawl i gyfran o'r elw o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fawr, wedi i gostau penodol gael eu talu. Derbyniwyd y taliad cyntaf o £4.0 miliwn yn 2016/17 sydd wedi'i gydnabod fel incwm at ddibenion mesur perfformiad.

Derbyniwyd incwm gwerth £59.4 miliwn yn ystod 2014/15 mewn perthynas â'r ad-daliad o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd (OLDF) ar gyfer arian a gollwyd yn flaenorol i dalu costau Llundain 2012. Mae'r ad-daliad hwn wedi'i ohirio dros bedair blynedd at ddibenion mesur perfformiad. Ar y sail hon, cost dosbarthu ein cyfran o incwm y Loteri oedd 7.0 y cant o incwm y Loteri (Ailddatgan 2015/16: 5.7 y cant).

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Ailddatgan Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Costau gweithredu ar gyfer dosbarthu incwm y Loteri (yn unol â Nodyn 5)	51,508	47,991
Llai incwm rhent (yn unol â Nodyn 2)	(2,515)	(1,763)
Llai mân incwm (yn unol â Nodyn 2)	(881)	(337)
Llai trethi busnes	(1,112)	(999)
Cyfanswm gwariant cymwys	47,000	44,892
Enillion o'r Loteri Genedlaethol (yn unol â Nodyn 13)	651,977	769,330
Incwm Buddsoddi (yn unol â Nodyn 13)	2,125	3,140
Plws gwerthu tir ar Benrhyn Greenwich (yn unol â Nodyn 2)	4,041	-
Plws incwm a ailamserwyd o ddargyfeiriad y Loteri Olympaidd	15,000	15,000
Cyfanswm incwm cymwys	673,143	787,470
Canran	7.00%	5.70%

7. Nifer a chostau staff

Roedd cyfanswm cost y staff, gan gynnwys tâl cydnabyddiaeth aelodau'r Bwrdd, fel a ganlyn:

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Tâl a chyflogau	25,431	24,716
Costau nawdd cymdeithasol	2,532	1,833
Costau pensiwn eraill	4,907	4,821
Costau staff asiantaeth	670	670
	33,540	32,039

Secondiwyd rhai staff sydd wedi'u cynnwys uchod i fudiadau eraill, y mae ad-daliadau o £209,116 wedi'u cynnwys mewn incwm arall. Mae cyflog a hawliau pensiwn aelodau uwch dîm rheoli a Bwrdd y Gronfa Loteri Fawr wedi'u cynnwys uchod; datgelir manylion yn yr Adroddiad Tâl Cydnabyddiaeth a Staff. Nid yw'n bosib adnabod nifer a chost yr aelodau staff o fewn y cyfanswm nad ydynt wedi'u cyflogi ar sail barhaol ac eithrio'r rhai a gyflogir trwy asiantaethau.

Roedd nifer y cyflogeion cyfwerth ag amser llawn a staff dros dro sy'n gweithio i'r Gronfa yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Nifer y staff dros dro ar 31 Mawrth 2017	Nifer y cyflogeion ar 31 Mawrth 2017	Cyfanswm nifer y staff ar 31 Mawrth 2017	Cyfanswm y staff ar 31 Mawrth 2016
	(CaALI)	(CaALI)	(CaALI)	(CaALI)
Gwneud grantiau	4	494	498	519
Cefnogi cwsmeriaid a budd-ddeiliaid	-	175	175	192
Llywodraethu a gweinyddu	11	167	178	138
Staff sy'n ymwneud â phrosiectau cyfalaf	-	-	-	21
	15	836	851	870

Ar 31 Mawrth 2017, cyflogodd y Gronfa 851 o gyflogeion cyfwerth ag amser llawn (31 Mawrth 2016: 870). Roedd hyn yn cynnwys 15 o gyflogeion dros dro cyfwerth ag amser llawn (31 Mawrth 2016: 27).

Pecynnau ymadael

Er nad yw cyflogeion y Gronfa'n weision sifil, mae eu telerau cyflogaeth yn darparu ar gyfer taliadau terfynu a phensiynau ymddeol yn gynnar a gyfrifir yn yr un modd â Chynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil. Telir costau'r buddiannau hyn gan y Gronfa ac nid gan y Gwasanaeth Sifil neu gronfeydd y Trysorlys.

Band costau'r pecyn ymadael	Nifer y diswyddiadau Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Ailddatgan nifer y diswyddiadau Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
<£10,000	5	3
£10,000 - £25,000	28	3
£25,001 - £50,000	20	4
£50,001 - £100,000	6	1
Cyfanswm y pecynnau ymadael fesul math	59	11
Cyfanswm cost £000	1,722	550

Rydym wedi ailddatgan nifer y flwyddyn flaenorol ar ddiswyddiadau a chostau. Yn flaenorol fe adroddom ar y rhain ar y pwynt y talwyd pecyn ymadael. Mae niferoedd wedi'u hailddatgan yn adrodd am gyfansymiau'n seiliedig ar y dyddiadau terfynu ar gyfer yr unigolion sydd wedi'u heffeithio.

8. Costau ailstrwythuro a buddsoddi

Rydym yn adolygu'r ffordd yr ydym wedi'n strwythuro'n rheolaidd ac yn gwneud newidiadau i gyflwyno gwasanaethau effeithlon ac effeithiol sy'n addas i'r diben. Fel rhan o'r broses hon, yn ystod 2016/17 roedd costau'r ailstrwythuro hwn yn cynnwys taliadau terfynu a thrafodion eiddo, gan gynnwys newidiadau i ddarpariaethau lesi beichus.

Yn dilyn yr adolygiad gwerth gostyngol a gyflawnwyd ym mis Mawrth 2016 adnabuwyd colled gwerth gostyngol o £9.5 miliwn ar gyfer 2015/16 mewn perthynas ag ased anniriaethol y system ariannu ac mae hyn wedi'i gofnodi fel cost ailstrwythuro ac wedi'i hadnabod isod.

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Taliadau terfynu	1,736	919
Rhesymoli eiddo	398	1,425
Taliadau les anochel	(835)	(1,549)
Gwerth gostyngol ased anniriaethol y system rheoli ariannu	-	9,452
	1,299	10,246

9. Treth

Mae'r Gronfa'n talu treth gorfforaethol ar log banc ac unrhyw log arall a dderbynnir. Mae cost dreth net o £12,992 (2015/16 £21,021) ar gyfer y flwyddyn. Cawsom addasiad i'r tâl treth gorfforaethol o £1,253 o 2014/15.

Nid yw incwm buddsoddi a gynhyrchir ar falansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol yn destun treth gorfforaethol y Deyrnas Unedig.

10. Eiddo, peiriannau a chyfarpar

	Gwelliannau prydlesol	TG	Offer, dodrefn a ffitiadau swyddfa	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000
Cost				
Ar 1 Ebrill 2016	7,111	1,530	261	8,902
Ychwanegiadau	1,366	-	294	1,660
Gwarediadau	-	-	(37)	(37)
Ar 31 Mawrth 2017	8,477	1,530	518	10,525
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2016	4,233	1,161	230	5,624
Tâl am y flwyddyn	478	10	36	524
Gwarediadau	-	-	(37)	(37)
Ar 31 Mawrth 2017	4,711	1,171	229	6,111
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2017	3,766	359	289	4,414
Cost				
Ar 1 Ebrill 2015	7,259	2,892	405	10,556
Ychwanegiadau	934	-	-	934
Gwarediadau	(1,082)	(1,362)	(144)	(2,589)
Ar 31 Mawrth 2016	7,111	1,530	261	8,901
Dibrisio				
Ar 1 Ebrill 2015	4,889	2,382	341	7,612
Tâl am y flwyddyn	365	93	33	491
Gwarediadau	(1,021)	(1,314)	(144)	(2,479)
Ar 31 Mawrth 2016	4,233	1,161	230	5,624
Llyfrwerth net				
Ar 31 Mawrth 2016	2,878	369	31	3,277

Mae'r holl welliannau prydlesol ar eiddo prydles fer gyda phrydles sy'n dod i ben mewn llai nag 20 mlynedd.

11. Asedau anniriaethol

	Meddalwedd system ariannu	Gwefan	Cyfanswm
	£000	£000	£000
Cost			
Ar 1 Ebrill 2016	9,900	358	10,258
Ar 31 Mawrth 2017	9,900	358	10,258
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2016	2,329	144	2,473
Tâl am y flwyddyn	1,830	72	1,902
Ar 31 Mawrth 2017	4,159	216	4,375
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2017	5,741	142	5,883
Cost			
Ar 1 Ebrill 2015	22,538	358	22,896
Gwerth gostyngol	(12,638)	-	(12,638)
Ar 31 Mawrth 2016	9,900	358	10,258
Amorteiddio			
Ar 1 Ebrill 2015	3,376	72	3,448
Tâl am y flwyddyn	2,139	72	2,211
Gwerth gostyngol	(3,186)	-	(3,186)
Ar 31 Mawrth 2016	2,329	144	2,473
Llyfrwerth net			
Ar 31 Mawrth 2016	7,570	214	7,785

Cynhaliwyd adolygiad gwerth gostyngol mewn perthynas â'r System Rheoli Ariannu yn ystod 2015/16 i asesu ei gwerth mewn defnydd. Roedd hyn o ganlyniad i gymeradwyo'r strategaeth galluogi gwneud grantiau o dan y Fframwaith Strategol yn ystod y flwyddyn honno. Ar sail hwn, daethpwyd i'r casgliad nad yw'r system fel y'i dylunnir ar hyn o bryd yn darparu'n llawn ar gyfer y dulliau y dymunwn eu defnyddio i gysylltu â'n hymgeiswyr a deiliaid grant. Yn unol ag IAS 36, rydym wedi asesu prisiad diwygiedig ym mis Mawrth 2016 ar y fethodoleg cost gyfnewid wedi'i dibrisio sydd wedi arwain at golled gwerth gostyngol o £9.5 miliwn. Rydym wedi adolygu'r ased â'r gwerth gostyngol eleni ac wedi dod i'r casgliad nad oes angen addasu'r gwerth gostyngol ymhellach. Gan hynny, ni chodir tâl yn y flwyddyn ariannol hon.

12. Masnach ac arian arall a dderbynnir

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Yn cael ei ddal gan bartneriaid dirprwyol ar gyfer talu rhwymedigaethau grant	1,265	698
Adneuon a blaensymiau	808	945
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	6,678	5,256
Arian cyfatebol Ewropeaidd	13,700	-
Arian arall a dderbynnir	1,580	1,345
	24,031	8,244

13. Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017
	£000
Balans ar 1 Ebrill 2016	414,033
Enillion gan y Loteri Genedlaethol	651,977
Incwm buddsoddi o NLDF	2,125
Arian a dynnwyd i lawr o NLDF	(669,379)
Gostyngiad net yn y balans	(15,277)
Balans ar 31 Mawrth 2017	398,756
Enillion buddsoddi heb eu gwireddu	-
Gwerth marchnad ar 31 Mawrth 2017	398,756

Mae'r Gronfa'n derbyn cyfran o'r arian a delir gan Grŵp Camelot plc i NLDF ar ôl didyniad ar gyfer costau'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wrth weithredu ei swyddogaethau o dan Ddeddf y Loteri, costau'r rheoleiddiwr (y Comisiwn Hapchwarae), costau'r rheolwr buddsoddi (y Comisiynwyr Dyled Cenedlaethol) a chostau Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol.

14. Masnach ac arian arall a delir

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
TAW	222	347
Treth a nawdd cymdeithasol arall	556	577
Masnach daladwy	353	598
Yn ddyledus i bartner ar y cyd ar gyfer talu rhwymedigaethau grant	1,711	2,715
Croniadau ac incwm gohiriedig	3,200	2,231
Symiau taladwy eraill	707	850
Croniadau grant (Nodyn 16)	550,099	459,222
	556,848	466,540
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn mwy nag un flwyddyn		
Croniadau ac incwm gohiriedig	-	161
Symiau taladwy eraill	-	-
Croniadau grant (Nodyn 16)	816,346	795,600
	816,346	795,761

Rhwymedigaethau Grant

Mae rhwymedigaethau grant ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol wedi'u dosbarthu'n ddarpariaethau os byddant yn bodloni'r meini prawf cydnabyddiaeth yn IAS37, Darpariaethau, Rhwymedigaethau Amodol ac Asedau Amodol, neu, os na fyddant, fel cronïadau.

15. Darpariaethau ar gyfer rhwymedigaethau a thaliadau

	Dadfeiliadau	Taliadau les anochel	Cyfraniadau ymddeol yn gynnar	Darpariaethau colli swyddi	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2016	1,202	2,780	57	928	4,966
Darpariaethau newydd a grëwyd	-	754	-	60	814
Darpariaethau a ddefnyddiwyd	(1,050)	(758)	(40)	(882)	(2,730)
Darpariaethau a ryddhawyd	-	(1,601)	-	(11)	(1,612)
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2017	152	1,175	17	95	1,439

Taliadau les anochel

Rydym wedi isosod rhan o'n hadeilad yn Llundain i bedwar o denantiaid. Mae rhan o'r ddarpariaeth yn cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y rhent a godir ar ein tenantiaid a'r hyn y mae'r Gronfa o dan gontract i'w dalu i'w landlordiaid. Cyfrifir y ddarpariaeth ar gyfer y gwahaniaeth yn rhent y farchnad gan ddefnyddio cyfradd log dybiedig o 3 y cant.

Ailgontractionom ar gyfer gofod yn ein hadeilad yn Birmingham yn ystod 2016/17 gan leihau'r gofod yr ydym yn ei feddiannu. O ganlyniad i hyn rydym wedi rhyddhau'r ddarpariaeth a ddalwyd yn flaenorol yr oeddem wedi'i chreu ar gyfer taliadau les mewn perthynas â'r gofod heb ei ddefnyddio. Cymhwysom yr un driniaeth gyfrifyddu gyda'r gofod swyddfa a oedd ar gael yn ein hadeilad yn Llundain tan fis Rhagfyr 2015, bryd hynny meddiannwyd y llawr yn llawn gan denant newydd. Gan hynny, rhyddhaom falans y ddarpariaeth hon a chreom ddarpariaeth newydd ar gyfer y golled ar y les ar sail meddiant.

Ar 31 Mawrth 2017, rydym wedi disgowntio'r ddarpariaeth ar gyfer taliadau prydles anochel gan ddefnyddio'r gyfradd ddisgownt a gynghorwyd gan Drysorlys EM, sef 2.2 y cant.

Ailstrwythuro: ymddeol yn gynnar, diswyddo a chefnogaeth arall

O ganlyniad i ailstrwythuro yn y flwyddyn gyfredol a blynnyddoedd blaenorol, adnabuwyd swyddi penodol fel rhai nad oes eu hangen bellach. O ganlyniad i hyn, mae staff wedi cael eu diswyddo neu wedi ymddeol yn gynnar.

Pan fydd staff cymwys yn ymddeol yn gynnar, mae'r Gronfa o dan rwymedigaeth gontract i fodloni cyfraniadau pensiwn penodol hyd nes y bydd y staff hyn yn cyrraedd y dyddiad ymddeol statudol. Darperir amcangyfrif o'r cyfraniadau hyn yn y dyfodol. Bydd taliadau yn erbyn y ddarpariaeth hon yn parhau am hyd at ddeng mlynedd.

Mae darpariaeth wedi'i gwneud ar gyfer costau diswyddo amcangyfrifedig y staff hynny y mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi dechrau ymgynghori â hwy cyn 31 Mawrth 2017. Gwneir taliadau diswyddo'n unol â threfniadau a thelerau cytundebol a amlinellir yn nhrefniadau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil.

Dadfeiliadau

Sefydlo ddarpariaethau dadfeiliadau yn 2015/16 mewn perthynas â'n swyddfa yn Glasgow yn dilyn adleoli a hefyd ein hadeilad yn Birmingham wrth i ni gontractio am ofod gostyngol o dan les newydd. Rydym wedi setlo'r dadfeiliadau ar gyfer Birmingham a rhyddhau'r ddarpariaeth ond nid ydym wedi pennu costau terfynol eto mewn perthynas â Glasgow.

16. Croniadau grant

	Ar 31 Mawrth 2017
	£000
Symud cronïadau grant	
Rhwymedigaethau grant a ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2016	1,254,822
Rhwymedigaethau grant a wnaed	724,482
Rhwymedigaethau wedi darfod a'u diddymu	(4,548)
Rhwymedigaethau grant a fodlonwyd	(608,312)
Croniad a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2017	1,366,445

	Ar 31 Mawrth 2017 £000	Ar 31 Mawrth 2016 £000
Dosbarthiad croniadau grant ar ddiwedd y flwyddyn		
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn blwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	550,099	459,222
Symiau sy'n dod yn ddyledus o fewn mwy nag un flwyddyn		
Croniadau (Nodyn 14)	816,346	795,600
Cyfanswm croniadau grant	<u>1,366,445</u>	<u>1,254,822</u>
Croniadau grant sy'n heneiddio		
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn blwyddyn	550,099	459,222
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na blwyddyn ond llai na dwy flynedd	377,762	324,130
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na dwy flynedd ond llai na thair blynedd	213,296	204,153
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na thair blynedd ond llai na phedair blynedd	103,162	112,975
Wedi'u hymrwymo i'w talu o fewn mwy na phedair blynedd ond llai na phum mlynedd	46,016	61,513
Wedi'u hymrwymo i'w talu ar ôl mwy na phum mlynedd	76,110	92,829
	<u>1,366,445</u>	<u>1,254,822</u>

17. Rhwymedigaethau Amodol

Datgelir grantiau fel rhwymedigaethau amodol os nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau.

	Ar 31 Mawrth 2017 £000	Ar 31 Mawrth 2016 £000
Dyfarniadau grant a wneir gan y Gronfa nad ydynt yn bodloni'r meini prawf ar gyfer eu trin fel rhwymedigaethau	(108,700)	(112,117)
Cyfanswm rhwymedigaethau grant amodol	<u>(108,700)</u>	<u>(112,117)</u>

18. Cynlluniau ar y cyd

Parks for People

Gweinyddir y cynllun hwn gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar ran yr holl bartïon i'r cytundeb. Rydym wedi cytuno i gyfrannu hyd at £161 miliwn i'r cyfanswm ariannu disgwylidig o £384 miliwn. Wedi'i gynnwys o fewn rhwymedigaethau grant mae £8.8 miliwn o rhwymedigaethau grant a rhwymedigaethau amodol o £20.7 miliwn gan gynrychioli ein cyfraniad at y cynllun Parks for People ar y cyd. Mae ffigur y credydwyd yn cynnwys £1.7m sy'n ddyledus i Gronfa Dreftadaeth y Loteri mewn perthynas â'n cyfraniad i daliadau y maent wedi'u gwneud i dderbynyddion grantiau.

19. Cysoni incwm a gwariant i'r llif arian net o weithgareddau gweithredu

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016
	£000	£000
(Diffyg)/Gwarged ar gyfer y cyfnod	(114,274)	104,735
Gwaredu asedau anghyfredol	-	108
Dibrisio eiddo, peiriannau a chyfarpar ac amorteiddio asedau anniriaethol	2,426	2,704
Colled gwerth gostyngol	-	9,452
(Diffyg)/Gwarged wedi'i addasu ar gyfer trafodion nad ydynt yn arian parod	(111,848)	116,999
(Cynnydd) mewn masnachu ac arian arall a dderbynnir	(15,787)	(956)
Gostyngiad/(Cynnydd) yn y balans NLDF	15,277	(89,922)
Cynnydd)/Gostyngiad mewn masnachu ac arian arall a dderbynnir	110,893	(24,544)
(Gostyngiad)/Cynnydd mewn darpariaethau	(3,526)	5,750
(All-lif)/mewnlif arian parod net o weithgareddau gweithredu	(4,991)	7,326

20. Risgiau ariannol

Offerynnau ariannol

Mae Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 7 'Offerynnau Ariannol: Datgeliadau' ('IFRS 7') yn mynnu datgelu'r rôl y mae offerynnau ariannol wedi'u cael yn ystod y cyfnod wrth greu neu newid y risgiau y mae endid yn eu hwynebu wrth gyflawni'i weithgareddau. Mae offerynnau ariannol yn chwarae rôl lawer mwy cyfyngedig wrth greu neu newid risgiau ar gyfer y Gronfa Loteri Fawr na'r hyn sy'n nodweddiadol ar gyfer y cwmnïau a restrir y mae IFRS 7 yn berthnasol iddynt yn bennaf. Nid oes gan y Gronfa Loteri Fawr bwerau i fenthylg arian. Mae asedau ac atebolrwydd ariannol yn cael eu cynhyrchu gan weithgareddau gweithredu bob dydd yn hytrach na chael eu dal i newid y risgiau sy'n wynebu'r mudiad.

Mae hyn yn golygu bod y Gronfa Loteri Fawr yn agored i ychydig iawn o risgiau uniongyrchol o ran hylifedd, y farchnad neu gredyd.

Risgiau hylifedd

Bodlonir gofynion arian parod ar gyfer gwariant Loteri trwy dynnu i lawr yn erbyn rhagamcaniadau angen wythnosol o'r balansau a ddelir ar ran y Gronfa yn y NLDF. Ym mis Mawrth 2016 balans y gronfa oedd £414 miliwn, roedd hyn wedi codi i £399 miliwn erbyn 31 Mawrth 2017, bryd hynny roedd gwerth £1,366 o rwymedigaethau grant i'w talu o hyd. Wrth gyllidebu ar gyfer gwariant cyfredol, mae'r Gronfa'n cydbwyso all-lif y taliadau arian parod yn erbyn rhwymedigaethau grant ynghyd â blaen-rhagamcaniadau o incwm y Loteri wedi'u darparu gan DCMS.

Yn 2016/17 deilliodd £656 miliwn (86.1 y cant) o incwm y Gronfa o'r Loteri Genedlaethol, gan gynnwys incwm o £2 miliwn a ddeilliodd o enillion buddsoddi'r balans a ddelir gyda'r NLDF. Roedd incwm o arian cyfrifon segur yn £95m (12.4 y cant). Mae'r incwm sy'n weddill yn swm bach o log banc a mân incwm.

Asedau hylifol ar 31 Mawrth 2017

Gwerth marchnad buddsoddiadau NLDF	398,756
Arian parod	40,508
Cyfanswm	439,264

Risgiau marchnad a chyfraddau llog

Mae asedau ariannol y Gronfa Loteri Fawr yn cael eu buddsoddi yn NLDF, sy'n buddsoddi mewn band cul o asedau isel eu risg megis bondiau llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan y Bwrdd unrhyw reolaeth dros fuddsoddi'r arian hwn. Ar ddyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol, £399 miliwn oedd gwerth ein buddsoddiadau ar y farchnad. Ar gyfartaledd enillodd arian NLDF 0.34 y cant yn ystod y flwyddyn. Delir y balansau arian sy'n cael ei dynnu i lawr o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol i dalu am ymrwymadau grant a chostau gweithredu mewn cyfrifon banc mynediad di-oed, gyda chyfraddau llog amrywiol â chyfradd llog o 0.5 y cant yn ystod y flwyddyn. Roedd y balans arian parod ar ddiwedd y flwyddyn yn £41 miliwn. Mae'r Bwrdd yn ystyried nad yw'r Gronfa'n agored i risgiau cyfraddau llog sylweddol.

	2016/17 £000	2015/16 £000
Sterling ar gyfraddau llog arnawf - Cronfa Loteri Fawr	13,070	29,041
Sterling ar gyfraddau llog arnawf - arian cyfrifon segur	27,438	18,118
Sterling ar gymysgedd o gyfraddau penodol	398,756	414,033
	439,264	461,192

Risgiau credyd

Mae taliadau derbyniadwy y Gronfa Loteri Fawr yn cynnwys rhagdaliadau, yn bennaf ar brydlesi eiddo a balansau rhynglywodraethol. Mae'r balansau rhynglywodraethol yn bennaf gyda chyd-ddosbarthwyr y Loteri ac yr oeddent oll wedi'u had-dalu neu eu cytuno erbyn cyfnod llofnodi'r cyfrifon. Nid yw'r Bwrdd yn ystyried bod y Gronfa'n agored i risgiau credyd sylweddol.

Risgiau Arian Tramor

Nid yw'r Gronfa Loteri Fawr yn agored i unrhyw risgiau arian tramor.

Asedau ariannol fesul categori

Asedau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol	2016/17	2015/16
	£000	£000
Asedau anghyfredol	10,297	11,062
Buddsoddiadau sydd ar werth	398,756	414,033
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – Cronfa Loteri Fawr	13,070	29,041
Arian parod a chyfwerth ag arian parod – arian cyfrifon segur	27,438	18,118
Benthyciadau a thaliadau derbyniadwy	24,031	8,244
	473,592	480,498

Rhwymedigaethau yn ôl y Datganiad sefyllfa ariannol	2016/17	2015/16
	£000	£000
Rhwymedigaethau ariannol:		
Rhwymedigaethau grant	1,366,445	1,254,822
Taliadau gweithredu	6,749	7,318
	1,373,194	1,262,140

Prisiad Teg

Mae'r Bwrdd yn disgwyl i'r llyfrwerth gyfateb i'r gwerth teg ar gyfer yr holl asedau a rhwymedigaethau ariannol. Ar y sail bod:

1. Yr holl adneuron arian parod mewn banciau masnachol.
2. Buddsoddiadau wedi'u rheoli gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon sy'n darparu manylion llyfrwerth a gwerth teg ein balansau ar gyfer y Bwrdd ar ddyddiad y Datganiad o Sefyllfa Ariannol. Mae'r enillion nas gwiredddwyd ar fuddsoddiad yn cael eu hystyried trwy'r Datganiad Incwm Cynhwysfawr, gan arwain at lyfrwerth sy'n cyfateb i werth teg.
3. Ni thybir bod angen darpariaeth ar gyfer drwgddyled.
4. Er ein bod yn datgelu gwerth £806 miliwn o ymrwymïadau grant nad ydynt yn ddyledus i gael eu talu tan ar ôl un flwyddyn, nid ydym wedi gwneud addasiad gwerth teg. Mae'r Gronfa o dan rhwymedigaeth contract i dalu'r symiau hyn ar alw, yn amodol ar y contract, ac felly gallai'r symiau gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf.
5. Mae'r holl eitemau taladwy yn ddyledus o fewn telerau contract arferol, ac felly nid oes unrhyw wahaniaeth rhwng llyfrwerth a gwerth teg.

Aeddfedrwydd rhwymedigaethau ariannol

Rhwymedigaethau yn ôl y Datganiad Sefyllfa Ariannol

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Ymhen llai nag un flwyddyn	556,847	466,701
Ymhen mwy nag un flwyddyn ond llai na dwy	377,762	324,130
Ymhen dwy i bum mlynedd	362,474	378,641
Ymhen mwy na phum mlynedd	76,110	92,829
	1,373,193	1,262,301

Mae'r Datganiad Sefyllfa Ariannol yn datgelu'r ffigur uchod wedi'i wahanu rhwng y symiau sy'n ddyledus mewn un flwyddyn ac mewn mwy nag un flwyddyn. Mae'r rhaniad hwnnw'n seiliedig ar brofiad blaenorol o symiau a dynnir i lawr gan grantïon gan nad yw ein contractau gyda grantïon yn cynnwys y cyfryw raniad.

21. Ymrwymïadau ariannol

Ymrwymïadau o dan lesi gweithredol

Rhoddir cyfanswm isafswm taliadau les y dyfodol o dan lesi gweithredol yn y tabl isod:

	Ar 31 Mawrth 2017	Ar 31 Mawrth 2016
	£000	£000
Lesi eiddo a ddelir fel lesai:		
Ddim yn hwyrach nag un flwyddyn	5,270	5,373
Yn hwyrach nag un flwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	21,152	20,243
Yn hwyrach na 5 mlynedd	4,209	5,937
	30,631	31,554
Lesi eiddo a ddelir fel leswr:		
Ddim yn hwyrach nag un flwyddyn	1,843	1,786
Yn hwyrach nag un flwyddyn a ddim yn hwyrach na 5 mlynedd	8,706	4,696
Yn hwyrach na 5 mlynedd	-	253
	10,548	6,735

Fel a ddisgrifir ym mholisi cyfrifyddu 1.7 ni ellir rhannu lesi'n ddibynadwy rhwng tir ac adeiladau ond mae'r ddwy elfen yn lesi gweithredu.

22. Cynllun pensiwn

Darperir buddiannau pensiwn trwy drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Gall cyflogeion fod naill ai mewn cynllun buddiant diffiniedig cyfartaledd gyrfa (alpha) neu bensiwn budd-ddeiliad

(cyfrif partneriaeth). Trosglwyddwyd cynllun cyflog terfynol (classic, classic plus neu premium) a'r cynllun cyfartaledd gyrfa – nuvos – i alpha yn 2015. Cadwodd aelodau fuddiannau cynlluniau cyflog terfynol blaenorol ar gyfer gwasanaeth hyd at y pwynt trosglwyddo. Nid yw'r trefniadau buddiant diffiniedig statudol yn cael eu hariannu, telir costau'r buddiannau gan arian a bennir gan Senedd y Deyrnas Unedig bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus a nuvos a'u cynllun olynol alpha yn cynyddu bob blwyddyn yn unol â newidiadau yn y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI). Mae'r pensiwn cyfrif partneriaeth yn bensiwn budd-ddeiliad 'prynu arian' gyda chyfraniad gan y cyflogwr.

Ar gyfer y cynllun alpha mae cyfraniadau cyflogeion wedi'u pennu ar isafswm graddfa ar gyfer aelodau sydd â chyflogau pensiynadwy o dan £15,000 o 4.6 y cant o enillion pensiynadwy. Mae hyn yn cynyddu mewn bandiau hyd at uchafswm o 8.05 y cant ar gyfer aelodau sydd â chyflog pensiynadwy dros £150,000. Cronnodd buddiannau'r cynllun classic ar gyfradd o 1/80 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. At hynny, mae cyfandaliad cyfwerth â phensiwn tair blynedd yn daladwy wrth ymddeol. Cronnodd buddiannau'r cynllun premiwm ar gyfradd o 1/60 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes cyfandaliad awtomatig. Mae Classic Plus yn gynllun cymysg, gyda buddiannau ar gyfer gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn unol â classic a buddiannau ar gyfer gwasanaeth o fis Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n unol â premium. Yn alpha, mae aelodau'n cronni pensiynau'n seiliedig ar enillion pensiynadwy yn ystod cyfnod eu haelodaeth o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae'r cyfrif pensiwn wedi'i ennill yn cael ei gredydu gyda 2.32 y cant o'u henillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r cynllun ac mae'r pensiwn a gronnir yn cael ei uwchraddio'n unol â'r CPI. Ym mhob achos gall aelodau ddewis ildio (cyfnewid) y pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a ganiateir gan ddeddfwriaeth dreth.

Trefniad pensiwn budd-ddeiliad yw'r cyfrif pensiwn partneriaeth. O 1 Hydref 2015, mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 8 y cant a 14.75 y cant (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i bensiwn budd-ddeiliad a ddewisir gan y cyflogai o banel o dri darparwr. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu ond os yw'n gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn gyfrannu'n gyfatebol hyd at uchafswm o 3 y cant o'r cyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr).

Mae'r cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5 y cant pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yr yswiriant risg a ddarperir yn ganolog (marw mewn gwasanaeth ac ymddeol oherwydd salwch).

Ar gyfer 2016/17, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £158,770 yn daladwy i'r cyfrif pensiwn partneriaeth (2015-16:£136,597).

Ceir manylion pellach am drefniadau Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan

www.civilservice-pensions.gov.uk

Ar gyfer 2016/17, roedd cyfraniadau cyflogwyr o £4,816,480 yn daladwy i'r cyfrif pensiwn partneriaeth (2015/16: £4,759,256) ar un o bedair graddfa yn yr amrediadau isod. Dylid adolygu cyfraniadau'r cyflogwr bob pedair blynedd yn sgil prisiad llawn o'r cynllun. Roedd y prisiad diweddaraf, wedi'i gyflawni gan Hewitt Associates, ar 31 Mawrth 2012. Mae'r cyfraddau cyfrannu'n adlewyrchu'r buddiannau wrth iddynt gronni, nid pan fo'r costau'n cael eu codi, ac maent yn adlewyrchu profiadau'r cynllun yn y gorffennol. Mae'r cyfraddau ar gyfer 2016/17 yn cyfateb i argymhellion gan yr Actiwari.

Ar hyn o bryd, mae cyflogwyr yn talu 20.9 y cant o gyflog eu cyflogeion ar gyfartaledd fel cyfraniad pensiwn. Mae'r union ffigur yn dibynnu ar gyflogau'r cyflogeion unigol.

Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017		Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016	
Bandiau		Bandiau	
£23,000 a llai	20.0%	£22,500 a llai	20.0%
£23,001 - £45,500	20.9%	£22,501 - £45,000	20.9%
£45,501 - £76,000	22.1%	£45,001 - £76,000	22.1%
£76,001 a mwy	24.5%	£76,001 a mwy	24.5%

Nifer y staff y gwnaed cyfraniadau pensiwn ar eu cyfer yn 2016/17 oedd 34 classic, 49 premium, 15 nuvos ac 812 alpha. Mae'r cyfanswm o 910 yn cynrychioli'r mwyafrif o gyfanswm yr aelodau staff unigol parhaol a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn.

Lefel ragfynedig cyfraniadau'r cyflogwr i Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar gyfer 2017/18, yn seiliedig ar ddyfarniad tâl 1 y cant ar lefelau tâl 2016/17, yw £4,866,480.

Fel cynllun amlgyflogwr heb ei ariannu sy'n gweithredu'n bennaf yn y sector cyhoeddus, mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn cynnal trafodaethau gyda'r Llywodraeth, Undebau Llafur ac aelodau mewn perthynas â'i sefyllfa ariannol, ei sefyllfa actiwaraid a lefelau tebygol cyfraniadau cyflogwyr. Mewn cyffredin â'r holl brif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill, mae'r tebygolrwydd o gynnydd yn lefel y cyfraniadau'n rhan o'r trafodaethau hyn.

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil yn gynllun buddiant diffiniedig amlgyflogwr, felly ni allwn adnabod ein cyfran ni o asedau neu rwymedigaethau'r cynllun.

23. Colledion a thaliadau arbennig

Ceir colledion pan nad oes unrhyw dystiolaeth bod amcanion prosiect a ariannwyd wedi'u cyflawni. Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2017 rydym wedi dileu colledion o £2,983,979, gan gynrychioli 241 o ddyfarniadau (2015/16 £1,388,104 gan gynrychioli 147 o ddyfarniadau). Roedd tri dilead uwchben £100,000. Sef:

- **The Barge Inn Community Project Limited £371,826**
- **Taste Tideswell Limited £118,873**
- **Steps Charity (Special Toys Educational Postal Service) £120,267**

Ceir taliadau arbennig yn yr achosion canlynol:

- gwnaed grant yn anfwriadol i fudiad nad yw'n gyfreithiol gymwys i'w dderbyn ond lle mae'r grant o fewn bwriad cyffredinol deddfwriaeth statudol. Gwariwyd yr holl ddyfarniadau hyn ar amcanion prosiectau, yn unol ag amodau a thelerau'r grant.
- Cymeradwyr taliadau ex gratia.

Yn y flwyddyn ariannol hyd at 31 Mawrth 2017, gwnaed 3 taliad arbennig gwerth cyfanswm o £18,066 (2015/16 £46,859 gan gynrychioli 6 dyfarniad) mewn perthynas â thrafodion grant.

24. Trafodion cyrff cysylltiedig

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gorff cyhoeddus anadrannol. Trosglwyddwyd noddi polisi'r Gronfa o DCMS i Swyddfa'r Cabinet yn 2011 ond dychwelodd i DCMS yn ystod y flwyddyn ariannol 2015/16. Gan hynny, mae DCMS a Swyddfa'r Cabinet wedi cael eu trin fel partïon cysylltiedig trwy gydol y flwyddyn.

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi cynnal trafodion materol amrywiol gyda DCMS a chyrff eraill yr ystyrir mai DCMS yw'r adran noddi ar eu cyfer: Cronfa Dreftadaeth y Loteri, Sport England a Chyngor Celfyddydau Lloegr.

Mae trafodion gyda DCMS yn adlewyrchu incwm a dderbyniwyd drwy Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol a secondio staff i mewn. Mae trafodion gyda dosbarthwyr eraill y Loteri'n cynnwys incwm a dderbyniwyd ar gyfer rheoli dyfarniadau a darparu gwasanaethau proffesiynol.

Mae taliadau'n cael eu gwneud i Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar gyfer eu gwasanaethau rhedeg rhaglenni grant.

At hynny, mae gennym nifer o drafodion materol gydag adrannau a chyrff Llywodraeth sy'n ystyried adrannau llywodraeth eraill fel eu hadrannau noddi hwy:

- Cyllid a Thollau EM mewn perthynas â thrafodion Talu wrth Ennill ac Yswiriant Gwladol
- Mae Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi contractio rheolaeth y Gronfa Building Better Opportunities i'r Gronfa trwy DWP, yr awdurdod rheoli
- Mae'r Adran dros Gymunedau a Llywodraeth Leol wedi contractio rheolaeth Cronfa Cymunedau'r Arfordir i'r Gronfa. O dan y trefniadau hyn, mae pob un o weinyddiaethau datganoledig Cymru, Yr Alban a Gogledd Iwerddon yn pennu'r agwedd at ariannu gyda'r portffolio perthnasol ar gyfer y Gronfa
- Mae'r Swyddfa Cymdeithas Sifil wedi contractio rheolaeth y Gronfa Deor Cymdeithasol, y Gronfa Cynladwyedd Lleol, y Gronfa Cyfleoedd Bywyd, y Gronfa Buddsoddi Ieuentid a'r Gronfa #iwill i'r Gronfa

Mae'r Gronfa Buddsoddi Ieuentid a'r Gronfa #iwill yn rhaglenni arian cyfatebol lle mae'r Gronfa'n cyfrannu ei hadnoddau arian loteri ac mae'n gyfrifol hefyd am wneud penderfyniadau am ddyfarniadau grant

Aelodau Bwrdd

Mae'r Gronfa'n glynu wrth gôd ymarfer Swyddfa'r Cabinet ar gyfer aelodau Byrddau cyrff cyhoeddus. Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae aelodau Bwrdd yn cynnal cofrestrau buddiannau sydd ar gael yn gyhoeddus ac yn datgan unrhyw fuddiannau uniongyrchol mewn ceisiadau grant a wneir i'r Gronfa ynghyd â pherthnasoedd masnachol gyda ni.

Pan wneir unrhyw benderfyniadau pwyllgor y gellid tybio'n rhesymol y byddent yn achosi gwrthdaro buddiannau, yn bennaf o ran grantiau i gyrff gwirfoddol, mae cadeirydd y cyfarfod yn sicrhau ar y dechrau bod datgeliad yn cael ei wneud a bod yr aelod pwyllgor yn gadael yn ystod unrhyw drafodaeth o'r eitem berthnasol. Mae ein gweithdrefnau'n sicrhau hefyd nad yw swyddogion grant yn ymwneud â phrosesu ceisiadau y byddai ganddynt fuddiant ynddynt.

Mae nifer o aelodau Bwrdd wedi datgan buddiannau mewn cyrff cyhoeddus, gwirfoddol ac elusennol y mae gennym fuddiannau busnes anfaterol â nhw. Datgelir y rhain ar dudalennau 62 i 63.

25. Asedau trydydd parti

Mae'r asedau hyn yn cynrychioli balansau banc a ddelir ar ran trydydd partïon yr ydym yn rheoli rhaglenni grant ar eu rhan ac Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol, i wneud taliadau a brosesir gan y Gronfa Loteri Fawr o dan gytundebau lefel gwasanaeth. Nid yw'r balansau hyn wedi'u cynnwys o fewn ein cyfrifon ein hunain.

Ar 31 Mawrth 2017 cadwyd y balansau banc a ganlyn ar ran trydydd partïon:

	31/03/16	Mewnlifoedd	All-lifoedd	31/03/17
	£000	£000	£000	£000
DCMS : Cronfa Deor Cymdeithasol, Cronfa Cynladwyedd Lleol, Cronfa Cyfleoedd Bywyd, Cronfa Buddsoddi Ieuencid, Cronfa #iwill	774	30,372	21,565	9,581
Cyngor Celfyddydau Lloegr; Arian i Bawb Lloegr	7	-	-	7
Cronfa Dreftadaeth y Loteri; Arian i Bawb; Cymru, Lloegr, Yr Alban, Gogledd Iwerddon	3	1	-	4
Sport England; Arian i Bawb Lloegr	8	1	-	9
Creative Scotland; Arian i Bawb Yr Alban	91	-	139	(48)
Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol	1,013	2,001	2,655	359
Llywodraeth Cymru; Trosglwyddo Asedau Cymunedol	(20)	130	85	25
Scottish Early Intervention Fund	13	44	57	-
Scottish Celebrate	150	-	67	83
Sports Scotland; Arian i Bawb Yr Alban	(415)	988	1,014	(441)
Llywodraeth Yr Alban; Communities and Family Fund, Scottish Land Fund	769	2,180	1,886	1,063
Trysorlys EM; Cronfa Cymunedau'r Arfordir	4,593	16,000	19,641	952

Daw balansau negyddol i'r amlwg oherwydd gwahaniaethau amseru rhwng y Gronfa'n ymrwymo arian a derbyn y cyllid angenrheidiol gan y trydydd parti.

26. Menter ar y Cyd - Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol

Mae Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol (NLPU) yn fenter ar y cyd rhwng Grŵp Camelot plc, y dosbarthwyr Loteri a DCMS. Sefydlwyd NLPU i gynyddu ymwybyddiaeth gadarnhaol a chefnogaeth y cyhoedd o ddosbarthu arian Loteri ar draws y Deyrnas Unedig, gan gyfrannu at iechyd cyffredinol y Loteri Genedlaethol a hyrwyddo teyrngarwch a chyfranogiad. Ariennir traean o NLPU gan Camelot a dau draean yn uniongyrchol gan Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol. Mae'r cyfanswm gwariant wedi'i gyfyngu i £3 miliwn. Mae'n atebol i Fwrdd Rheoli sy'n cynnwys cynrychiolwyr tri budd-ddeiliad allweddol: Camelot, y dosbarthwyr Loteri a DCMS, gyda'r Comisiwn Hapchwarâen bresennol fel arsylwr.

Nid yw cyfran y fenter ar y cyd sy'n ymwneud â'r Gronfa wedi'i chyfuno o fewn y cyfrifon blyneddol o ystyried ei hanfateroldeb.

Mae mwy o wybodaeth a chyfrifon NLPU ar gael yn www.achosiondayloteri.org.uk

27. Ymrwymïadau cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2017 roeddem wrthi'n adnewyddu'r gofod yn Birmingham rydym wedi'i ailgongtractio. Mae'r gwaith hyd yma wedi'i gofnodi mewn asedau o dan adeiladu a bryd hynny roedd ymrwymïadau cyfalaf o £0.7 miliwn mewn perthynas â hyn. (2015/16: dim byd)

28. Asedau amodol

Mae hawl gan Ddosbarthwyr y Loteri Genedlaethol dderbyn cyfran o enillion o werthu tir ar Barc Olympaidd y Frenhines Elizabeth yn gyfnewid am gyfrannu £675m ychwanegol i ariannu Gemau Olympaidd a Pharalympaidd 2012 Llundain. Cyhoeddwyd hyn yn 2007. Mae'r trefniadau wedi'u disgrifio mewn cytundeb cyfreithiol rhwng yr Ysgrifennydd Gwladol ac Awdurdod Llundain Fawr dyddiedig 29 Mawrth 2012 sy'n disgrifio dosbarthiad yr arian rhwng Awdurdod Llundain Fawr a'r dosbarthwyr loteri (trwy DCMS). Mae gwerthu'r tir yn debygol o ddigwydd dros gyfnod hir, yr amcangyfrifir y bydd rhwng 2016-17 i 2036-37. Mae DCMS yn amcangyfrif y daw'r taliadau cyntaf i'r Dosbarthwyr Loteri tua 2020-21.

Fel olynnydd i Gomisiwn y Mileniwm, mae gan y Gronfa Loteri Fawr hawl i gyfran o'r elw o werthu tir ar Benrhyn Greenwich a wnaed gan Awdurdod Llundain Fawr, wedi i gostau penodol gael eu talu. Disgwylir y caiff taliadau o £87 miliwn eu derbyn rhwng 2016 a 2031, y mae £4.0 miliwn ohono wedi'i dderbyn yn 2016/17.

29. Adolygiad ar ôl y fantolen

Nid oes unrhyw ddigwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen a hyd at y dyddiad yr awdurdodwyd cyhoeddi'r cyfrifon sy'n gofyn am addasiad i'r datganiadau ariannol.

Arian cyfrifon segur

O dan Ddeddf Cyfrifon Banc a Chymdeithasau Adeiladu Segur 2008 ('y Ddeddf'), gall banciau a chymdeithasau adeiladu drosglwyddo arian o gyfrifon segur i Reclaim Fund Ltd, endid nid er elw sydd ag awdurdod i weithredu fel y gronfa hawlio'n ôl.

Mae Reclaim Fund Ltd yn trosglwyddo arian y mae wedi'i fodloni nad oes ei angen i dalu hawliadau yn y dyfodol gan berchnogion yr arian cyfrifon segur i'r Gronfa Loteri Fawr. Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn dosbarthu'r arian hwnnw yn unol â'r Ddeddf a'r cyfarwyddiadau a roddir iddo gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet ('y Gweinidog') a'r gweinyddiaethau datganoledig. Yn dilyn trosglwyddo cyfrifoldebau llywodraethol, caiff cyfarwyddiadau eu cyhoeddi yn y dyfodol gan yr Ysgrifennydd Gwladol yr Adran dros Ddiwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon.

Dosrennir arian rhwng pedair gwlad y Deyrnas Unedig yn unol ag offeryn statudol a gymeradwyir gan Senedd y Deyrnas Unedig.

Didynnir y costau a delir gan y Gronfa a'r Gweinidog mewn perthynas â gweithredu'r cynllun yn gyffredinol cyn eu dyrannu rhwng y pedair gwlad.

Didynnir y costau a gafwyd gan y Gweinidog a'r gweinyddiaethau datganoledig mewn perthynas â'r gwledydd unigol o'r arian a ddyrennir.

Mewn perthynas â Lloegr, mae'r cyfarwyddiadau'n darparu bod yr holl arian a drosglwyddir i'r Gronfa'n cael ei drosglwyddo i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr er mwyn cyfalafu Big Society Capital, cyfanwerthwr buddsoddi cymdeithasol. Cyn sefydlu Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr, gwnaeth y Gronfa ddyfarniadau'n unol â chyfarwyddiadau.

Mewn perthynas â'r tair gwlad arall, mae'r Gronfa Loteri Fawr yn gwneud dyfarniadau grant mewn modd tebyg i arian Loteri, felly mae ymrwymïadau dros ben o ddyfarniadau grant a wnaed nad ydynt wedi cael eu tynnu i lawr gan dderbynyddion grantiau eto. Hyd yma nid yw cyfarwyddiadau wedi'u cwblhau mewn perthynas â Gogledd Iwerddon ac o ganlyniad i hyn ni wnaethpwyd unrhyw ddyfarniadau.

Mae'r Gronfa Loteri Fawr yn cadw arian heb ei dynnu i lawr eto fel adneuon mewn banciau masnachol.

Cyfrifon memorandwm - arian cyfrifon segur

Datganiad incwm cynhwysfawr

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000
Incwm		
Trosglwyddiadau o Reclaim Fund Ltd	94,450	37,170
Llog banc a dderbynnir	162	79
Cyfanswm incwm	94,612	37,249
Gwariant		
Gwariant ar raglenni		
Trosglwyddiadau i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr	78,896	30,741
Gwariant ar grantiau	7,013	14,367
	85,909	45,108
Costau gweithredu		
Costau gweithredu	294	663
Cyfanswm gwariant	86,203	45,771
Gwarged/(Diffyg) cyn treth	8,409	(8,522)
Treth	-	-
Gwarged/(Diffyg) ar ôl treth	8,409	(8,522)
Cyfanswm incwm/(gwariant) cynhwysfawr net	8,409	(8,522)
Arian wrth gefn		
Dygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2016	3,637	12,159
Cyfanswm incwm cynhwysfawr net ar gyfer y flwyddyn	8,409	(8,522)
Dygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2017	12,046	3,637

Datganiad sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2017

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 £000	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 £000
Asedau cyfredol		
Arian yn y banc ac mewn llaw	27,438	18,118
Cyfanswm asedau	27,438	18,118
Rhwymedigaethau cyfredol		
Masnach ac arian arall a delir	(18)	(103)
Ymrwymadau grant	(15,374)	(14,377)
Cyfanswm rhwymedigaethau	(15,392)	(14,480)
Asedau llai rhwymedigaethau	12,046	3,637
Gwarged argadwedig	12,046	3,637

Cyfrif Incwm a Gwariant Manwl gyda Dyraniad fesul Gwlad

	Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017				Blwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016	
	Lloegr £000	Yr Alban £000	Cymru £000	Gogledd Iwerddon £000	Cyfanswm £000	Cyfanswm £000
Cyfanswm Incwm	-	-	-	-	94,612	37,249
Costau dosbarthu'r Gronfa Loteri Fawr	-	-	-	-	(294)	(663)
Ar gael i'w ddosrannu i'r Gwledydd	79,133	7,923	4,621	2,641	94,318	36,586
Trosglwyddiad i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr	(78,896)	-	-	-	(78,896)	(30,741)
Ymrwymadau grant a wnaed	-	(4,558)	(2,455)	-	(7,013)	(14,367)
Gwarged/(Diffyg) ar gyfer y flwyddyn	237	3,365	2,166	2,641	8,409	(8,522)
Balans arian a ddygwyd ymlaen	(70)	(134)	(3,609)	7,450	3,637	12,159
Balans yr arian a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2017	167	3,231	(1,443)	10,091	12,046	3,637

Ein cefndir statudol

Cyfarwyddiadau Polisi

Rhoddir y pŵer i'n hadran noddi a'r gweinyddiaethau datganoledig o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol etc 1993 i roi Cyfarwyddiadau mewn perthynas â materion sydd i'w hystyried wrth ddyfarnu grantiau.

Mae'r cyfarwyddiadau polisi cyfredol mewn perthynas â Lloegr, Ynys Manaw ac ariannu Deyrnas Unedig wedi'u disgrifio isod. Cyhoeddwyd y rhain gan Swyddfa'r Cabinet ac fe ddaethant i rym o 1 Ebrill 2012. Yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon fydd yn gyfrifol am gyfarwyddiadau polisi'r dyfodol yn dilyn trosglwyddo swyddogaethau o Swyddfa'r Cabinet yn ystod y flwyddyn.

Mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi cydymffurfio â'r Cyfarwyddiadau hyn ym mhob agwedd faterol trwy gydol y flwyddyn ariannol 2016/17.

Mae'r cyfarwyddiadau polisi cyfredol mewn perthynas â Chymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon, a gyhoeddir gan y gweinyddiaethau datganoledig priodol, wedi'u disgrifio'n ddiweddarach yn yr adran hon.

Lloegr a'r Deyrnas Unedig

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(1)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993 (fel y'i diwygir)

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygir).

Trwy hyn mae'r Ysgrifennydd dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddi gan adran 36E(1)(b) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Gweinidogion yr Alban a'r Adran dros Ddiwylliant, y Celfyddydau a Hamdden Gogledd Iwerddon yn unol ag adran 36E (5), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Lloegr, Ynys Manaw a'r Deyrnas Unedig

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant y Deyrnas Unedig, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu ei harian o dan adran 25(1).

A. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir: (i) Yn sicrhau bod pobl yn cymryd rhan ac yn ymwneud â defnyddio ariannu'r Gronfa i ddarparu atebion i'r materion sydd fwyaf pwysig iddynt yn eu cymunedau;

(ii) Yn helpu i adnabod a galluogi'r rhai sy'n barod i arwain y broses o ddarparu'r atebion hyn ac yn dileu rhwystrau ar gyfer y rhai y gallai fod angen cymorth arnynt i wneud hyn; ac

(iii) Yn cefnogi atebion newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, ac yn cynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i ariannu'r Gronfa.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad yr ariannu i ledaeniad gweddol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y sector gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

C. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

Ch. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a gwneud grantiau, a allai gynnwys partneriaethau â darlledwyr, cyfryngau electronig, print a digidol a chyfryngau eraill.

D. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar sail angen, gan gyflwyno canlyniadau mesuradwy ac effaith ehangach ar gyfer cymunedau ac unigolion.

Dd. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i dderbynyddion i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

E. Bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion canlynol wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

1. YMGYSYLLTU – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol ac mewn mentrau cymdeithasol.

2. CYNRYCHIOLAETH – dylai datblygu rhaglenni gymryd y rhai mewn angen mwyaf i ystyriaeth trwy dargedu anghydraddoldeb a gwella gallu pobl a chymunedau i gyfrannu at raglenni'r Gronfa, cymryd rhan ynddynt ac elwa o'r canlyniadau a ariannwyd.

3. CYNALADWYEDD – gallu'r rhaglen i wella'r amgylchedd heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol a lleihau'r effaith ar yr amgylchedd.

4. BUDDION TYMOR HWY – y gall prosiectau gyflawni dichonolrwydd a gwydnwch ariannol dros y tymor hwy.

5. YCHWANEGEDD a CHYDWEDDU – dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gydweddu ag arianwyr a phartïon eraill sy'n gweithio tuag at gyrchnodau'r Gronfa, ychwanegu gwerth atynt a bod yn unigryw iddynt.

6. GWEITHIO AR Y CYD – pan fydd hyn yn cyflawni canlyniadau gwell, dylai datblygu rhaglenni ac ariannu prosiectau gefnogi gweithredu ar y cyd rhwng mudiadau a ariennir a phartneriaid y sectorau cyhoeddus, preifat a chymdeithas sifil.

Gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Lloegr ac Ynys Manaw, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:-

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun unigryw polisi a chymdeithasol i lywodraeth a chymdeithas sifil gan ychwanegu gwerth mewn ffyrdd priodol at yr amcan o greu cymdeithas fwy teg, rhydd a chyfrifol lle mae pawb yn chwarae rhan wrth wella'u cymuned a helpu ei gilydd.

B. Yr angen am sicrhau y caiff ariannu ei ddosbarthu i brosiectau sy'n creu buddion ar gyfer pobl a chymunedau lleol a wasanaethir gan y sector gwirfoddol a chymunedol.

C. Yr angen am sicrhau dros amser bod yr arian a ddosberthir yn ymdrin ag un neu fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn:

(i) Annog cyfranogiad cymdeithasol mewn cymunedau a dileu rhwystrau;

(ii) Cryfhau galluedd mudiadau gwirfoddol a chymunedol a mentrau cymdeithasol; a

(iii) Chryfhau a chynyddu galluedd y farchnad buddsoddi cymdeithasol i gefnogi buddion cyhoeddus a gweithredu cymdeithasol.

Ch. Yr angen am ystyried:

(i) Buddion a chwmpas cymryd camau effeithiol ar gyfer Lloegr neu Ynys Manaw yn gyffredinol ac ar gyfer rhannau gwahanol o Loegr neu Ynys Manaw; a

(ii) Meintiau poblogaeth a lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol cymharol mewn rhannau gwahanol o Loegr ac Ynys Manaw.

Llofnodwyd gan y Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet

28 Mawrth 2012.

Yr Alban

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(4)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Trwy hyn mae Gweinidogion Yr Alban, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan Weinidog Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

Ch. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

D. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

Dd. Yr angen:

(i) ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant;'

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

E. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, lle fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

F. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa wybodaeth o'r fath y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

Ff. Yr angen am sicrhau elfen o ariannu partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n cyfateb i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

G. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

Ng. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Yr Alban

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol; gweithio yng nghyd-destun y fframwaith perfformiad cenedlaethol i adeiladu Alban fwy teg a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb.

B. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa yn dosbarthu arian dros amser i ymdrin â'r flaenoriaeth lleihau anghydraddoldeb; ac ar yr un pryd sicrhau lledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau a mudiadau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor.

C. Yr angen am ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban.

Ch. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyfrannu at gynladwyedd trwy gefnogi gweithgareddau sy'n helpu ymgorffori newidiadau a dylanwadu ar ddatblygu hir dymor.

D. Yn olaf, yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar/sy'n gysylltiedig â:

(i) Hyrwyddo dysgu a datblygu cymunedol;

(ii) Hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol;

(iii) Hyrwyddo grymuso cymunedau a chyfleoedd cynhwysol i bawb gymryd rhan, a

(iv) Hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu Arian o dan adran 25(1) i waith sydd â'r nod o gyflawni 'un neu fwy o'r amcanion canlynol.

(i) Lleihau anghydraddoldeb trwy daclo anfantais a gwahaniaethu

(ii) Grymuso pobl trwy alluogi pobl i ymgysylltu a dylanwadu,

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Yr Alban bydd y Gronfa'n ystyried yr egwyddorion canlynol wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1):

-
- (i) Cyflawni'r defnydd mwyaf effeithiol o adnoddau trwy ddewis yr ymagwedd fwyaf priodol mewn meysydd polisi priodol er mwyn ychwanegu gwerth at yr ymdrech gyhoeddus gyffredinol
- (ii) Trosoli'r gwerth uchaf posib ar gyfer pobl a chymunedau o adnoddau trwy gefnogaeth dros wirfoddoli, gwaith teg a chaffael cynaliadwy.

Llofnodwyd ar ran Gweinidogion Yr Alban Chwefror 2016.

Cymru

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Neddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 (fel y'i diwygir).

Trwy hyn mae Gweinidogion Cymru/Cynulliad Cenedlaethol Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt/iddo gan adran 36E(4)(a) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet yn unol ag adran 36E(8)(b) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa.

CYFARWYDDIADAU - GWARIANT DATGANOLEDIG CYMRU

Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Cymru, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian o dan Adran 25(1).

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n cyflawni dosbarthiad yr ariannu i ledaeniad gweddol eang o brosiectau, yn bennaf y rhai a gyflwynir gan y trydydd sector, gan gynnwys mudiadau bach yn ogystal â mudiadau rhanbarthol a chenedlaethol, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mudiadau newydd eu cyfansoddi, mudiadau sy'n gweithredu fel mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd â'u pencadlys yn y Deyrnas Unedig y maent yn gweithio tramor.

B. Yr angen am weithredu o fewn cyd-destun polisi, llywodraethol, cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, gan sicrhau bod ariannu'n gweddu i ac yn ychwanegu gwerth at waith y Llywodraeth tra'n aros ar wahân iddi ar yr un pryd.

C. Yr angen am sicrhau bod ariannu'n cael ei ddosbarthu ar sail anghenion, gan dargedu anfantais ac anghydraddoldeb er mwyn cyflwyno gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy ar gyfer cymunedau ac unigolion sy'n cael effaith barhaus y tu hwnt i barhad ariannu'r Gronfa, ac sy'n cefnogi ymagweddau ar y cyd ar draws y sectorau cyhoeddus a phreifat a'r trydydd sector mewn cydweithrediad ag, a chan weddu i, egwyddor drefniadol ganolog Llywodraeth Cymru o ddatblygu cynaliadwy.

Ch. Yr angen am ystyried buddiannau Cymru'n gyffredinol a rhannau gwahanol o Gymru, y meintiau poblogaeth cymharol a'r lefelau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

D. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles cyhoeddus a chymdeithasol nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

Dd. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth bennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

E. Yr angen am hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, a sicrhau bod derbynyddion grantiau'n mabwysiadu'r egwyddor o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.

F. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu sy'n gwella amgylchedd Cymru heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol ac ar yr un pryd hyrwyddo ei botensial i wella ansawdd bywyd cymunedau ac unigolion.

Ff. Yr angen am ddarparu cefnogaeth i'r sawl sy'n ymgeisio i'r Gronfa, ac i fudiadau sy'n derbyn ariannu, er mwyn gwella cyflwyno canlyniadau prosiect a'u galluogi i ddarparu atebion cadarnhaol i'r materion sydd o'r pwys mwyaf iddyn nhw a'u cymunedau. G. Yr angen am gefnogi atebion newydd ac arloesol ochr yn ochr â modelau sydd wedi profi eu gwerth, gan gynhyrchu dysgu i helpu datblygiad polisïau ac arfer y tu hwnt i ariannu'r Gronfa Loteri Fawr.

Ng. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl ddyfarniadau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

H. Yn olaf, yr angen am sicrhau bod y Gronfa'n ffocysu gwariant ar gyflawni'r canlyniadau a ganlyn dros amser:

- Mae pobl yn iach ac yn byw bywydau cynhyrchiol mewn cymdeithas ffyniannus ac arloesol
- Amgylchedd gwledig a threfol gwydn gyda defnydd mwy cynaliadwy o adnoddau naturiol Cymru
- Cryfheir amgylchiadau i greu cymunedau mwy cryf, diogel a chydlynol, gan wella cyfiawnder cymdeithasol ac ar yr un pryd, lliniaru effaith tlodi yn ogystal ag annog twf economaidd cynaliadwy.

Gogledd Iwerddon

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 36E(4)(b) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC. 1993

Trwy hyn mae Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon, wrth ddefnyddio'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 36E(4)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") a sicrhau caniatâd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn unol ag adran 36E(8) y Ddeddf, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn bydd unrhyw gyfeiriad at adran yn cyfeirio at adran yn Deddf y Loteri Genedlaethol etc. 1993.

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd ac nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Yr angen am sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu o dan adran 25(1) i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Yr angen am annog arloesedd wedi'i gydbwyso gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

Ch. Yr angen am hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

D. Yr angen am bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw.

Dd. Yr angen: ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant;

(ii) os ceisir arian cyfalaf:

(a) am gynllun busnes clir gan gynnwys yr angen am sicrhau adnoddau er mwyn bodloni unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, gan ystyried maint a natur y prosiect; a

(b) sicrhau bod y broses gwerthuso a rheoli ar gyfer prosiectau sylweddol yn cyfateb i broses Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

(iii) mewn achosion eraill, dylid ystyried argaeledd tebygol arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl cwblhau dyfarniad y Loteri, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian y Loteri gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

E. Y dymunoldeb o weithio gyda mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, lle fo hyn yn ffordd effeithiol o gyflwyno elfennau o strategaeth y Gronfa.

F. Yr angen am sicrhau bod gan y Gronfa wybodaeth o'r fath y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol.

Ff. Yr angen am fynnu elfen o ariannu partneriaeth a/neu gyfraniadau mewn da gan ffynonellau eraill sy'n cyfateb i allu rhesymol gwahanol fathau o ymgeiswyr, neu ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol, ddod o hyd i'r cyfryw gefnogaeth.

G. Yr angen am gynnwys amod yn yr holl grantiau i gydnabod arian y Loteri gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri.

Ng. Yr angen am gynnwys y cyhoedd wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu grantiau.

Gwariant Datganoledig Gogledd Iwerddon

3. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried y materion a ganlyn wrth bennu i bwy y bydd yn dosbarthu grantiau, y dibenion dros ddosbarthu grantiau, a'r amodau y dylid eu hystyried wrth i'r Gronfa ddosbarthu arian:

A. Yr angen am sicrhau bod y Gronfa, wrth ystyried ei hasesiad o anghenion ac unrhyw flaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei strategaeth, dros amser yn dosbarthu arian i ledaeniad weddol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol, a mudiadau sy'n gweithio dramor y mae ganddynt bencadlys yng Ngogledd Iwerddon.

B. Yr angen am sicrhau dros amser bod y Gronfa'n dosbarthu arian yn rhesymol gyfartal rhwng gwariant ar/sy'n gysylltiedig â:

(i) hyrwyddo dysgu cymunedol;

(ii) hyrwyddo diogelwch a chydlyniant cymunedol; a

(iii) hyrwyddo lles corfforol a meddyliol.

C. Yr angen am ystyried buddiannau Gogledd Iwerddon yn gyffredinol, buddiannau holl rannau gwahanol Gogledd Iwerddon a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Ogledd Iwerddon.

4. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa'n ystyried yr angen am ddosbarthu Arian o dan adran 25(1) i brosiectau sydd â'r nod o gyflawni un neu fwy o'r amcanion canlynol:

A. Pobl yn cael cyfle i gyflawni eu potensial llawn

B. Gall pobl gymryd rhan yn weithredol yn eu cymunedau i greu newidiadau cadarnhaol

C. Perchnogaeth gymunedol ar amgylcheddau gwledig a threfol gwell a mwy diogel.

Ch. Gwell iechyd corfforol a meddyliol i bawb.

5. Mewn perthynas â gwariant datganoledig Gogledd Iwerddon, bydd y Gronfa, wrth ddosbarthu arian o dan adran 25(1), yn ystyried yr angen am sicrhau bod un neu'n fwy o'r blaenoriaethau a ganlyn yn cael eu bodloni:

A. Gwella sgiliau hanfodol i ddiwallu anghenion cymdeithasol ac economaidd.

B. Cynyddu cyfleoedd ar gyfer dysgu cymunedol.

C. Adeiladu gallu cymunedau.

Ch. Cynyddu cyfleoedd gwirfoddoli ac ar gyfer ymgysylltu rhwng ac o fewn cymunedau.

D. Adeiladu partneriaethau cymunedol a gwirfoddol/statudol.

Dd. Gwella cyfleusterau, mynediad a gwasanaethau cymunedol.

E. Cynyddu cyfranogiad cymunedol wrth amddiffyn, adfer a chynnal yr amgylchedd trefol a gwledig.

F. Helpu unigolion a chymunedau i ddatblygu sgiliau i wneud dewisiadau ffordd o fyw mwy iach.

Ff. Hyrwyddo iechyd meddwl a lles emosiynol ar lefel unigolion a chymunedau.

Llofnodwyd ar ran Ysgrifennydd Gwladol Gogledd Iwerddon

Cyfarwyddiadau Cyfrifon

CYFARWYDDYD CYFRIFON LOTERI A RODDIR GAN YR YSGRIFENNYDD GWLADOL DROS DDIWYLLIANT, Y CYFRYNGAU A CHWARAEON GYDA CHYMERADWYAETH GAN Y TRYSORLYS YN UNOL AG ADRAN 36E(3)(c) DEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL ETC 1993 (FEL Y'I DIWYGIWYD GAN DDEDDF Y LOTERI GENEDLAETHOL 2006)

1. Bydd y Gronfa Loteri Fawr yn paratoi cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 a blynyddoedd ariannol dilynol mewn cydymffurfiaid ag egwyddorion cyfrifyddu a gofynion datgelu Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth a gyhoeddir gan Drysorlys EM ("y FReM") sydd mewn grym ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar ei chyfer ynghyd ag unrhyw arweiniad arall y gallai'r Trysorlys ei gyhoeddi o dro i dro mewn perthynas â chyfrifon y mae'n ofynnol iddynt ddarparu barn wir a theg.

2. Caiff y cyfrifon eu paratoi fel y byddant yn:

(a) Darparu barn wir a theg am y sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2015 a diwedd blynyddoedd ariannol dilynol, ac am incwm a gwariant cynhwysfawr, llifoedd arian y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben bryd hynny; a

(b) Darparu datgeliad o unrhyw wariant neu incwm materol na chymhwyswyd at y dibenion a fwriedir gan Senedd y Deyrnas Unedig neu drafodion materol nad ydynt wedi cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

(c) Dilyn y gofynion cyfrifyddu a datgelu a ddisgrifir yn Atodiad A.

3. Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn berthnasol i weithgareddau dosbarthu'r Gronfa Loteri Fawr.
4. Bydd yn ofynnol cydymffurfio â gofynion FReM o dan yr holl amgylchiadau heblaw am y rhai eithriadol, er mwyn i'r cyfrifon ddarparu barn wir a theg. Dylid trafod unrhyw wyriad materol FReM gyda Thrysorlys EM.

Llofnodwyd trwy awdurdod yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

ATODIAD A

Gofynion Cyfrifyddu a Datgelu Ychwanegol

Mae'r paragraffau a ganlyn yn datgelu'r gofynion ychwanegol y cytunwyd arnynt gan y Trysorlys, yr Adran a'r Gronfa Loteri Fawr, uwchben y datgeliadau hynny sy'n ofynnol yn FReM.

1. Bydd y Datganiad Incwm/Gwariant Cynhwysfawr Net yn cynnwys y canlynol fel eitemau ar wahân, lle bo'n faterol:
 - a. cyfran yr enillion Loteri y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr
 - b. cyfran incwm buddsoddi Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr
 - c. llog sy'n dderbyniadwy ar arian loteri
 - ch. ad-dalu grantiau
 - d. unrhyw incwm arall
 - dd. grantiau a wnaed o arian Loteri
 - e. grant sydd wedi darfod neu ei ddiddymu a gofnodwyd yn flaenorol fel rhwymedigaethau o arian Loteri
 - f. y cyfanswm costau gweithredu a delir mewn perthynas â gweithgareddau dosbarthu'r Loteri Genedlaethol
2. Bydd y Datganiad Sefyllfa Ariannol yn cynnwys:
 - a. o dan y pennawd "Asedau cyfredol": wedi'i ddangos fel buddsoddiad, y balans a ddelir ar ran y Gronfa Loteri Fawr yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol;
 - b. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu o fewn blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "Rhwymedigaethau Cyfredol".
 - c. Dylid datgelu grant sy'n dod yn ddyledus i'w dalu ar ôl mwy na blwyddyn ar wahân o dan y pennawd "Rhwymedigaethau Anghyfredol"
3. Bydd y Datganiad Llif Arian yn defnyddio'r dull anuniongyrchol wrth gyflwyno "Llif arian o Weithgareddau Gweithredu";
4. Dylai'r Nodiadau i'r Cyfrifon fodloni gofynion FReM a chynnwys:
 - a. Datganiad y paratowyd y Cyfrifon ar ffurf a bennwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol gyda chaniatâd y Trysorlys yn unol ag Adran 35(3) Deddf y Loteri Genedlaethol ayyb 1993.
 - b. Datganiad o'r polisiâu cyfrifyddu. Mae'n rhaid i hyn gynnwys datganiad sy'n esbonio natur y balansau a ddelir ar ran y Gronfa Loteri Fawr yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol fel a ganlyn:

“Mae balansau a ddelir yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol yn parhau o dan stiwardiaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Fodd bynnag, mae cyfran y balansau hyn y gellir eu priodoli i'r Gronfa Loteri Fawr i'w gweld yn y Cyfrifon ac, ar ddyddiad y Datganiad Sefyllfa Ariannol, mae wedi'i hardystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon eu bod ar gael i'w ddosbarthu gan y Gronfa Loteri Fawr mewn perthynas ag ymrwymadau cyfredol a rhai'r dyfodol.”

c. gwerth ymrwymadau grant ar ddiwedd y flwyddyn y mae'r Gronfa Loteri Fawr wedi'u gwneud nad ydynt wedi'u cynnwys fel rhwymedigaethau yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol gan nad oeddent yn bodloni gofynion cael eu trin fel rhwymedigaethau ar y dyddiad hwnnw

ch. Pan fydd grantiau'n fwy na'r adnoddau sydd ar gael fel a ddangosir yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol, nodyn sy'n esbonio sail resymegol y gor-ymrwymiad gan gymryd unrhyw gyngor a dderbyniwyd gan yr Adran i ystyriaeth fel y bo'n briodol.

d. Nodyn sy'n cysoni balans agoriadol a therfynol buddsoddiadau a ddelir yn NLDF. Dylai hyn ddatgelu enillion a dderbynnir gan y Loteri Genedlaethol, incwm buddsoddi, enillion a cholledion nas gwiredwyd ar fuddsoddi, ac arian a dynnwyd i lawr o NLDF

dd. Dadansoddiad o'r cyfanswm rhwymedigaethau grant (cyfredol ac anghyfredol) yn y Datganiad Sefyllfa Ariannol i ddangos:

- Rhwymedigaeth a ddygwyd ymlaen
- Rhwymedigaethau yn y flwyddyn
- Dadrwymedigaethau
- Rhwymedigaethau a dalwyd
- Rhwymedigaeth a gariwyd ymlaen
- Dadansoddiad o'r rhwymedigaeth ar gyfer bob blwyddyn hyd at a chan gynnwys 5 mlynedd a thros 5 mlynedd

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(3) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 FEL Y'I DIWYGR

Trwy hyn mae Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Bydd y Gronfa'n dosbarthu'r cyfan o gyfran Lloegr o arian cyfrifon segur ar ffurf grant nad ydynt yn ad-daladwy i Ymddiriedolaeth y Gymdeithas Fawr (rhan o Grŵp Cyfalaf y Gymdeithas Fawr) i fuddsoddi mewn Cyfalaf y Gymdeithas Fawr, gan weithredu fel cyfanwerthwr buddsoddi cymdeithasol yn unol ag adran 18 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(5)(B) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 MEWN PERTHYNAS Â GWARIANT YN YR ALBAN

Trwy hyn mae Gweinidog dros Swyddfa'r Cabinet, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddo gan adran 22(3) Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (c.31) ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa") yn unol ag adran 22(7) y Ddeddf honno, yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur o dan y Ddeddf honno mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bw y mae'r Gronfa'n gwneud

dosbarthiadau, at ba ddiben y bydd y Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, y broses a ddefnyddir i benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau.

2. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur fod;

A. ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat;

B. ar gyfer prosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol;

C. dim ond ar gyfer mudiadau 'trydydd sector', h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bannaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd;

Ch. cydbwysu annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd; a

D. dylid ceisio hyrwyddo amcanion datblygu cynaliadwy.

3. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau bod ymgeiswyr:

A. ym mhob achos yn dangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y dosbarthiad;

B. mewn achosion pan geisir arian cyfalaf;

a). dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; a

b). ar gyfer prosiectau mawr, mae ymgeiswyr yn dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth; neu

C. mewn achosion pan na cheisir arian cyfalaf, dylid ystyried argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

4. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau'r canlynol;

A. y pennir cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae dosbarthiadau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refeniw;

B. cynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian Cyfrifon Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Cyfrifon Segur Yr Alban;

C. sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ei hystyried yn angenrheidiol i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fo hynny'n ofynnol;

Ch. cydweithio â mudiadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, pan fo hyn yn ddull effeithiol o gyflwyno ei swyddogaethau ac amcanion;

D. lle bo'n bosib, cynnwys y cyhoedd wrth lunio polisiau, pennu blaenoriaethau a gwneud dosbarthiadau;

Dd. gweithredu o fewn cyd-destun polisi unigryw Yr Alban, gan ychwanegu gwerth at strategaeth Gweinidogion Yr Alban lle bo'n briodol; cefnogi mwy o degwch yn Yr Alban wrth ddatblygu cyfleoedd i bawb ffynnu o fewn cenedl sy'n fwy llwyddiannus ac yn fwy cynaliadwy;

E. dros amser, sicrhau dosbarthiad arian i ledaeniad rhesymol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y rhai sy'n gweithio ar lefel leol yn unig, mentrau cymdeithasol a mudiadau sydd wedi'u lleoli yn Yr Alban ac yn gweithio tramor;

F. ystyried buddion Yr Alban yn gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o'r Alban a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o'r Alban;

Ff. sicrhau y bwriedir i brosiectau gyfrannu at gyflawni diben trosgynnol Llywodraeth Yr Alban o dwf economaidd cynyddol a chynaliadwy a hefyd un neu fwy o'r amcanion strategol a ganlyn:

MWY CALL: Gwell cyfleoedd i bobl mewn bywyd

MWY CRYF A MWY DIOGEL: Cymunedau sy'n cydweithio i ymdrin ag anghydraddoldeb

MWY GWYRDD: Gwasanaethau ac amgylcheddau gwell a mwy cynaliadwy i bobl

MWY IACH: Pobl a chymunedau mwy iach; a

G. chymryd yr egwyddorion a ganlyn i ystyriaeth:

YMGYSYLLTU – dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ac ymgysylltu'n weithredol â phartneriaid cyhoeddus a phreifat ac yn y trydydd sector.

UNDOD A CHYDLYNIANT – sicrhau bod unigolion a chymunedau ledled Yr Alban yn cael cyfle i gyfrannu at genedl sy'n fwy llwyddiannus, cymryd rhan ynddi ac elwa ohoni.

CYNALADWYEDD – gwella amgylchedd Yr Alban heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, a lleihau effaith Yr Alban ar yr amgylchedd byd-eang.

Cyfarwyddiadau Penodol

5. Cyn gweithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Yr Alban, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddyd penodol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud dosbarthiadau, at ba ddiben y dylai'r Gronfa wneud y dosbarthiadau hynny:

A. Mae'n rhaid i'r Gronfa ddarparu asesiad effaith seiliedig ar dystiolaeth o ddosbarthu'r arian cyfrifon segur yn unol â chyfyngiadau a ragnodwyd a ddisgrifiwyd yng Ngorchymyn Cyfrifon banc a Chymdeithas Adeiladu Segur (Yr Alban) 2010 ac yn unol ag un o'r opsiynau a ganlyn:

Opsiwn 1: Cefnogi 4 thema bolisi eang: byddai'n rhaid i'r Gronfa gefnogi bod dosbarthiad yr arian yn cael ei ddosrannu'n rhesymol i gefnogi 4 thema bolisi eang:

- Cyfleoedd i blant a phobl ifanc;
- Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd drwy fwy o weithgareddau;
- Cryfhau gweithgareddau rhwng y cenedlaethau; a
- Chreu cyfleoedd cyflogaeth gymunedol.

Opsiwn 2 Dosrannu 50%, 67% neu 100% o'r arian cychwynnol i'w drosglwyddo gan y Gronfa Loteri Fawr i ymddiriedolaeth waddoledig. Byddai gweddill yr arian yn cael ei ddosbarthu gan y Gronfa i gefnogi'r 4 thema bolisi eang.

CYFARWYDDIADAU A RODDIR I'R GRONFA LOTERI FAWR O DAN ADRAN 22(5) DEDDF CYFRIFON BANC A CHYMDEITHAS ADEILADU SEGUR 2008 MEWN PERTHYNAS Â GWARIANT YNG NGHYMRU

Trwy hyn mae Gweinidog Cymru, wrth weithredu'r pwerau a gyflwynwyd iddynt gan adran 22 Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 ac ar ôl ymgynghori â'r Gronfa Loteri Fawr ("y Gronfa"), yn rhoi'r cyfarwyddiadau a ganlyn i'r Gronfa:

Cyfarwyddiadau Cyffredinol

1. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Cymru, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwyl y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau, at ba ddiben y bydd y Gronfa'n gwneud grantiau, y broses a ddefnyddir i benderfynu pa daliadau i'w gwneud ac o dan ba amodau a thelerau y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau:

A. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur i brosiectau sy'n hyrwyddo lles y cyhoedd nad ydynt wedi'u bwriadu'n bennaf er elw preifat.

B. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur i brosiectau sy'n gwneud gwelliannau gwirioneddol a chynaliadwy i ansawdd bywyd cymunedau lleol.

C. Mae'n rhaid dosbarthu arian cyfrifon segur yn bennaf i fudiadau 'trydydd sector', h.y. mudiadau sy'n bodoli'n gyfan gwbl neu'n bannaf i ddarparu buddion ar gyfer cymdeithas neu'r amgylchedd. O dan amgylchiadau eithriadol, gellir dosbarthu arian i awdurdodau lleol neu gyrff statudol eraill pan fydd prosiect yn cynnwys partneriaeth neu gonsortium, ac mae'r corff statudol yn gweithredu fel cydlynnydd.

Ch. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur gydbwysu'r angen am annog arloesedd gyda'r angen am reoli risg mewn modd sy'n gymesur â'r math o brosiect ac ymgeisydd.

D. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys gweithredu'r egwyddor o gydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg.

Dd. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur hyrwyddo amcanion datblygiad cynaliadwy ymhellach.

E. Mae'n rhaid i ddosbarthiad arian cyfrifon segur bennu cyfyngiadau amser penodol ar y cyfnodau y mae grantiau'n daladwy, boed hynny ar gyfer gwariant cyfalaf neu refferiwl.

F. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr sicrhau'r canlynol:
ym mhob achos, i'r ymgeiswyr ddangos dichonoldeb ariannol y prosiect dros gyfnod y grant;
ii). os ceisir arian cyfalaf:

a). bydd ymgeiswyr yn dangos cynllun busnes clir gan gynnwys unrhyw gostau rhedeg a chynnal a chadw sy'n gysylltiedig â phob prosiect am gyfnod rhesymol, a rhoi ystyriaeth i faint a natur y prosiect; a

b). ar gyfer prosiectau mawr, mae ymgeiswyr yn dangos bod prosesau gwerthuso a rheoli prosiectau'n cyfateb i rai Adolygiadau Porth Swyddfa Fasnach y Llywodraeth.

iii). pan na cheisir arian cyfalaf, mae ymgeiswyr yn dangos argaeledd tebygol unrhyw arian arall i dalu am gostau parhaus am gyfnod rhesymol ar ôl ar ôl i arian cyfrifon segur ddod i ben, gan roi ystyriaeth i faint a natur y prosiect, ac i arian cyfrifon segur gael ei ddefnyddio i gynorthwyo cynnydd tuag at ddichonoldeb pryd bynnag y bo'n bosib.

Ff. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa gydweithio â mudiadau eraill pan fydd hyn yn ddull effeithiol o gyflwyno elfennau o'i chynllun strategol (gweler para 4).

G. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau bod ganddi'r cyfryw wybodaeth y mae'n ystyried y mae ei hangen i wneud penderfyniadau ar bob cais, gan gynnwys cyngor arbenigol annibynnol pan fydd angen.

Ng. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mae'n rhaid i'r Gronfa gynnwys amod ym mhob dosbarthiad bod derbynyddion yn cydnabod defnyddio arian Cyfrifon Segur gan ddefnyddio brand cytunedig Cynllun Cyfrifon Segur Cymru.

H. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa sicrhau ymagwedd seiliedig ar ganlyniadau, gan gydweithio'n agos â phartneriaid priodol i gyflawni'r patrwm buddsoddiad gorau er budd cymunedau ledled Cymru.

I. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried asesu anghenion a blaenoriaethau y mae wedi'u hadnabod yn ei chynllun strategol, a thros amser cyflawni dosbarthiad arian i ledaeniad weddol eang o dderbynyddion, gan gynnwys mudiadau bach, y mudiadau hynny sy'n gweithredu ar lefel leol yn unig, a mentrau cymdeithasol.

L. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa ystyried buddion Cymru'n gyffredinol, buddion rhannau gwahanol o Gymru a meintiau poblogaeth cymharol, ac i ba raddau y gellir lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol mewn rhannau gwahanol o Gymru.

Cyfarwyddiadau Penodol

2. Wrth weithredu unrhyw un o'i swyddogaethau wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mewn perthynas â gwariant Cymru, mae'n rhaid i'r Gronfa gydymffurfio â'r cyfarwyddiadau cyffredinol a ganlyn wrth bennu'r unigolion at bwy y mae'r Gronfa'n gwneud grantiau, at ba ddibenion y bydd y Gronfa'n gwneud grantiau:

A. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur mae'n rhaid i'r Gronfa weithredu'n unol â'r cyfyngiadau a ragnodir sydd wedi'u disgrifio yng Ngorchymyn Deddf Cyfrifon Banc a Chymdeithas Adeiladu Segur 2008 (Cyfyngiadau a Ragnodir) (Cymru) 2010 ac yn unol â'r themâu a ganlyn:

- 'Cefnogi plant a phobl ifanc i gyflawni eu potensial llawn gan weithio trwy'r trydydd sector i hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol'; a
- 'Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach trwy weithgareddau cymunedol â ffocws'.

B. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr weithredu'n unol â'r is-themâu a ganlyn:

- Cefnogi plant a phobl ifanc
- Cyfarparu pobl ifanc gyda'r sgiliau a chymwyseddau y mae eu hangen arnynt i gyflawni eu potensial llawn mewn perthynas â chyflogadwyedd a buddion ehangach; yn benodol trwy ddiwallu anghenion pobl ifanc sy'n NEET (Heb fod mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant).
- Mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a hyrwyddo datblygu cynaliadwy ehangach
- Datblygu ymagwedd gynhwysol a arweinir gan gymunedau i ymdrin ag achosion newid yn yr hinsawdd ac/neu adeiladu gwydnwch i'w effeithiau, gyda'r nod o annog newid mewn ymddygiad gyda'r potensial i gael ei gyflwyno mewn rhannau eraill o Gymru.

C. Wrth ddosbarthu arian cyfrifon segur, mae'n rhaid i'r Gronfa Loteri Fawr ystyried y buddion ehangach y gallai ceisiadau eu cynnig, o ran:

(i) eu potensial i wneud i'r adnoddau fynd ymhellach, ar ffurf cyfraniadau o ffynonellau eraill, e.e. arian cyfatebol

(ii) eu cyfraniad at bolisiâu a strategaethau perthnasol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys:

- y Cynllun Gweithredu Sgiliau a Chyflogaeth; 'Lleihau cyfran y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant yng Nghymru: Cyflwyno Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru' (y Cynllun NEETs); 'Dyfodol Teg i'n Plant': y strategaeth tlodi plant; y fframwaith 'Llwybrau Dysgu' 14-19 oed ar gyfer darpariaeth ddysgu pobl ifanc; y polisi 'Estyn Hawl' ar gyfer gwasanaethau cefnogi ieuenctid; Strategaeth y Gwasanaeth Ieuenctid Cenedlaethol; y Strategaeth Troseddu Ieuenctid Cymru Gyfan; y fenter cyfleoedd gyrfaol 'Cyrraedd y Nod' - 'Cymru'n Un: Cenedl Un Blaned', Cynllun datblygu Cynaliadwy Cymru; Y Strategaeth Newid yn yr Hinsawdd.

Cynllun Strategol

3 Fel y darperir ar ei gyfer o dan Ran 1 Atodlen 3 y Ddeddf, bydd y Gronfa'n paratoi ac yn mabwysiadu cynllun strategol ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur er mwyn bodloni gwariant Cymru i egluro polisiâu'r Gronfa ar gyfer dosbarthu arian cyfrifon segur a blaenoriaethu ceisiadau.

Shame Chorus yn yr ŵyl b-side, Lloegr

Cronfa Loteri Fawr

Adroddiad a chyfrifon blynyddol 2016/17

Copïau pellach ar gael gan:

Ein gwefan	www.cronfaloterifawr.org.uk
Ffôn	0300 123 0735
Cyfnewid Testun	18001 plws 0300 123 0735 (i'r rhai sydd â nam ar y clyw neu'r lleferydd).
Swyddfa gorfforaethol	1 Plough Place, Llundain EC4A 1DE

Cydnabyddiaeth ffotograffwyr

Ffotograffiaeth ar ran y Gronfa Loteri Fawr gan:

- Anna B Photography
- Colin Baldwin
- Claire Homer-Payne
- Martin McKeown
- Brian Morrison
- Lucy Pope
- Paula Solloway
- Nick Treharne
- Charlie Tyjas
- Graham Williamson Finesse Photography

Ffotograffiaeth ychwanegol trwy garedigrwydd:

- Age of No Retirement – Tud 32
- Age UK Kensington and Chelsea – Tud 12
- Ageing Better Middlesbrough – Tud 16
- Bluebell – Tud 17
- Design Council – Tud 32
- Glasgow Life – Front Cover, 20, 30 – Romain Kedochim
- Glasgow Life – Tud 18 – Anita Milas
- Govanhill Development Trust – Tud 18
- Elusen Gymunedol Hanes Llandoch – Tud 25
- Ignition Autos – Tud 16, 30
- North London Cares – Tud 14
- Ocean Youth Trust – Tud 20
- Shame Chorus, b-side festival 2016 – Tud 16 – Paul Box
- Social Bite – Tud 18, 20 – Jeff Holmes
- Soul Food Sisters – Tud 21, 30
- The Autism Awareness Association – Tud 21
- The Ragroof Players – Tud 33
- The Senior Centre, Castlemilk – Clawr Blaen – Chris Watt
- YouthAction Northern Ireland – Tud 35

ISBN 978-1-4741-4521-3

9 781474 145213